

POSTIKORTTIEN KERÄILY JA TAIDEPOSTIKORTTI

Sini Salminen
Taidehistorian
Pro gradu -tutkielma
Jyväskylän yliopisto
Taiteiden ja
kulttuurintutkimuksen laitos
syksy 2011

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta - Faculty: Humanistinen

Laitos - Department: Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos

Tekijä - Author: Sini Salminen

Työn nimi - Title: Postikorttien keräily ja taidepostikortti

Oppiaine - Subject: Taidehistoria

Työnlaji - Level: Pro Gradu

Aika - Month and year: Syyskuu 2011

Sivumäärä - Number of pages: 82

Tiivistelmä - Abstract:

Pro gradu -työssä tutkitaan postikorttien keräilyä ja sen metodeita sekä etsitään määritelmä taidepostikortin käsitteelle. Tutkimus on toteutettu kokoamalla aineisto postikorttikeräilijöille lähetetyistä kyselylomakkeista, kahdesta postikorttikeräilijän haastattelusta sekä aihetta koskevasta artikkelilähteestä. Tutkimustulokset on saatu analysoimalla aineistosta saadut tiedot etsimällä yleisimpiä piirteitä postikorttikeräilystä ja siinä käytetystä metodiikasta. Lähdekirjallisuutta on käytetty analyysin ja määritelmien tukena. Myös taidepostikortin käsitteelle on koottu määritelmä aineistosta saatujen tulosten ja lähdekirjallisuuden avulla. Lisäksi taidepostikortteihin liittyen on tutkittu yleisimpiä taideaiheita postikorttikeräilyssä.

Tutkimuksessa käsitellään postikorttikeräilyn aloittamisen ja aihevalintojen taustoja sekä tutkitaan tapoja, joilla postikorttien keräilyä käytännössä harrastetaan, esimerkiksi kuinka kokoelmaa rajataan, kuinka kortteja järjetellään ja kuinka kokoelma rakennetaan ja säilytetään. Lisäksi tutkimus antaa tietoa postikorttiyhdistyksistä ja esittelee kolme erilaista esimerkkikokoelmaa. Taidepostikorttia käsittelevä osa tutkii taidepostikortin määritelmää kootun aineiston valossa sekä myös suhteessa institutionaaliseen taideteoriaan ja postikortin hankintapaikan merkitykseen määritelmässä.

Saatujen tulosten mukaan postikorttikeräily on harrastus, joka antaa keräilijälleen hallinnan ja pystyvyyden tunteita ja luo sosiaalisia suhteita esimerkiksi keräily-yhdistysten kautta. Postikorttikeräilyn metodiikka on tutkimuksen keräilijöiden keskuudessa perusteiltaan samanlaista, siihen kuuluvat kaikilla aiheiden ja kokoelmien rajaamisperusteiden määrittely, erilaisten järjestelyperiaatteiden käyttö korttien sijoittelussa kokoelmassa sekä konkreettinen kokoelman rakentaminen kansioihin sisällysluetteloihin, kuvateksteineen ja korttien kiinnitystekniikoineen. Eroja metodiikkaan tuovat erilaiset korttien aiheet, niiden laajuudet ja rajausperusteiden tiukkuudet sekä se, onko kokoelma tarkoitettu kilpailukokoelmaksi vai omaksi iloksi. Rahan ja ajankäyttö ei ollut suorassa suhteessa toisiinsa, ne vaihtelivat suuresti keräilijästä riippuen.

Tutkimuksen tulosten perusteella taidepostikortiksi käsitetään yleisimmin sellainen postikortti, jossa on taiteilijan tekemä, alkuperäisesti postikortiksi suunniteltu työ. Mieluiten kortin tulee olla myös signeerattu. Taidepostikortilla on myös vaihtoehtoisiamääritelmiä sen mukaan, kuinka tiukka näkemys määritelmän antajalla on taiteesta. Ostopaikka ei enemmistön mielestä vaikuta määritelmään, joten institutionaalista taideteoriaa ei voi määrittelyssä soveltaa. Taideaiheiden keräily postikorttikeräilyssä keskittyy yleisimmin jonkin taiteilijan tuotantoon, harvemmin tietyn taideaiheen- tai taidelajin keräämiseen, esimerkiksi kuvanveistoaiheisiin kortteihin. Pohjanmaan Postikorttiyhdistykseltä saatujen tietojen mukaan yleisimmin taideaiheisista korteista kerätään tunnettujen suomalaisten korttitaiteilijoiden, kuten Martta Wendelinin, tuotantoa.

Asiasanat - Keywords: postikortti, taidepostikortti, keräily, postikorttikokoelma, yhdistykset

Säilytyspaikka - Depository: Jyväskylän yliopisto

Sisällysluettelo:

<u>1. Johdanto</u>	5
1.1 Tutkimuskysymykset.....	5
1.2. Tutkimusmenetelmät, aineistonkeruu ja aiemmat tutkimukset.....	6
1.3. Yleistä keräilystä.....	8
<u>2. Tutkimusaineisto</u>	11
2.1. Kyselylomakkeet.....	11
2.2. Kysymysten laatiminen.....	13
2.3. Suulliset haastattelut.....	15
2.4. Tutkimusaineiston analysointia.....	20
<u>3. Määrittelyjä</u>	22
3.1. Mikä on postikortti?.....	22
3.2. Postikortin funktio.....	25
3.3. Postikortti keräilykohteena.....	29
3.4. Postikorttikeräily-yhdistyksistä.....	31
<u>4. Postikorttien keräily</u>	33
4.1. Miksi juuri postikortti?.....	33
4.2. Aiheen valinnasta ja rajaamisesta.....	39
4.3. Postikorttien hankintapaikat ja -tavat.....	43
4.4. Ajan ja rahan käyttö postikorttikeräilyssä.....	48
<u>5. Kortit kokoelmaksi</u>	51
5.1. Järjestelyperusteita.....	51
5.2. Kokoelman säilytyksestä.....	53
<u>6. Esimerkkikokoelmat</u>	56
6.1. Esimerkki nro 1: "Matteuksen ja Markuksen evankeliumit".....	56
6.2. Esimerkki nro 2: "Mikkeli, patsaat ja muistomerkit".....	57
6.3. Esimerkki nro 3: "Suomalainen arkkitehti - meillä ja muualla".....	58

<u>7. Taidepostikorteista</u>	59
7.1. Mikä on taidepostikortti?.....	59
7.2. Hankintapaikan merkitys ja institutionaalinen taideteoria.....	68
7.3. Suosituimmat taideaiheet postikorttikeräilyssä.....	72
<u>8. Päättäjä</u>	75
Lähdeluettelo.....	79
Liitteet.....	82

1. Johdanto

1.1. Tutkimuskysymykset

Pro gradu -tutkielmani aiheena on postikorttien keräily ja taidepostikortin määritelmä. Idean aiheeseeni sain isoisältäni, joka vuosikausien postikorttien keräilyn jälkeen päätti luovuttaa oman kokoelmansa minulle. Kokoelman innoittamana aloin pohtia postikorttikeräilyyn liittyvän tutkielman tekoa, ja pikkuhiljaa aihe alkoi hahmottua. Saamaani postikorttikokoelmaan on kerätty evankeliumi-aiheisia joulukortteja ja aluksi olin suunnitellut tekeväni graduni pelkästään näistä korteista. Yhtenä tutkimusideanani oli esimerkiksi tutkia tällaisten evankeliumi-aiheisten postikorttien kuvaustyylin muuttumista vuosikymmenien saatossa. Aineiston järkevä rajaus osoittautui kuitenkin mahdottomaksi tehtäväksi ja lopulta aihe vaihtui postikorttikeräilyn tutkimiseen. Tämän lisäksi otin aiheeseeni mukaan vielä taidepostikortin määritelmää käsittelevän osan. Tein näin siitä syystä, että isoisäni kokoelmaa tutkiessani ja keskustellessani eri henkilöiden kanssa postikorteista ja postikorttikeräilystä esiin nousi useaan kertaan käsite "taidepostikortti". Kiinnoistuin siitä, mitä tämä termi oikeastaan tarkoittaa ja millä tavalla taidepostikortin voisi määritellä.

Tutkimuksessani kerään tietoja kyselylomakkeilla ja suullisilla haastatteluilla. Kokoan saamistani vastauksista aineiston, jonka pohjalta kokoan katsauksen suomalaiseen postikorttikeräilijyyteen, sen pääperiaatteisiin ja metodeihin. Toisin sanoen tutkin postikorttien keräilijöiden tekniikoita ja kokemuksia kokoelmiensa teosta, jonka lisäksi selvitän taidepostikortin käsitteen määritelmää. Aiheisiin liittyvää lähdekirjallisuutta käytän tutkimuksen tukena ja analyysin apuna. Ennenkaikkea tutkin postikorttien keräilyilmiötä antamalla postikorttikeräilijöiden itsensä kertoa harrastuksestaan, sillä uskon siten saavani kaikkein eniten keräilystä tietävien äännet kuuluviin. Tämän lisäksi tutkimuksessani on myös postikorttikeräily-yhdistyksiä käsittelevä luku, jossa pohdin muun muassa yhdistysten tarjoamia hyötyjä postikorttien keräilijöille.

Tärkeimmät tutkimuskysymykseni ovat selkeät: Millaista on postikorttien keräily ja kuinka postikorttikokoelma tehdään. Nämä kaksi pääkysymystä sisältävät monia tarkentavia kysymyksiä, joiden avulla kokoan vastauksia. Tällaisia kysymyksiä ovat esimerkiksi korttien hankintaan liittyvät kysymykset, kuten mistä tai millä tavalla korttikokoelmien postikortit hankitaan. Lisäksi mukaan kuuluvat ajan ja rahan käyttöön liittyvät kysymykset, esimerkiksi kuinka useasti ja kuinka kauan keräilyn parissa vietetään aikaa ja kuinka suuria rahasummia keräilyyn käytetään vai käytetäänkö laisinkaan. Näiden lisäksi kysyn yksityiskohtaisemmin harrastajien keräilymetodeista, esimerkiksi

kuinka keräilyaihetta rajataan ja kuinka postikortteja luokitellaan, jaotellaan tai ryhmitellään kokoelmassa. Käsittelen myös keräilijöiden tapoja säilyttää kokoelmiaan.

Tarkastelen tutkimuksessani määritelmiä käsittelevässä luvussa myös postikorttia ja sen funktiota. Tutkimuksessani on lisäksi postikortti-aihetta syventävä osio, jossa käsittelen taidepostikortin määritelmää. Kysyn kyselylomakkeessa postikorttikeräilykysymysten yhteydessä keräilijöiden mielipidettä siitä, mitä heille tarkoittaa käsite "taidepostikortti". Pohdin aluksi, pitäisikö aiheesta esittää useampia tarkentavia kysymyksiä, mutta tulin lopulta siihen tulokseen, että kaikki kysymykseni olisivat tavalla tai toisella johdattelevia. En halua vaikuttaa vastaukseen etukäteen tai ainakin koetan vaikuttaa siihen mahdollisimman vähän. Siksi päädyin ratkaisuun, että pyydän vastaajia tekemään omin sanoin oman määritelmänsä käsitteelle. Näin jokainen vastaaja voi vastata vain oman näkemyksensä mukaisesti eikä erillinen kysymyksenasettelu pääse juurikaan ohjailemaan vastausta. Pohdin taidepostikorttia käsittelevässä luvussa myös taideintituutioiden ja ostopaikan merkitystä taidepostikortin määritelmässä. Selvitän myös minkälaisia taideaiheisia postikortteja kerätään yleisimmin. Tässä käytän apunani kyselylomakkeistani saatujen tietojen lisäksi myös internetin postikorttien keräilyyn liittyviä sivustoja.

1.2. Tutkimusmenetelmät, aineistonkeruu ja aiemmat tutkimukset

Tutkielmani perustuu laadulliseen tutkimukseen ja pohjautuu tekemiini postikorttikeräilijöiden kyselyihin ja haastatteluihin, jotka muodostavat suurimman osan aineistoani. Kaikki tutkimukseni haastateltavat henkilöt ovat postikorttien keräilijöitä jo vuosikymmenten ajalta, joten uskon saavani heiltä paljon arvokasta tietoa. Useimmille osallistujille teen haastattelun kyselylomakkeella, jossa on sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Kyselylomakkeet ovat joko postitse tai sähköpostin välityksellä lähetettyjä. Otan tutkimusaineistooni mukaan myös kesällä 2010 ilmestyneen lehtiartikkelin¹, jossa eräs postikorttien keräilijä kertoo harrastuksestaan. Sattumoisin keräilijä kertoo juuri tarvitsemiani tietoja haastattelussaan, joten käytän haastattelua yhtenä lähteenäni. Lisäksi minulla on kaksi tärkeää avaininformanttia, joista toinen on isoisäni ja toinen vuosikymmenet postikorttikeräilyä harrastanut ja moniin keräily-yhdistyksiin kuuluva henkilö. Heille teen haastattelut suullisesti kasvotusten. Heidän haastattelunsa ovat kyselylomakkeita laajempia teemahaastatteluja. Käytän lisäksi heidän kokoelmiaan tutkimuksessani esimerkkeinä.

Tutkimukseni on poikittaistutkimus, jossa käytän fenomenologisen ja survey-tutkimuksen menetelmiä. Keräämäni tutkimusaineisto on koko tutkimukseni lähtökohta, lähdekirjallisuus on sitä

¹ Pohjanen, LS 4.7.2010.

tukevana ja taustatietoja sekä analyysivälineitä antavana apuna. Analysoin keräämäni tutkimusaineistoa induktiivisen päättelyn kautta. Etsin tekemistäni haastatteluista tietoja, jotka ovat yleisiä postikorttikeräilyssä ja kokoan näistä yksittäisistä tiedoista yleistyksiä. Taidepostikortin osalta selvitän kyselylomakkeiden ja haastattelujen avulla taidepostikortin määritelmää sekä suosituimpia taideaiheita postikorttikeräilijöiden keskuudessa käyttämällä samoja metodeja.

Käsittelimistäni aiheista ei ole vielä tehty Suomessa paljoa tutkimusta. Sen sijaan tutkimusta on tehty useita yleisestä keräilystä². Postikortteihin liittyen aiempaa tutkimuksia on tehty esimerkiksi postikortin ostopäätöksiin vaikuttavista tekijöistä³, mutta nimenomaan postikorttien keräämisen metodeista ja postikorttikeräilyyydestä en löytänyt tutkimuksia. Postikorteista kyllä löytyy paljonkin materiaalia erilaisina postikorttien katalogiteoksina. Kirjastoissa on saatavilla paljon erilaisia postikorttikuvastoja eri taiteilijoiden tekemistä postikorteista ja erilaisia muita kortteja käsitteleviä teoksia.

Myöhemmin tutkimustyöni ollessa jo noin puolivälissä sain tietää Seija-Riitta Laakson silloin suhteellisen uudesta teoksesta nimeltä "*Postikorttien keräilystä kokoelman rakentamiseen*" (2009)⁴, jota en aimmin ollut kirjastoista löytänyt enkä tiennyt sen olemassaolosta. Teos käsitteli juuri postikorttien keräilyä. Se käsitteli laajasti postikortin ja postikorttikeräilyn historiaa ja esitteli paljon erilaisia postikorttityylejä ja -taiteilijoita. Lisäksi teos valotti oikeaoppisen näyttelykokoelman tekoa tarkoilla ohjeistuksilla ja sisälsi paljon erilaista kuvamateriaalia. Aluksi luulin teoksen käsittelevän tismalleen samaa aihetta kuin tutkimukseni, mutta luettuani teoksen kokonaan huomasin helputuksekseni, että sen näkökulma oli onneksi kuitenkin hyvin erilainen kuin omani. Se lähinnä esitteli postikorttikeräilyn aiheita ja kertoi paljon postikorttien historiaa, mitä en aikonut omassa tutkimuksessani juurikaan käsitellä. Teos osoittautuikin erittäin hyväksi lähdeoteukseksi ja oma tutkimukseni toimii hyvänä jatkona sen aloittamalle postikorttien keräilyä käsittelevälle keskustelulle.

Ville Laakso ja Jan-Ola Östman ovat tutkineet postikortin monipuolista suhdetta kulttuuriin ja vallalla oleviin sosiaalisiin tapoihin⁵. Näissä teoksissa postikorttiin ei keskitytä vain korttien kuvien kautta vaan myös kortteihin kirjoitettujen tekstien avulla. Niin ikään vanhojen postikorttien

2 Ks. esim. Rahiala 1995, Pearce 1995.

3 Jyväskylän yliopisto, Markkinoinnin oppiaine, Anu Savolainen 1999. *Postikortin ostopäätökseen vaikuttavat tekijät ja ostopäätöksen mallintaminen*. Pro gradu -tutkielma.

4 Seija-Riitta Laakso 2009: *Postikorttien keräilystä kokoelman rakentamiseen*. Oy Nord Print Ab, Helsinki.

5 Laakso & Östman 2001 ja 2002.

sisältämä kuvallinen tieto historiasta ja menneistä ajoista on tutkimuksen aiheena useissa teoksissa, esimerkiksi Orvo Bogdanoffin ja Olli Turusen tutkimuksissa⁶. Esimerkiksi Antti Hietalahti sekä Matti Aalto ja Pauli Ihamäki ovat tutkineet postikorttien sisältämää tietoa maakuntien ja kaupunkien historioista ja kaupunkikuvien muuttumisesta vuosikymmenten saatossa⁷. Sen sijaan taidepostikorteista en löytänyt juuri minkäänlaista tutkimusta, vaan taidepostikorttiaiheet rajautuivat lähinnä postikorttien kuvittajien tuotantoa käsitteleviin teoksiin ja jo edellä mainittuihin taiteilijoiden korttikatalogeihin. Kuitenkin raja taidepostikortin ja "tavallisen" postikortin välillä on teoksissa hyvin häilyväinen, eikä mikään määritelmä oikeastaan kertonut, mikä nimenomaan tekee postikortista taidetta.

Seuraavassa kappaleessa esittelen yleistä keräilyä näiden aiheesta aiemmin tehtyjen tutkimusten ja lukemani lähdekirjallisuuden pohjalta. Koska yleistä keräilyä on käsitelty jo aiemmissä tutkimuksissa ennestään niin paljon, tyydyn lyhyeen esittelyyn, joka valottaa taustaa omalle keräilytutkimukselleni. Tämän jälkeen toisessa luvussa esittelen tutkimusaineistoni ja kerron enemmän sen keräämisestä, tekemistäni kyselylomakkeista ja suullisista haastatteluista sekä niiden sisällöstä. Kolmannessa luvussa pohdin tutkimukseni avainkäsitteiden määrittelyä lähdekirjallisuuden sekä keräämäni aineiston valossa. Lisäksi pohdin sitä, millainen keräilykohde postikortti on. Neljännessä luvussa tutkin syitä siihen, miksi keräilijä ryhtyy keräilemään juuri postikortteja. Samassa luvussa tutkin myös aiheen valintaan liittyviä seikkoja sekä postikorttien hankintatapoja ja -paikkoja. Viidennessä luvussa käsittelen korttien kasaamista kokoelmaksi ja kuudennessa luvussa esittelen esimerkkikokoelmat. Seitsemännessä luvussa pohdin taidepostikortin määrittelyä, taidepostikorttien ja tunnettujen taideteorioiden suhdetta sekä suosituimpia taideaiheita postikorttikeräilyssä. Kahdeksannessa luvussa eli päätännössä kokoan yhteen keräämäni tutkimustulokset sekä pohdin jatkotutkimuksen mahdollisuuksia. Lopussa ovat tutkimukseni lähteet ja liitteet.

1.3. Yleisestä keräilystä

Keräily on yleinen ja erittäin suosittu harrastus, jota aiheesta kirjoittaneen Susan Pearcen mukaan harrastaa jossakin muodossaan noin kolmasosa länsimaisista ihmisistä⁸. Keräilyn idea on periaatteessa hyvin yksinkertainen: siinä valitaan keräiltävä kohde tai aihepiiri, jonka jälkeen kerätään tähän valittuun aiheeseen kuuluvia esineitä kokoelmaksi.⁹ Keräily tulee kuitenkin erottaa

⁶ Bogdanoff & Turunen 2004; Bogdanoff 2005.

⁷ Hietalahti, Antti 2004; Aalto & Ihamäki 2009.

⁸ Pearce 1995, 3.

⁹ Pearce 1995, 159.

sitä muistuttavista ilmiöistä, kuten kasaamisesta ja haalimisesta. Niihin liittyy pakonomaista tarvetta saada haltuunsa kaikki mahdollinen, eikä kohteita juurikaan valikoida eikä niiden hankintaa suunnitella etukäteen. Kasaaminen ja haaliminen ovat siis addiktioita, joiden lopputuloksena ei synny kokoelmaa, vaan vain valtavat määrät sekalaista tavaraa. Erottavina tekijöinä keräilyn ja kasaamisen sekä haalimisen välillä ovat näin ollen suunnitelmallisuus ja valikoiminen. Keräilyä pidetäänkin parempana kuin haalimista tai kasaamista. Toki keräilyssäkin piilee salakavala vaara lipsahtaa addiktion puolelle, jos innostus vaihtuu pakonomaiseksi. Keräilyyn, niin kuin kasaamiseen ja haalimiseenkin, liittyy intohimo keräämiseen ja kokoelman aikaansaamiseen, joka saattaa kuitenkin muuttua pakonomaiseksi tarpeeksi haalia mahdollisimman paljon kohteita kasaan. Siinä vaiheessa keräily ei ole enää keräilyä, vaan siitä on tullut addiktio.¹⁰

Keräilyn kohteena voi olla mikä tahansa konkreettinen esine, mutta myös "aineettomia" asioita voidaan kerätä, kuten esimerkiksi autojen rekisterinumeroita. Yleistä on, että ihmiset yrittävät kerätä jotakin sellaista, mitä muut eivät vielä kerää.¹¹ Keräiltävät esineet eivät välttämättä ole millään tavalla hyödyllisiä tai enää edes käyttökelpoisia, vaan esineet tai asiat saattavat olla täysin arvottomia ja ulkopuolisten ihmisten silmiin pelkkää roskaa. Keräilijälle ne ovat kuitenkin merkityksellisiä objekteja. Useinkaan kohteen rahallisella arvolla ei ole keräilijälle merkitystä, vaan oleellisempaa on se, mitä esine hänelle edustaa. Esimerkiksi joidenkin tiettyjen vanhojen esineiden keräilijälle esineet ovat nostalgisia ja ne voivat edustaa esimerkiksi keräilijän omaa lapsuutta, jossa hän muistaa esineiden olleen osallisena. Näin esineet luovat yhteyden keräilijän menneisyyteen ja sitovat itseensä merkityksen, joka ei ehkä ole muille mitään, mutta keräilijälleen sitäkin enemmän.¹²

Keräilystä kirjoittaneet ihmiset ovat suhteellisen yksimielisiä siitä, miksi ihmiset keräilevät. Keräilyä pidetään ihmiselle, kuten myös joillekin eläimille, luontaisena taipumuksena, joka on periytynyt jo kaukaa esihistoriastamme. Silloin ihmiset keräilivät ruokaa ja tarpeeseen tulevia esineitä. Keräilyllä oli näin ollen käytännölliset syyt toimeentulon varmistamiseksi. Myös sota-ajalla keräilyllä oli taloudellinen merkityksensä, kun kaikesta oli pulaa ja kaikki mahdollinen säästettiin pahan päivän varalle.¹³ Nykyään taloudelliset pakotteet keräilylle ovat ainakin länsimaissa väistyneet, mutta keräily on silti erittäin yleinen harrastus. Syynä siihen keräilystä kirjoittaneet henkilöt mainitsevat turvallisuuden ja pysyvyyden kaipuun, jota aiheuttaa nykypäivän sekava ja jatkuvassa muutoksessa oleva maailma. Elämä ja itseä ympäröivät asiat saatetaan kokea

10 Pöyhtäri 1996, 8, 18-19, 41-52. YKP/JY; Pearce 1995, 21; Pohjanen, LS 4.7.2010.

11 Pearce 1995, 259.

12 Pearce 1995, 189, 236, 244; Rahiala 1995, 14-15.

13 Pöyhtäri 1996, 18-19. YKP/JY; Rahiala 1995, 16.

häilyvinä, irrallisina ja epävarmoina ja keräilyllä haetaan näiden tunteiden vastapainoksi turvallisuuden ja hallinnan tunteita.¹⁴

Keräily on siis harrastajalleen ensisijaisesti väline jäsentää niin ulkoista kuin omaa sisäistä maailmaansa. Keräily on myös väylä luoda jotakin pysyvää ja täysin omaa. Keräilijälle kerääminen on tavallaan kuin peliä, johon hän voi rakentaa itse omat sääntönsä ja tarkoituksensa. Näiden luomiensa sääntöjen puitteissa keräilijä rakentaa keräämistään osasista haluamiaan kokonaisuuksia. Keräilijä voi jäsenellä, luokitella ja järjestellä kokoelmansa osasia mielensä mukaan. Kerättyjen osasten jäsentely mielekkääksi kokoelmaksi onkin tärkeä ja oleellinen osa keräilyä, sillä siten keräilijä tekee kokoelmasta täysin itse hallitsemansa. Tämä tuottaa mielihyvää ja pystyvyyden sekä hallinnan tunteita, kun kokoelma on kokonaan itse järjestelty ja keräilijä tuntee sen läpikotaisin. Keräily ja kokoelma ovat keräilijälle kuin itse rakennettu maailma, joka irrottaa arjesta ja tuo sisältöä elämään. Keräilijä voi tuntea saavansa jotakin konkreettista aikaan kokoelman järjestyessä ja karttuessa. Keräily antaa siten myös mielekästä tekemistä.¹⁵

Keräilyn avainsana on suunnitelmallisuus. Keräily on aina tavoitteellista toimintaa, ja siinä on oltava jokin päämäärä. Päämääränä on valmis kokoelma, jota kohti keräilijä kulkee etsimällä kokoelman osasia suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti. Kokoelman haave on siis keräilyä ohjaava ja määrittävä voima, samalla kun se on myös keräilyn tavoite. Tästä syntyy keräilyn paradoksaalinen luonne. Toisaalta keräilijä tavoittelee täydellistä kokoelmaa, mutta toisaalta pelkää sen saavuttamista, sillä onnistuessaan se tarkoittaisi keräilyn loppumista.¹⁶ Hyvä esimerkki tästä on Tove Janssonin *Muumilaaksosta* tuttu Hemuli, joka keräsi postimerkkejä. Hemuli oli innokas ja uuttera keräilijä, joka sai lopulta kerättyä kaikki olemassa olevat postimerkit kokoelmaansa. Hemulin onnistumisen ilo hälveni kuitenkin nopeasti ja suru oli suuri kun hän ymmärsi, ettei voisikaan enää kerätä postimerkkejä. Hänestä oli tullut pelkästään omistaja, ei enää keräilijä.¹⁷

Todellisessa maailmassa kokoelmaa ei kuitenkaan välttämättä saa koskaan kerättyä täydelliseksi, sillä keräilijä itse määrittelee täydellisen kokoelmansa. Niinpä hän voi halutessaan määritellä kokoelmansa aina uudestaan niin, ettei sitä koskaan saakaan valmiiksi ja näin hän voi varmistaa keräämisen jatkumisen. Määrittely tapahtuu keräilykohteita ja aiheen rajausperusteita muuttamalla. Lisäksi monissa kokoelmissa voi olla sellaisia puuttuvia osasia, joita ei ehkä pystyisikään saamaan

14 Pearce 1995, 20; Rahiala 1995, 24.

15 Granö 1997, 7.

16 Pöyhtäri 1996b, 106-7, 110. YKP/JY; Granö 1997, 77, 86-7; Pearce 1995, 185.

17 Jansson, Tove 1948: *Taikurin hattu*. WSOY.

mistään haltuunsa. Osaset voivat esimerkiksi olla niin kalliita ettei keräilijällä ole niihin varaa, tai yksinkertaisesti puuttuvaa osaa ei pysty saamaan mistään niiden rajallisen määrän vuoksi. Näin ollen täydellisen kokoelman saavuttaminen voi olla käytännössä mahdotonta.¹⁸

Keräilyharrastuksen hauskuus ja tarkoitus piilee siis nimenomaan keräämisessä, ei suinkaan täydellisen kokoelman saavuttamisessa. Kokoelman seuraavan osan etsiminen ja niin sanottu metsästäminen tuovat keräilijälle iloa ja jo seuraavan kohteen etsimisen suunnittelu on tärkeää ja innostavaa. Tämän etsityn "saaliin" eli kokoelman uuden osan löytäminen tuottaa lopulta luonnollisesti suurta tyydytystä.¹⁹ Keräily vaatii myös runsaasti aikaa ja paneutumista, sillä täydellistä kokoelmaa on hankalaa kerätä ilman tarkkaa tietoa aiheesta²⁰. On tiedettävä aiheen laajuudesta, yleisyydestä, saatavuudesta ja hinnoista, mikäli keräilyä harrastaa tosissaan ja tahtoo kunnollisen kokoelman. Usein keräilijät innostuvat keräämästään aiheesta niin paljon, että alkavat keräilyn ohessa etsiä lisää tietoa ja opiskella aihettaan. Heillä onkin monesti paljon arvokasta tietoa esimerkiksi paikkakuntien historiasta tai vanhoista esineistä, joita ei enää kukaan käytä tai tunne. Harrastuksellaan keräilijät siis samalla tallentavat tietoa ja sitä kautta myös kulttuuria ja kulttuurihistoriaa ja säilyttävät niitä kokoelmissaan.²¹ Näin menneisyys ja muuttuva kulttuuri säilyvät elossa.

Näiden seikkojen lisäksi keräily on myös sosiaalista toimintaa. Vaikka keräily ja kokoelman rakentaminen on keräilijälle aina henkilökohtainen projekti, sanotaan, ettei keräilyä voi harrastaa yksin.²² Keräilijän kannattaakin kertoa muille ihmisille keräilykohteestaan ja verkostoitua toisten keräilijöiden kanssa. Muut ihmiset ja etenkin toiset, samaa aihepiiriä keräävät keräilijät voivat sattumalta omaa kokoelmaa kartuttaessaan löytää toisen kokoelmaan sopivia osasia ja näin auttaa keräilijää eteenpäin. Toiset keräilijät voivat myös toimia hyvänä tietolähteenä ja antaa vinkkejä kokoelman tekoon. Samaa aihetta keräävät keräilijät voivat myös käydä kauppaa tai vaihtaa kohteita keskenään, mikä auttaa kokoelman osien hankinnassa.²³ Keräilijöiden verkostoitumiseksi onkin perustettu monia erilaisia keräily-yhdistyksiä, joiden sisällä voi järjestää esimerkiksi erilaisia keräilijätapaamisia tai suurempiakin tapahtumia.

18 Pöyhtäri 1996a, 4. YKP/JY; Pöyhtäri 1996b, 112. YKP/JY.

19 Granö 1997, 83; Pöyhtäri 1996b, 110. YKP/JY; Rahiala 1995, 8-9; Pierce 1995, 221.

20 Rahiala 1995, 27.

21 Rahiala 1995, 8.

22 Rahiala 1995, 29.

23 Hannu Forsblomin haastattelu 14.4.2011.

2. Tutkimusaineisto

2.1. Kyselylomakkeet

Keräämäni tutkimusaineisto koostuu postikorttien keräilijöille tekemistäni kymmenestä haastattelusta. Otin yhteyttä yhteensä seitsemääntoista postikorttikeräilijään ympäri Suomen joko puhelimitse tai sähköpostin välityksellä. Heistä kaksitoista suostui ottamaan osaa tutkimukseeni. Haastatteluista kymmenen tein kyselylomakkeilla osallistujien toiveesta riippuen joko postitse tai internetin välityksellä. Lisäksi kaksi haastattelua tein suullisesti. Jokaista kyselylomaketta en saanut takaisin, mutta lopullinen osallistujamäärä kyselylomakkeilla tehtyjen haastatteluiden osalta oli silti erinomainen. Kymmenestä lähetetystä kirjallisesta kyselystä sain takaisin kahdeksan. Kirjallisia kyselylomakkeita sain takaisin kolme sähköisesti ja viisi postitse. Lisäksi tekemäni kaksi suullista haastattelua ja aiemmin mainitsemani sanomalehdestä talteen otettu artikkelilähde postikorttikeräilijän haastattelusta muodostavat aineistooni kokonaisuuden, josta löytyy yhteensä yhdentoista postikorttikeräilijän tietämys.

Löysin haastateltavia postikorttien keräilijöitä pääasiassa *Pohjanmaan Postikorttikeräilijöiden* jäsenluettelon²⁴ kautta sekä isoisäni ja toisen suulliseen haastatteluuni osallistuneen keräilijän avulla. Etsin haastateltavia myös internetin postikorttikeräilyyn liittyviltä sivustoilta. Osalle haastatteluehdokkaista soitin suoraan puhelimitse ja pyysin saada tehdä postitse tai internetin välityksellä haastattelun erillisen kyselylomakkeen avulla. Osalle lähetin sähköpostin kautta kysymyksen halukkuudesta osallistua haastatteluun. Niille henkilöille, jotka vastasivat myöntävästi halukkuudesta osallistua haastatteluun, lähetin parin päivän sisällä henkilön toivomuksesta riippuen joko sähköpostitse tai postissa kyselylomakkeen.

Kyselylomakkeella tehty kirjallinen haastattelu on periaatteessa samanlainen kuin suullinenkin ja kysymykset voivat olla niissä samat. Näin oli myös omassa tutkimuksessani. Kirjallisessa haastattelussa haastattelijan virkaa toimittaa henkilön sijaan kyselylomake, siinä annetut vastausohjeet sekä valmiit kysymykset tai annetut aiheet, joista haastateltavaa pyydetään kirjoittamaan. Erona suulliseen haastatteluun on se, että kirjallisessa haastattelussa vastaaja on vapaampi noudattamaan itse valitsemaansa tulkintalinjaa. Toisin sanoen kukaan ei ole esimerkiksi ohjaamassa vastaajaa tarkentamaan vastaustaan tai palaamaan johonkin aiheeseen, vaan hän saa kirjoittaa oman tahtonsa mukaan, tietenkin kysymyksen tai annetun aiheen puitteissa.

Haastattelutilanne on myös erilainen, sillä vuorovaikutus haastateltavan ja haastattelijan väliltä

²⁴ Pohjanmaan Postikorttikeräilijät ry 2002: *Jäsenluettelo no 2*.

puuttuu eikä se näin ollen vaikuta annettuihin vastauksiin. Tosin vastauksia saattavat kuitenkin ohjailta haastateltavan omat olettamukset siitä, mitä hän uskoo haastateltavan tahtovat kuulla. Tämä saattaa vääristää vastauksia.²⁵

Kirjallisessa haastattelussa voi myös helpommin sortua tarinan muuttamisesta todellisuutta fiktiivisemmäksi, sillä tekstiä voi aina muuttaa kirjoittamisensa jälkeen ja ehkä ”parannella” hieman tarinaa. Tämä on erityisen helppoa, jos kyselylomake on sähköinen, sillä tietokone mahdollistaa tekstin poistamisen helposti nappia painamalla ja uuden tekstin kirjoittamisen vanhan tilalle. Toisaalta tekstin korjausmahdollisuus on myös etu, sillä kirjoittaja voi lukea vastauksensa ennen palauttamista ja tarkentaa niitä vastaamaan paremmin sitä mitä koettaa sanoa. Hän voi myös korjata tekstin, jos huomaa kirjoittaneensa jotakin mitä ei ehkä tahdokaan sanoa. Tietenkin kirjallisessa haastattelussa on myös vastaajan kannalta se etu, että hän on viime kädessä itse päättämässä tahtooko palauttaa kyselylomaketta laisinkaan.²⁶

Sähköisen kyselylomakkeen tein internetin ilmaisen tutkimuksen tekoon tarkoitetun palvelun avulla²⁷. Olin aluksi suunnitellut lähettäväni kyselyn vastaajille suoraan sähköpostitse *Word*-liitteenä, mutta ongelmaksi muodostui hankala takaisinlähetyk. Halusin, että kyselyn palauttaminen olisi vastaajille mahdollisimman helppoa, sillä ajattelin sen edesauttavan mahdollisimman suuren osallistumisprosentin saamista. Niinpä päädyin tekemään internetiin erillisen kyselylomakkeen ja lähettämään osallistujille sähköpostin välityksellä linkin, joka vei heidät suoraan oikealle sivustolle. Alkuvuorilla oli heti näkyvissä lyhyt selostus tutkimuksen tarkoituksesta ja selkeät ohjeet vastaamiseen. Kyselyyn vastaamisen pystyi aloittamaan helposti heti aloitussivulta ja palauttamaan minulle lopulta yhdellä hiiren klikkauksella.

Sähköisen kyselyn tekeminen oli erittäin helppoa ja ohjelman avulla pystyi kätevästi tekemään erilaisia kysymystyyppejä. Testautin sähköistä kyselyä ennen lähettämistä kolmella ulkopuolisella henkilöllä varmistaakseni sen toimivuuden. Sähköinen vastaaminen ja palvelusivusto osoittautuivat erittäin helpoiksi ja yksinkertaisiksi käyttää eikä palvelussa ilmennyt minkäänlaisia ongelmia. Palvelussa oli myös lisänä mahdollisuus nähdä suoraan kyselyyn vastanneiden henkilöiden määrä ja saada koottu yhteenveto saaduista vastauksista. Se helpotti suuresti vastausten kokoamista ja vertailua myöhemmässä vaiheessa.

25 Pöysä 2006, 230.

26 Pöysä 2006, 230.

27 eSurveyspro Premium Survey Services, www.esurveyspro.com (1.8.2011).

Suunnittelin suosittelvani sähköistä vastaamista kaikille haastateltavilleni sen helppouden ja nopeuden vuoksi, mutta se ei lopulta onnistunut niin kuin olin suunnitellut. Ongelmaksi muodostui vastaajieni ikäjakauma. Suurin osa heistä oli varttuneempaa väkeä, joille sähköinen maailma ei ollutkaan kovin tuttua aluetta. Niinpä lähetin sähköisen kyselyn lopulta vain neljälle henkilölle, koska suurin osa haastateltavistani tahtoi osallistua tutkimukseeni postin välityksellä. Vastausaikaa en rajannut lainkaan etukäteen, sillä en kokenut sitä tarpeelliseksi. Sähköisiä vastauksia sain takaisin kolme. Postin välityksellä lähetin kuusi kyselylomaketta ja sain niistä takaisin viisi. Lähetin lomakkeiden mukana palautuskuoret postimerkkeineen ja valmiiksi kirjoitettuihin osoitetietoineen, mikä varmasti edesauttoi vastaamista ja sen helppoutta. Kaikki takaisin saamani postitse lähetetyt lomaakkeet lähetettiin vajaassa viikossa takaisin. Muutama vastaaja lähetti kyselylomakkeen mukana vielä lisäksi erillistä aineistoa koskien muun muassa omia postikorttikokoelmiaan. Esimerkiksi eräessä kirjeessä mukana tuli erillinen postikortti, jossa toivotettiin minulle hyvää jatkoa. Jotkut myös lähettivät kuvia omista postikorttikokoelmistaan. Olikin hyvin mielenkiintoista nähdä, millaisia kokoelmia nämä vastaajat keräsivät.

2.2. Kysymysten laatiminen

Tämä oli ensimmäisen haastattelukysymysten laatimiseni, eikä minulla ollut juurikaan aiempaa kokemusta kyselylomakkeiden tai suullisten haastatteluiden käytöstä. Luin muutaman haastatteluiden ja kyselyiden tekoa käsittelevän kirjoituksen²⁸ etukäteen ja se oli erittäin hyödyllistä, sillä sain niistä useita käytännön vinkkejä. Molemmissa haastattelutyypeissä käytin pitkälti samoja kysymyksiä, suullisessa haastattelussa oli lisäksi muutamia lisäkysymyksiä. Kirjallisessa kyselyssä oli lisäksi muutama kysymys muutettu monivalinnan muotoon, mikä ei luonnollisesti ollut suullisessa haastattelussa mahdollista.

Kysymysten laatiminen haastatteluihin oli yllättävän haastavaa. Pohdin kysymyksiä ja sanamuotoja pitkään ja muutin, poistin ja lisäsin kysymyksiä moneen kertaan. Tahdoin saada keräilijöiden oman äänen kuuluviin mahdollisimman hyvin, joten koetin olla johdattelematta heitä kysymyksenasettelullani mihinkään tiettyyn vastaukseen. Hankalinta olikin valita sellaiset kysymykset, jotka antaisivat mahdollisimman tarkkaa tietoa halutusta aiheesta olematta kuitenkaan liian johdattelevia. Kyselylomakkeen osalta olin myös aluksi ajatellut tehdä kaikista kysymyksistä avoimia, mutta päädyin kuitenkin harkinnan jälkeen muuttamaan muutaman kysymyksen

²⁸ Taina Ukkosen ja Jyrki Pöysän artikkelit teoksessa Fingerroos, Outi & Haanpää, Riina & Heimo, Anne & Peltonen, Ulla-Maija 2006: *Muistitietotutkimus. Metodologisia kysymyksiä*. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki sekä Karina Lukinin ja Sari Tuuva-Hongiston artikkelit teoksessa Fingerroos, Outi & Kurki, Tuulikki 2008: *Ääniä arkistosta. Haastattelut ja tulkinta*. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

monivalintakysymyksiksi. Nämä kysymykset käsittelivät ajan ja rahan käyttöä. Ajattelin monivalinnan olevan näiden kysymysten osalta selkeämpi ratkaisu. Rasti ruutuun -kysymykset myös nopeuttavat vastaamista ja ajattelin sen myös näin ollen parantavan osallistumisintoa.

Kun olin lopulta saanut kysymyksistä ja kyselylomakkeesta mieleiseni, testautin lomakkeen selkeyttä ja järkevyyttä neljällä eri henkilöllä. Valitsin eri ikäisiä ja eri aloilla toimivia minulle ennestään tuttuja henkilöitä, jotta varmistuisin kysymysten avautuvan ja olevan selkeitä mahdollisimman erilaisille henkilöille. Tunsin jo hieman "sokeutuneeni" kysymyksilleni, sillä olin pyöritellyt niitä niin paljon ja muuttanut niitä moneen kertaan. Ulkopuolisilla henkilöillä testaaminen olikin hyvä ratkaisu, sillä sain hyvää palautetta ja rakentavaa kritiikkiä. Huomasin myös tehneeni kysymyksissä monia sellaisia ratkaisuja, jotka eivät olleet selkeitä muille kuin minulle itselleni. Lopulta sain näiden vinkkien avulla muokattua kyselyn lähetettävään muotoon. Laadin kysymyslomakkeen mukaan lyhyen selostuksen tutkimukseni tarkoituksesta ja kerroin siinä tulosten tulevan vain omaan käyttööni tähän nimenomaiseen tutkimukseen. Laitoin mukaan myös yhteystietoni mahdollisten kysymysten varalle. Yksi vastaajista ottikin lähettämisen jälkeen minuun yhteyttä sähköpostitse pohtiessaan kysymyksiä ja oikeaa tapaa vastata niihin.

Lopulliseen kyselylomakkeeseen tuli yhteensä 13 kysymystä, joista kolme oli useamman vaihtoehdon monivalintakysymyksiä ja loput kymmenen avoimia kysymyksiä (Ks. Liite 1). Ensimmäiset neljä kysymystä liittyivät postikorttien keräilyharrastukseen, keräilyaiheen valintaan ja aiheen rajaukseen. Tahdoin selvittää, kuinka keräilijät päätyvät keräämään juuri postikortteja, mitä aihetta he keräävät, millä perusteilla aihe valitaan ja kuinka aihetta rajataan. Tein jokaisesta avoimen kysymyksen, sillä vastausvaihtoehtoja olisi ollut mahdotonta rajata monivalinnoiksi, sillä en etukäteen osannut arvioida kaikkia vastausvaihtoehtoja. Seuraavat neljä kysymystä liittyivät konkreettiseen postikorttien keräilyyn. Kysymyksiä oli keräilyharrastukseen kuluva keskimääräisestä ajankäytöstä, keskimääräisestä rahan kulutuksesta keräilyharrastuksen parissa, kokoelmaan valikoituvien korttien hankintatavoista ja -paikoista, kokoelmaan päätyvien korttien luokittelu- ja järjestelyperusteista sekä kokoelman säilyttämistavoista. Näistä tein sekä monivalinta- että avoimia kysymyksiä sen mukaan mikä mielestäni oli järkevintä ja helpointa vastaajalle.

Rahankäytön kysymystä pohdin pitkään, sillä en ollut varma oliko se erityisen tärkeitä tietoa tutkimukseni kannalta. Koin myös rahasta kysymisen jollakin tavalla tungettelevaksi, vaikka kyselyä etukäteen testanneet henkilöt eivät niin ajatelleetkaan. Päätin kuitenkin ottaa rahankäytön kysymyksen mukaan, sillä päädyin lopulta ajattelemaan, että kysymys antaa hyvää tietoa

postikorttikeräilyharrastuksen luonteesta ja eri ihmisten tavoista keräillä, sillä joku käyttää suuria summia samaan keräilyharrastukseen kun joku toinen puolestaan harrastaa sitä ilmaiseksi. Tämä oli mielestäni mielenkiintoista ja tutkimisen arvoista.

Kaksi seuraavaa kysymystäni käsittelivät taidepostikortin määritelmää. Pyysin keräilijöitä suoraan määrittelemään omin sanoin käsitteen "taidepostikortti". Pyysin heitä myös perustelemaan vastauksensa. Kysyin heti seuraavassa kysymyksessä onko kortin hankintapaikalla heidän mielestään vaikutusta taidepostikortin määritelmään. Taidepostikortin määrittelykysymystä pohdin pitkään. Olisin tahtonut tehdä monia tarkentavia kysymyksiä taidepostikorttia koskien, mutta jokainen kysymykseni johti joko kyllä- tai ei- vastaukseen tai oli mielestäni liian johdatteleva. En tahtonut laittaa kysymykseen valmiita ajatuksia tai määritelmiä joihin vastaajat voisivat vain myöntyä, vaan tahdoin kuulla heidän oman ajatuksensa asiasta. Mielestäni oleellista oli saada selville juuri se, minkälaisilla sanoilla he itse kuvailisivat käsitettä "taidepostikortti". Siksi päädyin hyvin selkeään ja varmasti mahdollisimman epäjohdattelevaan suoraan kysymykseen. Liitin kuitenkin jatkokysymykseksi erillisen ostopaikkaa käsittelevän kysymyksen, sillä kyselyä testanneet henkilöt eivät olleet tulleet lainkaan ajatelleeksi ostopaikan merkitystä eivätkä siksi ottaneet sitä määritelmässään mitenkään huomioon. Tahdoin saada tietoa myös tästä seikasta, joten laitoin mukaan tarkentavan kysymyksen varmuuden vuoksi.

Viimeinen kysymys lomakkeessa oli enemmänkin vapaamuotoisen kertomisen kohta, jossa pyysin vastaajaa halutessaan kertomaan vielä jotakin aiheesta. Vastaajan oli mahdollista kirjoittaa omia ajatuksiaan ja mitä mielestään oleellista hän haluaisi sanoa, mutta mitä ei oltu missään kysymyksessä erikseen kysytty. Useat vastaajat kirjoittivatkin tähän kohtaan jotakin ja kysymys oli selkeästi tarpeellinen. Luulen, että paljon tietoa olisi jäänyt saamatta ilman tätä loppukysymystä. Kysymys toimi myös kokoavana ja hyvänä lopetuksena kyselylle.

2.3. Suulliset haastattelut

Sähköisten ja postitse tehtyjen kyselyiden lisäksi tein kaksi suullista haastattelua. Tein ne kahdelle pääinformantilleni kevään 2011 aikana. Suullisten haastatteluiden oli tarkoitus olla syväluotaavampia kuin kirjallisten kyselylomakkeiden. Ajattelin, että keskustelemalla tehty haastattelu antaisi enemmän tietoa, koska se antaisi haastateltavalle mahdollisuuden puhua vapaasti ja kertoa asioita, joita en ehkä osaisi kirjallisessa kyselyssä kysyä. Lisäksi suullinen haastattelu mahdollistaisi tarkennusten teon epäselvissä vastauksissa, joita olin kohdannut kirjallisissa kyselyissä.

Suulliset haastattelut olivatkin erittäin hyödyllisiä niin tutkimukseni tiedonsaannin kuin oman kokemukseni kannalta. Nämä olivat ensimmäiset tekemäni suulliset haastattelut, ja ne menivät hyvin. Jälkikäteen ajateltuna jotakin olisi toki voinut tehdä toisinkin, mutta sain joka tapauksessa vastaukset kaikkiin esittämiini kysymyksiin ja lisäksi paljon sellaista tietoa, jota en osannut edes kysyä. Olin kuivaharjoitellut kysymyksiä ja sujuvaa aiheenvaihtoa itsekseen ja ulkopuolisten henkilöiden kanssa. Valmistautuminen oli hyödyllistä, sillä en jännittänyt haastattelutilannetta juuri lainkaan, mikä varmasti edesauttoi haastattelun sujumista.

Annoin molemmille haastateltavilleni haastatteluun tulevat kysymykset (Ks. Liite 2) jo etukäteen ennen haastattelua, jotta heillä oli mahdollisuus valmistautua niihin rauhassa ja koota ajatuksiaan. Tein näin, jotta vastaaminen olisi heille helpompaa ja myös siksi, että se helpottaisi samalla omaa haastattelun tekemistäni. Ajattelin sen vähentävän jännitystä, koska haastateltava tietäisi jo etukäteen mistä haastattelussa on oikeastaan kyse, samoin kuin oma jännitykseni helpottuisi kun tiesin haastateltavan olevan tietoinen tulevista aiheista. Ajattelin etukäteen saatujen kysymysten myös edesauttavan oleellisen tiedon saantia, kun haastateltava tietäisi jo etukäteen millaisia asioita olisi tarkoitus käsitellä ja osasi pohtia sanomisiaan valmiiksi. Etukäteen saadut kysymykset saattoivat näin ollen vähentää esimerkiksi jaarittelun, aiheesta pahasti eksymisen ja epäoleellisen tiedon kertomista. Ne myös todennäköisesti vähensivät riskiä siitä, ettei haastateltaville olisi ykskaks tullut mitään kerrottavaa mieleen yllättävän kysymyksen edessä. Nyt haastateltavat saivat ennen haastattelua jo miettiä vastauksiaan ja ottaa mukaan myös myöhemmin mieleen tulevat asiat.

Huolellisesta valmistautumisesta huolimatta haastatteluissa oli toki parantamisen varaakin. Suullisen haastattelun teko on ylipäätään melko haasteellista, sillä sen sujumiseen vaikuttaa niin moni seikka. Haastattelututkimuksen teko koostuu monista osa-alueista ja toimimattomuus missä tahansa osassa voi aiheuttaa ongelmia ja vaikuttaa haastattelun kulkuun ja lopputulokseen. Haastatella tuo ensinnäkin keskustelun sujuvuuden ylläpito haastattelun aikana. Haastattelun ei pitäisi olla vain jäykkää kysymysten seuraamista, vaan sen täytyisi edetä jouhevasti teemasta toiseen haastateltavan kertomuksen tahdittamana. Haastattelijan osuus haastattelutilanteessa on pysytellä taustalla. Hänen tulee olla eläytyvä kuuntelija ja virikkeiden antaja sekä ohjata keskustelua etukäteen tehdyillä teemoittelulla tai kysymyksillä. Haastattelijan ei pitäisi keskeyttää haastateltavaa tai esittää omia mielipiteitään, kommenttejaan tai kokemuksiaan vaan hänen tulee antaa haastateltavan kertoa rauhassa omaan tahtiinsa. Haastattelija voi tietenkin tarvittaessa tehdä lisäkysymyksiä ja

tarkennuksia aiheesta, mutta haastateltavan tulee olla aina pääosassa puhumisessa.²⁹

Ensimmäisessä haastattelussani olikin haasteellista tehdä tilanteesta enemmänkin keskustelumainen ja vapaata kertomista lähempänä oleva haastattelu kuin orjallisesti valmiita kysymyksiä noudattava tenttaus. Tein ensimmäisen haastattelun isoisälleni, sillä koin että hänestä olisi helpompi aloittaa. Tein haastattelun hänen luonaan, joten tuttu haastateltava ja tuttu paikka poistivat jännitystä varmasti molemmilta osapuolilta. Haastattelu antoi vastaukset kaikkiin kysymiini kysymyksiin, mutta haastattelu oli silti hetkittäin varsinkin alussa valmiin kaavan järjestelmällistä noudattamista. Toisaalta tarvetta esimerkiksi kovin monille lisäkysymyksille tai tarkennuksille ei ilmennyt, johtuen todennäköisesti sekä kysymysten että valmiiksi mietittyjen vastausten selkeydestä. Myöskään aiheen karkaamista ei tapahtunut, vaan haastattelu sujui suunniteltujen teemojen mukaan. Uskoisin sen johtuneen pääosin etukäteen saaduista kysymyksistä.

Ongelmia suullisen haastattelun tekoon voi myös tuoda esimerkiksi se, jos haastattelija ei tiedä tarpeeksi tutkimastaan aiheesta. Tämä voi aiheuttaa sen, että haastattelun kysymyksenasettelut voivat olla haparoivia eikä niillä ehkä saada vastausta juuri haluttuun kysymykseen, vaan jotakin sinne päin. Kysymykset saattavat hakea vielä näkökulmaansa ja koko haastattelu voi siten olla vain pala irrallisia kysymyksiä vailla yhtenäistä teemaa.³⁰ Tekemissäni haastatteluissa oli kyllä selkeä teema ja punainen lanka minkä mukaan kysymykset etenivät, mutta huomasin haastattelua tehdessäni ja varsinkin niiden jälkeen, että minulla oli joitakin alueita postikorttikeräilyyydestä, joihin en ollut paneutunut riittävästi. En ollut osannut pitää niitä niin merkityksellisinä että olisin tutkinut aiheita enemmän ja ottanut ne paremmin esiin haastatteluissa. Tämän takia en aina osannut kysyä haastattelutilanteessa tarpeeksi tarkentavia kysymyksiä, jotka ehkä olisivat tuoneet lisää tarpeellista tietoa. Tällaisia olivat esimerkiksi kysymykset internetin käytöstä keräilyssä sekä postikorttikokoelmien vakuuttamiseen liittyvät kysymykset. Ymmärsin vasta jälkikäteen, että näiden asioiden tarkempi tutkiminen olisi voinut antaa lisää mielenkiintoista tietoa postikorttikeräilyn luonteesta.

Tutkimusta tehdessä voi käydä toki niin, että tutkimuksen tarkempi teema ja näkökulma saattavat tarkentua vasta tutkimuksen edetessä ja kerätyn aineiston karttuessa.³¹ Aineiston keruun yhteydessä saattaa esimerkiksi aueta uusia näkökulmia, joita tutkija ei ehkä ole tullut aiemmin edes ajatelleeksi. Haastatteluista saattaa myös saada sellaista aineistoa, joka kumoaa tai on ristiriidassa alkuperäisen

29 Ukkonen 2006, 185-6.

30 Lukin 2008, 60.

31 Tuuva-Hongisto 2008: 196.

tutkimuskysymyksen kanssa. Tutkimuksen kannalta uusien näkökulmien nouseminen on kuitenkin loppujen lopuksi vain hyvä asia, koska se mahdollistaa mahdollisimman monipuolisen aiheen tarkastelun. Tutkimuskysymyksen muuttaminenkaan ristiriitaisen tiedon takia ei välttämättä ole huono asia, sillä sekin on yksi tutkimuksen osa kun pohtii ristiriitaisen tietojen syytä.³² Omissa haastatteluissani saamani vastaukset niin kysymyslomakkeissa kuin suullisissakaan haastatteluissa eivät olleet ristiriitaisia omien lähtöoletusteni tai toistensa kanssa, mutta saamani vastaukset kyllä laajensivat näkökulmaani tutkimukseni suhteen. Esimerkiksi juurikin tämä internetin käyttö postikorttien keräämisessä ei ollut aluksi mielestäni erityisen merkittävänä seikka enkä ajatellut sitä suuremmin kysymyksiä laatiessani, mutta lopulta vastauksia läpikäydessäni huomasin sen olevan sittenkin aika tärkeä aihe.

Suullisessa haastattelussa myös haastattelutilanteen ja – paikan olosuhteet voivat vaikuttaa merkittävästi haastattelun lopputulokseen.³³ Esimerkiksi haastateltavan kotona tehty haastattelu voi olla hyvin erilainen, kuin haastateltavalle vieraassa ympäristössä tehty. Tutussa paikassa sekä haastattelijalla että haastateltavalla saattaa olla turvallisempi olo, tunnelma voi olla vapautuneempi ja juttu luistaa paremmin. Myös haastattelupaikan olosuhteet, kuten mahdollinen ylimääräinen meteli tai toistuvat keskeytykset voivat hankaloittaa haastattelun tekemistä. Haastattelutilanteen pitäisikin siksi aina olla rauhallinen ilman häiriötekijöitä. Haastatteluun voi vaikuttaa lisäksi nauhurin läsnäolo.³⁴ Haastateltava saattaa esimerkiksi miettiä sanomisiaan normaalia enemmän ja puhua erilailla kuin ilman nauhurin läsnäoloa, mikä taas vaikuttaa haastattelun lopputulokseen.

Tekemissäni kahdessa suullisessa haastattelussa tapahtumapaikat olivat erilaiset. Isoisääni haastattelin siis hänen kotonaan, paikka oli luonteva ja rauhallinen eikä minkäänlaisia häiriötekijöitä ilmennyt. Paikan olosuhteet olivat näin ollen ihanteelliset haastattelun tekemiseen. Sen sijaan toisen haastateltavan tapasin kahvilassa. Kahvila oli kyllä hyvin rauhallinen eikä siellä ollut sillä hetkellä paljoa muita asiakkaita, mutta hetkittäinen meteli aiheutti hieman häiriöitä ja keskeytyksiä. Esimerkiksi tarjoilijoiden käydessä siivoamassa viereisiä pöytiä heidän työntämänsä astiakärryt aiheuttivat sen verran melua, että puhe oli keskeytettävä hetkeksi, sillä ääni tuskin olisi kuulunut nauhoituksessa kunnolla melun yli. Kaiken kaikkiaan haastattelu oli kuitenkin onnistunut ja tilanne oli hyvin luonteva. Mielestäni julkinen paikka ei näin ollen päässyt juurikaan vaikuttamaan lopputulokseen.

32 Rantala 2008, 227.

33 Lukin 2008, 60, 74.

34 Lukin 2008, 56, 65.

Tekemieni suullisten haastatteluiden rakenne oli lähestulkoon sama kuin kirjallisissakin haastatteluissa. Olin kirjoittanut esitettävät kysymykset ylös aihepiireittäin, jolloin sain haastattelun rakenteesta mahdollisimman selkeän. Niin kuin aiemmin mainitsin, annoin haastattelun kysymykset etukäteen haastateltaville, jotta he pääsivät hieman tutustumaan tulevaan ennen varsinaista haastattelutilannetta. En numeroinut kysymyksiä tai laittanut niitä tärkeysjärjestykseen, sillä ajattelin, että siten aihepiirien sisällä olisi helpompaa liikkua eikä tarvitsisi orjallisesti noudattaa kysymysten järjestystä. Aihepiirejä haastattelussa oli kolme, niin kuin kirjallisessakin kyselyssä. Ensimmäinen osio käsitteli postikorttien keräilyaihetta, toinen osio konkreettista postikorttien keräilyä ja kolmas osio taidepostikorttia ja sen määritelmää. Lisäksi toisessa haastattelussa esitin lopuksi joitakin kysymyksiä koskien Pohjanmaan Postikorttikeräilijöiden ja Apollon postikorttiyhdistystä, joissa haastateltava oli tai oli ollut jäsenenä.

Kaksi ensimmäistä kysymysosiota sisälsivät kaikki samat kysymykset kuin kirjallisetkin kyselyt. Niiden lisäksi lisäsin sekaan muutamia uusia kysymyksiä. Kysymykset toivat lisää tietoa kokoelman teosta ja postikorttien keräämisestä, mutta ne eivät olleet mielestäni kuitenkaan niin oleellisia, että ne olisi täytynyt kysyä kaikilta tutkimukseeni osallistuneilta keräilijöiltä. Kirjallisissa kyselyissä oli myös pysyttävä kohtuudessa kysymysten määrän osalta ja valittava vain kaikkein oleellisimmat kysymykset, ettei kysely olisi venynyt liian pitkäksi ja haasteelliseksi täyttää kirjallisesti. Suullisissa haastatteluissa keskustelun lomassa useampi kysymys ei mielestäni haitannut niin paljoa, koska suullinen vastaaminen on helpompaa ja nopeampaa haastateltavalle kuin kirjoittaminen. Siksi otin mukaan myös nämä vähemmän tärkeät, mutta kuitenkin mielestäni kiinnostavaa ja tarpeellistakin tietoa antavat kysymykset.

Näissä lisäkysymyksissä kysyin haastateltavilta, olivatko he nimenneet kokoelmaansa jotenkin, käyttivätkö he internetiä apuna keräilyssään, oliko heillä korttiensa joukossa harvinaisuuksia, millaisia kortteja ei kokoelmaan hyväksytty ja oliko haastateltava mahdollisesti osallistunut johonkin kokoelmakilpailuun. Internetin käyttöä koskevan kysymyksen otin mukaan, sillä kyselylomakkeissa oli kaksi vastaajaa maininnut internetin väylänä korttien hankkimisessa, ja kiinnostukseni heräsi. Olin hieman harmissani, etten ollut ottanut tätä kysymystä mukaan jo kirjallisissa kyselyissä. Se olisi ollut ehkä oleellinen kysymys kysyä muiltakin tutkimukseen osallistuneilta, sillä internetin käyttö on nykypäivänä niin luonteva osa monenlaista toimintaa, joten olisi ollut kiintoisaa tietää, onko internet vallannut alaa niinkin perinteisessä harrastuksessa kuin keräilyssä. Sain kuitenkin tästä tietoa haastatteluissa, joten täysin tiedotta en lopulta jäänyt. Toisaalta se, että vain kaksi vastaajaa mainitsi internetin kyselylomakkeessa, on jo tavallaan vastaus

itsessään. Todennäköisesti internet ei siis ole kovin suosittu osa postikorttikeräilyä, jos suurin osa vastaajista jättää sen mainitsematta. Käsittelen tätä aihetta myöhemmin lisää.

Haastattelut sujuivat yllättävän nopeasti, sillä ensimmäinen haastattelu kesti vain puoli tuntia, ja toinen 40 minuuttia. Nauhoitin tekemäni haastattelut sanelulaitteella ja litteroin ne myöhemmin kirjalliseksi aineistoksi. Muuttaessani nauhoitusta kirjalliseen muotoon sain käydyn keskustelun jaoteltua luontevasti samoihin aihepiireihin, mihin olin haastattelun kysymyksetkin jakanut ja vastaukset oli helppoa poimia puheen lomasta. Haastatteluista saadut vastaukset oli myös helppoa liittää aiempiin kyselylomakkeista saatuihin vastauksiin ja tarkastella kaikkia vastauksia yhdessä rinnakkain. Kaiken kaikkiaan haastatteluiden suunnittelu ja teko menivät erittäin hyvin ja haastatteluista saadut tiedot antoivat tietoa juurikin niistä asioista joista pitikin.

2.4. Tutkimusaineiston analysointia

Keräämäni tutkimusaineisto koostuu siis kahdeksasta kirjallisesta kyselystä, kahdesta suullisesta haastattelusta sekä yhdestä lehtiartikkelissa olleesta haastattelusta. Aineistossa on näin ollen mukana yksitoista postikorttien keräilijää. Vaikka tutkimuksessa ei ole sen enempää henkilöitä osallisena, määrä on kuitenkin riittävä antamaan tietoa postikorttikeräilyyydestä. Näin on varsinkin siksi, että suurimmaksi osaksi mukana olevat keräilijät ovat valikoituneet mukaan sattumalta. Etsiessäni mahdollisia osallistujaehdokkaita tutkimukseen otin yhteyttä sattumanvaraisesti sellaisiin henkilöihin, joiden yhteystiedot satuin saamaan joko postikorttien keräily-yhdistyksen jäsenluettelosta tai internetistä keräily sivustoilta. Keräilijät, joihin otin yhteyttä, asuivat ympäri Suomea ja he keräsivät hyvin erilaisia aiheita, mikä tekee otoksesta kattavan. Tämä myös tukee sitä olettamusta, että tutkimuksestani saa yleispätevää tietoa, eikä vain esimerkiksi suppeasti tietyn alueen tai tietyn aiheen keräilijöiden tietoa.

Postikorttien keräilijän haastattelu lehtiartikkelissa oli onnekas sattuma, joka toi minulle tavallaan yhden osanottajan lisää tutkimukseeni. Analysoin lehtiartikkelin haastattelun käyttämällä siihen samoja kysymyksiä kuin kyselylomakkeessani. Etsin haastattelusta vastaukset kysymyksiini ja kirjasin ne ylös samaan tapaan kuin muutkin saamani vastaukset. Asetin lehtiartikkelin keräilijän siis samalle viivalle kuin muutkin tutkimukseni keräilijät, vaikka en koskaan ole tavannut tai keskustellut kyseisen henkilön kanssa henkilökohtaisesti. Käsittelin haastattelusta poimimiani vastauksia myös tuloksia analysoidessani samalla tavalla kuin itse tekemiäni haastatteluista, sillä koin tarpeettomaksi jokaisen tuloksista kirjoittamisen kohdalla mainita erikseen artikkelilähteen

vastaukset, varsinkin jos ne olivat samansuuntaisia itse tekemiäni kyselyiden tai haastattelujen kanssa.

Tutkimukselleni haasteita asettavatkin juuri nämä tutkimusaineiston erilaiset muodot. Koska aineistoni koostuu sekä kyselylomakkeista, suullisista haastatteluista että lehtiartikkelista kerätyistä tiedoista, se tuo hieman haastetta tulosten rinnakaiseen vertailuun. Ratkaisuksi tähän ja vastausten hahmottamista helpottaakseni kehitin tuloksia tutkiessani "tuloslistan", jonka avulla analysoin vastauksia. Tuloslista helpottikin suuresti vastausten vertailua ja auttoi kokonaiskuvan luomisessa eri kysymysten osalta. Sen avulla sain koottua ylös yleisimpiä annettuja vastauksia tai syitä koskien tiettyjä kysymyksiä. Lisäksi sain näistä yleisimmistä vastauksista laskettua prosenttiosuudet koskien sitä, kuinka monta keräilijää kaikista osallistuneista oli milläkin tavalla vastannut. Puhuessani kaikista osallistuneista tai vastanneista tarkoitan siis jokaista yhtätoista keräilijää, jotka ovat olleet osallisena tutkimuksessa, eli myös artikkelilähteen keräilijä lasketaan näissä mukaan.

Tuloslistan kokoaminen tapahtui siten, että numeroin ensin jokaisen tutkimuksessa mukana olleen keräilijän järjestysnumeroilla 1-11. Sitten kirjoitin jokaisen kyselyssä olleen kysymyksen erilliselle sivulle tietokoneen tiedostoon. Kysymysten alle kirjoitin jokaisen keräilijän antaman vastauksen numerojärjestyksessä siten, että jokainen tietyn keräilijän vastaus tuli aina samalla keräilijälle annettulla järjestysnumerolla, jolloin yhden keräilijän vastauksia pystyisi katsomaan myös kokonaisuutena. Tämän jälkeen poimin vastauksista oleelliset seikat ja kirjoitin ne yksinkertaistetusti niin, että vertailu olisi mahdollisimman helppoa. Jokaisen kysymyksen loppuun kokosin lisäksi yhteen tulokset siten, että kirjoitin esimerkiksi yleisimmät piirteet kaikista kysymyksen vastauksista yhteensä ja laskin lukumäärän, kuinka moni vastaaja kyseisen seikan oli vastauksessaan maininnut.

Lisäksi tein vielä taulukon koskien keräilijöiden keräilyaiheita, niiden valintasyitä ja rajausperusteita, sillä koin niiden olevan hankalimpia asioita hahmottaa. Syynä siihen oli pääsääntöisesti aiheiden runsaus ja sitä kautta tullut suuri informaatiomäärä, jota oli hankala käsitellä ja tutkia hajallaan erikseen listattuina. Niistä koottu aineisto oli taulukon muodossa helpompi hahmottaa kokonaisuutena. Suunnittelin laittavani taulukon tutkimukseeni tekstin joukkoon, mutta lopulta jouduin luopumaan ajatuksesta, sillä se olisi tehnyt tutkimuksen keräilijöistä tunnistettavia. Poikkeuksena tunnistettavuudesta ovat suullisten haastatteluideni keräilijät, muut osalliset pidin anonymoineina. Taulukossa oli lueteltuna kaikkien vastanneiden keräilyaiheet ja henkilökohtaiset syyt aiheiden valintaan, joten henkilöt olisi voinut tunnistaa

tekstistä jos vain tiesi heidän harrastuksestaan. Lisäksi keräilypiirit Suomessa ovat ilmeisesti aika tiiviit, jolloin varsinkin keräilijöiden keskuudessa olisi voinut helposti tietää ketkä ovat ottaneet osaa tähän tutkimukseen. Niinpä en laittanut taulukkoa osaksi tutkimusta, vaan käytin sitä vain itselleni analyysin apuna. Tarvittaessa kirjoitin tekstissä vain yleistäen joistakin osallistuneiden keräilyaiheista, jolloin heidän anonyymiytensä säilyi.

3. Määrittelyjä

3.1. Mikä on postikortti?

Postikortti on tuote, jolla on pitkät perinteet kulttuurissamme. Postikortin historia ulottuu parin sadan vuoden päähän ja sen vaiheisiin kuuluu monenlaisia eri postikorttivariaatioita. Kuvallinen ja ilman kuorta lähetettävä, nykypäivälle tavanomainen postikortti kehitettiin vasta 1800-luvun lopussa. Ensimmäinen postikortti lähetettiin 1840-luvulla Englannissa, tosin se oli lähetetty kirjekuoreen laitettuna. Virallisesti postikortin historia on alkanut kuitenkin vuonna 1869 Itävallassa. Pian tämän jälkeen postikortit alkoivat yleistyä ja niiden käyttö levisi Euroopassa. Suomeen postikortit rantautuivat yllättävän nopeasti, jo 1870-luvulla, jolloin postikortista tuli virallisesti yksi lähetyslaji Suomessa.³⁵

Alunalkaen postikortit kehitettiin samaan tarkoitukseen kuin mihin posti- ja muita kortteja nykypäivänäkin painetaan, eli kaupalliseen tarkoitukseen kulutustuotteiksi. Postikorteilla oli aikanaan myös propagandistisia tarkoituksia ja kortteja käytettiin myös suoranaisten mainonnan välineenä. Lisäksi postikorteilla välitettiin valokuvia ja piirroksia uutisista ja tärkeistä tapahtumista kuten vaikkapa kuninkaallisista häistä.³⁶ Eri aikakausien postikortit kertovatkin kuviensa sekä tietenkin myös kortteihin kirjoitettujen henkilökohtaisten viestiensä kautta aikansa ihmisistä ja heidän elämistään, kiinnostusten kohteistaan sekä ajatusmaailmastaan. Lisäksi ihmisiä ja paikkoja kuvaavista postikorteista voi saada hyvin tietoa vaikkapa menneelle aikakaudelle tyypillisistä vaatemuodista tai rakennus- ja sisustustyyleistä. Postikortit kuvastavat siis hyvin oman aikakautensa kulttuuria, asenteita, arvoja ja maailmankuvaa ja siksi ne ovat tärkeä osa kulttuurillista historiaamme. Nykypäivään säilyneet vanhat postikortit tuovat menneet tapahtumat ja kuviin sisältyvän tiedon tähän päivään meidän nähtäväksemme ja ne toimivat siten kuvallisena

35 Postimuseo, <http://www.posti.fi/postimuseo/kokoelmat/postikortti/> (22.2.2011).

36 Laakso 2009, 8-9, 12-15, 130-132.

"muistinamme".³⁷

Postikortti on siis populaarikulttuurin tuote, jonka tyyli vaihtelee laidasta laitaan ja sen kuvamaailma voi koostua mistä tahansa kuva-aiheista. Useasti postikorteissa kuvataan esimerkiksi eläinhahmoja, kukkia, luontoa, taidetta, ihmisiä, tapahtumia tai kaupunkinäkömää, kuviksi kelpaavat mitkä tahansa kuvat. Postikortteja on siis joka lähtöön ja kortin löytää varmasti jokaiseen tilanteeseen, oli kyseessä sitten syntymäpäiväkortti, matkamuisto tai mikä vain. Useimmiten postikortit ovat tarkoitettuja laajaan levikkiin ja massamyyntiin ja niitä voikin ostaa lähes mistä tahansa. Normaalin postikortin hinta ei ole päätä huimaava, halvimmillaan se maksaa muutaman kymmentä senttiä. Postikortti on näin ollen käytännössä kaikkien ihmisten saatavilla. Se on myös helppo ja halpa lähettää postin välityksellä eikä erillistä kirjekuortakaan tarvitse hankkia.

Postikortti onkin tärkeä viestinnän ja yhteydenpidon väline, jolla on pitkät perinteet kulttuurissamme. Nykypäivänä sen rinnalle on syntynyt muita viestintämuotoja kännyköiden ja internetin myötä, mutta tekstiviestit, sähköpostit tai sähköiset e-kortitkaan eivät ole jättäneet postikorttia jalkoihinsa. Tähän syynä voi olla se, että postikorttia käytetään erilaisessa kontekstissa kuin esimerkiksi tekstiviestiä.³⁸ Harvoin matkamuistoksi kotiin lähetetään tekstiviestiä tai syntymäpäiväpaketin kylkiäiseksi liitetään sähköpostia. Postikortin lähetys onkin edelleen kulttuurillemme ominainen tekstuaalinen tapa, johon kasvamme pienestä pitäen aina lapsuuden syntymäpäiväkorteista alkaen. Postikortti liitetään yleensä elämänkaaren merkkipäiviin ja erityishetkiin, kuten esimerkiksi syntymäpäivien, ripillepääsyn tai hääjuhlien onnentoivotuksiin, ulkomaanmatkoilta lähetettyihin tervehdyksiin ja juhlapyhien, kuten vaikkapa joulun, muistamisiin. Postikortti edustaakin kulttuurissamme jatkuvuutta ja muuttumattomuutta, mikä tekee siitä merkittävän sosiaalisen tavan.³⁹ Esimerkiksi juuri jouluisin postikortteja lähetetään valtavat määrät, jopa niin paljon, että Posti korttien käsittelyä nopeuttaakseen ja helpottaakseen lähettää vuosittain ennen joulua koteihin erityiset punaiset kirjekuoret, joihin voi kerralla laittaa suuret määrät postitse lähetettäviä joulukortteja. Joulukortti onkin kaikkein yleisimmin lähetetty kortti Suomessa⁴⁰.

Mikä tahansa kuvallinen kortti ei kuitenkaan käy postikortiksi. Postikorttien keräily-yhdistyksen sivuilla annetaan postikortille seuraavanlainen määritelmä: *"Postitse ilman suojusta lähetettäväksi tarkoitettu esine, tunnusomaisimmillaan suorakaiteen muotoon rajattu kaksipuolinen (kuvallinen)*

37 Laakso & Östman 1999, 7.

38 Laakso & Östman 2001, 15.

39 Laakso & Östman 1999, 20, 44; Laakso & Östman 2001, 13.

40 Laakso 2009, 73; Suomen postikorttiyhdistys Apollo Oy, <http://www.suomenpostikorttiyhdistys.fi/> (22.9.2010).

tasopinta, jonka lähettämisen tarkoituksena on kuljettaa viesti."⁴¹ Postikortille onkin olemassa tarkat määritelmät, eivätkä kaikki kuvalliset kortit täytä kriteereitä. Postikorttieroilijöiden kokoelmanäyttelyihin mitkä tahansa kortit eivät pääse, ja kilpailusäännöissä määritelläänkin tarkat postikortin kriteerit, joita ilman kortti ei saa kuulua näyttelykokoelmaan. Ensimmäinen kriteeri postikortille on se, että postikortin täytyy olla tarkoitettu lähetettäväksi postitse ilman erillistä kirjekuorta. Näin ollen esimerkiksi kaksiosaiset taitetut kortit eivät ole postikortteja, koska niitä ei voi lähettää ilman kirjekuorta.⁴² Ne ovat kuitenkin laskettaviksi "postikortin lähisukulaisiksi" ja niitäkin kyllä kerätään⁴³. Oman kokemukseni mukaan kaikki postikorttien keräilijät eivät aina välitä siitä, onko kortti kaksiosainen vaiko ei. Kortti pääsee yhtäläillä kokoelmaan jos vain aihe ja kuvitus ovat sopivat keräilyteemaan. Nämä keräilijät tosin eivät ilmeisesti harrasta kokoelmakilpailuja, sillä kaksiosainen kortti ei voi kuulua näyttelykokoelmaan.

Myös postikortin koko on tarkoin määritelty. Tavallisen postikortin standardikoko on 150 mm x 105 mm. Standardikoko on vaihdellut eri aikakausina suurestikin, nykyinen koko vakiintui käyttöön vasta toisen maailmansodan jälkeen.⁴⁴ Myynnissä on silti paljon erikokoisia kortteja, kuten esimerkiksi jättikokoisia maksikortteja tai pikkuruusia pakettikortteja. Ne ovat kuitenkin laskettavissa erikoiskorteiksi, eivätkä ne siis kuulu ns. oikeaoppisten postikorttien kategoriaan. Kaikki keräilijät eivät kuitenkaan ole tässäkin aivan niin tarkkoja, ja joskus kokoelmissa näkee sulassa sovussa erikokoisia kortteja standardikorttien rinnalla. Erikokoiset kortit eivät kuitenkaan voi myöskään kuulua näyttelykokoelmaan.

Postikortin kuvana voi olla mikä tahansa kuva, valokuva tai piirros, jopa käsintehty kortti käy jos se on postitse lähetettävissä ilman kirjekuorta. Postikortin materiaali on yleensä kartonki, mutta muutkin materiaalit ovat mahdollisia, jos ne vain ovat tarpeeksi vahvoja kestämään postikäsitteilyä.⁴⁵ Esimerkiksi eräällä tutkimukseni keräilijällä oli oman kertomansa mukaan hallussaan tuohesta tehty postikortti⁴⁶. Muut kuin kartonkiset kortit ovat kuitenkin yleisesti hyvin harvinaisia. Tällaiset erilaiset materiaalit ovat yleensä käytössä pieninä pintoina esimerkiksi erikoiskorttien koristeluissa, kuten esimerkiksi kimalteissa tai kankaisissa osissa. Tutkimusta tehdessäni en nähnyt juurikaan muita kuin juuri näitä koristeluistaan kimaltavia erikoiskortteja, tosin muutama kartonkinen kortti oli päällystetty kokonaan erillisellä heijastavalla muovipinnalla

41 Suomen postikorttilyhdistys Apollo Oy, <http://www.suomenpostikorttilyhdistys.fi/> (22.9.2010).

42 Laakso 2009, 68, 180-181.

43 Suomen postikorttilyhdistys Apollo Oy, <http://www.suomenpostikorttilyhdistys.fi/> (22.9.2010).

44 Laakso 2009, 128.

45 Laakso 2009, 128, 180-181.

46 Erkki Salmisen haastattelu 27.12.2010.

hologrammimaseksi kuvaksi. Näyttelysäännöissä ei erikseen kielletä erikoisemmista materiaaleista tehtyjä postikortteja. Niissä kuitenkin huomautetaan, että kortin tulee olla tehty niin vahvasta materiaalista, että se kestää postikäsittelyn.

Oikeaoppisen postikortin on siis aina oltava yksiosainen ja kaksipuolinen ja siinä on oltava kuvapuoli ja kirjoituspuoli erikseen. Oikeaoppisessa postikortissa tekstipuolella täytyy olla tekstialueen lisäksi myös osoiteviivat tai ainakin selkeä paikka osoitteen kirjoittamiselle⁴⁷. Vaikka postikortin eri puolilla on merkityksensä, ne kuitenkin yhdistyvät monesti käytännössä. Monesti postikortti on valittu sen kuvan tai aiheen perusteella. Kuvaan saatetaan viitata omassa henkilökohtaisessa viestissä tai siihen liittyvä asia on ehkä jo esillä korttiin valmiiksi painetussa tekstissä. Kuva ja viesti toimivat siis yhtenä toisiaan täydentävänä viestinä. Esimerkiksi valittaessa toiselle lähetettävää postikorttia ostaja todennäköisesti valitsee kortin ensinnäkin sen kuvituksen mukaan, jotta kuva sopisi kortin lähetyssyyhyn ja jotta kuva olisi myös vastaanottajan mieleen, mutta myös mahdollisen valmiiksi painetun tekstin on osuttava tarkoitukseen. Usein korttiin vielä kirjoitetaan itse teksti, joka saattaa viitata kortin kuvaan tai olla jatkoa valmiille tekstille, varsinkin jos kuva tai teksti on lähetystarkoitukseen tai saajalleen erityisen osuva. Näin postikortti on sekä kuvapuoleltaan että tekstiosuudeltaan yhtenäinen kokonaisuus, jossa viesti välittyy kahdella erilaisella ilmaisumuodolla⁴⁸.

3.2. Postikortin funktio

Postikortilla on siis selkeä tarkoitus, minkä vuoksi se on olemassa: postikortti on aina lähetettäväksi tarkoitettu objekti, jonka ensisijainen tarkoitus on toimia viestinvälittäjänä henkilöltä toiselle⁴⁹. Tietenkään kaikkia postikortteja ei laiteta postiin tai käytetä sen pääasiallisen tarkoituksensa mukaisesti, mutta perimmäinen funktio on kuitenkin aina viestin kuljettaminen. Tämä oleellinen seikka erottaa postikortin muusta populaarista kuvastosta, kuten esimerkiksi julisteista tai mainoksista. Postikortin ja muun populaarin kuvaston kuva-aiheet saattavat olla kuitenkin hyvin samankaltaisia tai jopa samoja. Pelkkä vilkaisu markettien postikorttihyllyjen tarjontaan riittää kertomaan sen, että postikortit heijastavat samoja valtavirran suosikkeja, joita viihdeteollisuus suoltaa muihinkin massatuotteisiin. Postikorteissa, etenkin lapsille suunnatuissa, vilistää esimerkiksi tuttuja piirroshahmoja sarjakuvista, TV-sarjoista ja elokuvista. Samoin vanhahtavat, niin sanotut retro- tai vintagekortit pin-up-tyttöineen ja suloisien feministisine sarjakuvamaisesti piirretyine

47 Laakso 2009, 180.

48 Laakso & Östman 2001, 57-58.

49 Mikkonen 2005, 288.

naishahmoineen ovat vallanneet korttihyllyköistä suuren osan, johtuen ehkä siitä, että retrovillitys on käynyt kuumana jo pidemmän aikaa. Postikortit edustavat siis suurelta osin samaa kuva-aineistoa kuin muutkin populaarikulttuurin tuotteet. Epäilemättä niillä on myös samanlainen viihteellinen tarkoituksensa kuin näillä muillakin tuotteilla.

Postikortti on siis lähtökohtaiseksi tarkoitettu osaksi sellaista tiettyä sosiaalista verkostoa, joka muodostuu henkilöistä postikortin elämänsäkaaren ympärille, eli kuvantekijästä myyjään, siitä postikortin ostajaan ja lähettäjään ja lopulta postikortin saajaan⁵⁰. Postikortin funktioon ja sen käyttöön liittyy kuitenkin myös eräs mielenkiintoinen näkemys, jonka Seija-Riitta Laakso otti esiin teoksessaan. Teoksessa otettiin esille postikorttien keräilyyn liittyvä ajatus, jonka mukaan postikortti on oikeastaan "toisella kierroksella" keräilijänsä käsissä⁵¹. Tällä tarkoitettiin sitä, että postikortti saisi tavallaan uuden elämän keräilykohteena ensimmäisen, sille alunpitäen tarkoitettun elämänsäkaaren tultua päätökseensä. Tämä ensimmäinen elämä sisältää siis matkan aina postikortin hankkijan valinnasta ja ostosta sen kirjoittamiseen ja lähetykseen, kortin kulkuun postissa ja päätyemisestä lopulta saajalleen, joka lukee postikortin. Kun tämä matka on kuljettu loppuun, postikortin kohtaloksi jää usein esimerkiksi pöytälaatikkoon muistoksi jääminen tai mahdollisesti postikortti päätyy lopulta vaikkapa roskakoriin, paperinkeräykseen tai kirpputorille. Postikorttien keräilijä sen sijaan antaa postikortille uuden telämän osana jotakin suurempaa kokonaisuutta, eli postikorttien keräilijän kokoamaa postikorttikokoelmaa. Postikortti saa näin uuden tarkoituksen, joka ei liity sille alunperin tarkoitettuun funktioon oikeastaan laisinkaan. Postikorttien keräilytutkimuksen valossa ajateltuna postikortilla on siis kaksi erilaista funktiota: ensimmäisenä sillä on alkuperäinen tarkoituksensa viestin kuljettamisessa lähettäjältä vastaanottajalle, ja toisena tarkoituksenaan kuuluminen suurempaan kokonaisuuteen eli postikorttikeräilijän kokoelmaan yksittäisenä, itsessään ehkä merkityksettömänä mutta laajemmassa kokonaisuudessa merkittävänä osana.

Vaikka postikortin tarkoitus onkin olla viestinvälittäjä, se täytyy kuitenkin erottaa muista jo aiemmin mainituista viestintäkanavista kuten tekstiviestistä, sähköpostista tai perinteisestä kirjeestä myös sen vuoksi, ettei postikortti ole samaa kategoriaa niiden kanssa. Näiden muiden kanavien ilmaisutavat ovat hyvin erilaisia verrattuna postikorttiin. Postikortissa tekstimäärä on perinteistä kirjettä tai sähköpostia vähäisempi ja ilmoitusluontoisempi, sillä postikortin kirjoitustila on hyvin rajallinen, vain puolikas kortin "takapuolesta". Tässä suhteessa postikortti muistuttaa ehkä

50 Mikkonen 2005, 284.

51 Laakso 1999, 145.

enemmän tekstiviestiä. Tekstiviestissäkin on vain rajallisesti kirjoitustilaa, vain 160:n merkin verran per viesti. Kirjoitettava teksti on niin tekstiviestissä kuin postikortissakin saatava mahtumaan pieneen tilaan, mikä muokkaa viestin sisältöä. Postikortilla ja tekstiviestillä on yhteistä myös se, että kirjoitustyylillä ei aina ole kummassakaan välttämättä kieliopillisesti oikeanlaista ja erikoisia lyhenteitä saatetaan käyttää tilan säästämiseksi.⁵²

Perinteisessä kirjeessä tai sähköpostiviestissä puolestaan tilaa on niin paljon kuin kirjoittaja vain haluaa, joten niiden sisältöinä voi olla hyvinkin pitkiä tekstejä. Perinteisessä kirjeessä ja postikortissa on kuitenkin yhteistä se, että ne lähetetään todennäköisesti enemmän harkiten kuin tekstiviesti. Tekstiviesti on arkisempi ja helpompi tapa ottaa yhteyttä, eikä sitä lähetettäessä esimerkiksi tarvitse valita sopivaa kuva-aihetta, ostaa postimerkkiä tai etsiä lähintä postilaatikkoo. Sama pätee myös sähköpostiin. Ehkä juuri tällaisen pienen vaivannäön vuoksi postikortin (ja myös perinteisen kirjeen) lähettäminen tuntuu merkityksellisemmältä tavalta ottaa yhteyttä kuin pelkän tekstiviestin tai sähköpostin lähetys.

Postikortissa on tietenkin kirjeeseen, sähköpostiin tai tekstiviestiin verrattuna jotakin paljon enemmän sen sisältämän kuvan vuoksi. Kuvallinen viesti toimii pelkkää tekstiä voimakkaammin ja se jää helpommin mieleen. Postikortin funktiona onkin viestinvienti nimenomaan siten, että kortin kuva tuo mahdollisuuden nähdä jotakin. Kuva voi antaa mahdollisuuden kurkistaa johonkin toiseen paikkaan. Postikortti ei siten ole samalla tavalla sidoksissa aikaan tai paikkaan niin kuin muut viestintäkanavat, vaan postikortin avulla voi kommunikoida ajan ja paikan yli.⁵³ Esimerkiksi lomailijan kaukomailla kotiväelle lähettämä postikortti tuo tuulahduksen toisesta maasta ja kulttuurista ja korttiin kirjoitettu teksti kertoo kuulumisista, jotka ovat kortin saajan lukuhetkellä jo mennyttä aikaan. Postikortti ei siis ole reaaliaikainen viestinviejä niin kuin esimerkiksi tekstiviesti tai sähköposti ovat, mutta se ei ole postikortin tarkoituskaan.

Postikortissa kuva ja teksti ovat siis yleensä yhteistyössä, jolloin kuva toimii viestiä tukevasti tai toisinpäin. Kuva tuo korttiinsa oman sanomansa kirjoitetun osan lisäksi, mutta myös korttiin kirjoitettu tai siinä mahdollisesti valmiina oleva teksti sitoutuu kuvaan ja tekee viestistä siten yksilöllisen ja tarkoituksenmukaisen.⁵⁴ Postikortti on siis oikeastaan hybridi, joka muodostuu kahdesta erilaisesta ilmaisutavasta.⁵⁵ Näin ajateltuna postikorttia ei periaatteessa ole ilman kuvaa

52 Laakso & Östman 2001, 16-17.

53 Mikkonen 2005, 286-7.

54 Mikkonen 2005, 285.

55 Laakso & Östman 2001, 13, 57.

eikä sitä ole myöskään ilman jonkinlaista tekstiä, tai muuten se ei ole oikeastaan postikortti laisinkaan. Postikortteja valmistavan painotalon Karto Oy:n internetsivuilla postikorteista ja niiden kuvista kirjoitetaan tähän tapaan: *"Kortti on tuote, jolla voi pienesti ilmaista suuria tunteita. Korteilla välitetään tunteita, ikävää, onnea, myötätuntoa, se käy tilanteeseen kuin tilanteeseen.-- Keskeinen osa viestiä voi olla itse kuva, mutta viestiksi on tulkittava jo pelkkä allekirjoitus eli tieto siitä, kuka kortin ja siihen sisältyvän kuvan on lähettänyt."*⁵⁶ Postikortti voi siis olla toimiva viesti pelkästään lähettäjän allekirjoituksella varustettuna. Sekin on viesti, jolla postikortin saajalle välitetään tietoa. Allekirjoituksella vastaanottaja saa tietää keneltä kortti on ja pystyy sitä kautta todennäköisesti päättämään sen, mitä lähettäjä hänelle tahtoo kortilla viestittää. Tällaisissa tapauksissa postikortin kuva voi jo sisältää kaiken sen mitä lähettäjä tahtoo kortin saajalle kertoa. Kortin kuva voi siis toimittaa halutun viestin lähettäjältä saajalle ilman täsmentäviä, kuvasta kertovia tai siihen viittäviä sanoja.

Monesti postikorteissa on kuitenkin jo valmiina jokin lausahdus, runo tai muu tekstipätkä, jolloin omia viestejä ei välttämättä korttiin enää edes tarvitse kirjoittaakaan. Hyviä esimerkkejä tästä ovat perinteiset joulukortit, joissa usein on jokin joulutervehdys tai muutama säe tutusta joululaulusta jo valmiiksi painettuna. Tällöin postikortin tekstiosaan ei välttämättä tarvitse kirjoittaa muuta kuin lähettäjän nimi. Eri asia tietenkin on se, kuinka persoonallinen tällainen vain allekirjoituksella varustettu postikortti on, varsinkin puhuttaessa "tusinatavarana" lähetettävistä joulukorteista. Tällaisesta tervehdyksestä voisi ajatella puuttuvan tietynlaisen lähettäjän ja vastaanottajan välisen henkilökohtaisuuden, jota nimenomaan vastaanottajalle osoitetut, itse kirjoitetut sanat voisivat luoda. Toisaalta esimerkiksi postikortin kuva voi olla sillä tavalla merkittävä molemmille osapuolille, että henkilökohtaisuus voi syntyä sitä kautta.

Postikortin tarkoitus määritelläänkin yleensä aina sen sisältämän kuvan kautta. Perinteisesti postikortit lajitellaan kuvien perusteella esimerkiksi joulukortteihin, pääsiäiskortteihin ja syntymäpäiväkortteihin. Postikortin tarkoituksen voi kuitenkin määritellä myös sen sisältämän kirjoituksen kautta. Kai Mikkosen mukaan postikortin voi nähdä sellaisena "kulttuurisen ja psykologisen merkityksen tilana", jossa kuva-aihetta merkityksellisempää on juuri kortin teksti⁵⁷. Teoksessa puhuttiin pääasiassa korttiin itse kirjoitettua tekstiä, mutta myös kortissa jo valmiina oleva teksti luo tai täsmentää postikortin tarkoitusta ja ohjaa kortin käyttöä. On olemassa esimerkiksi sellaisia postikortteja, joiden kuva-aiheina voi olla mitä tahansa, mutta tekstinä voi olla

⁵⁶ Karto Oy, <http://www.karto.fi/karto.php?hid=9> (12.9.2010).

⁵⁷ Mikkonen 2005, 285-288.

vaikkapa valmiiksi painettuna sanat "Anteeksi!" tai "Unohdin!" tai vaihtoehtoisesti jokin runonpätkä tai tutut laulunsanat. Tällaista korttia ilman täsmentävää tekstiä voisi ehkä muutoin käyttää mihin tarkoitukseen tahansa, koska kuva-aihe ei välttämättä viittaa mihinkään tiettyyn asiaan, mutta täsmentävä teksti tuo tietyn funktion kortille. Anteeksipyyntökortit ovat tietenkin selkeästi tarkoitettuja vaikkapa syntymäpäivien unohtamisen pahoitteluun, sopivalla runonpätkällä tai laulunsanoilla varustetulla postikortilla voi kertoa tunteistaan. Tällaisilla korteilla voi myös kertoa viestinsä "rivien välistä" ilman, että itse tarvitsee välttämättä kirjoittaa mitään tekstiksi. Postikorttien tarkoitus voi siis tällaisissa tapauksissa olla sidoksissa niiden sisältämään tekstiin jopa enemmän kuin kuvaan.

3.3. Postikortti keräilykohteena

Postikortit ovat hyviä keräilykohteita, koska postikortti hyvin yleinen ja laajalle levinnyt tuote. Postikortteja on helppo löytää lähes mistä tahansa, eivätkä ne ole erityisen hinnakkaitakaan. Postikortit voivat olla joskus jopa ilmaisia. Tästä täytyy tietenkin poislukea erittäin harvinaiset tai tunnettujen taiteilijoiden tekemät uniikkikortit, joiden hinnat voivat olla hyvinkin korkealla. Koska postikorttien keräily ei vie kuitenkaan normaalisti suuria summia rahaa⁵⁸, se tekee postikorteista kenelle tahansa sopivan harrastuksen ja keräilykohteen. Kari Rahiala kirjoittaa teoksessaan osuvasti: "*-- keräämisen reimu ja riettaus onkin siinä, että se ei maksa. Näin ollen se sopii jokaiselle pikkupojasta miljonääriin asti, eläkeläiselle tai työttömälle.*"⁵⁹ Tällä hän tarkoittaa pääasiassa erilaisten sellaisten kohteiden keräilyä, jotka ovat periaatteessa rahallisesti arvotonta tavaraa. Tällaisia tuotteita ovat esimerkiksi karkkipaperit, pullojen etiketit tai muut sellaiset esineet, joita voi löytää ilman erillistä ostamista. Hintataso onkin varmasti yhtenä innoittajana myös postikorttien keräilyssä. Periaatteessa postikorttikokoelmankin voisi kerätä täysin ilman rahaa, joskin se kysyne kerääjältään kärsivällisyyttä ja erittäin hyvää tuuria. Korteja voi saada esimerkiksi lahjoituksina tai löytämällä. Joka tapauksessa ostamallakin niin sanotun tavallisen, erikoiskortteja tai harvinaisempia yksilöitä sisältämättömän postikorttikokoelman kerääminen tuskin käy suuremmin kenekään kukkaron päälle.

Postikortti on myös erittäin hedelmällinen keräilykohde sen rajattomien yhdistelymahdollisuuksien takia. Postikorttien kuvitusten aihepiirit ovat äärettömän monipuoliset ja eri aiheista kiinnostuneille keräilijöille riittää varmasti postikortteja aiheesta kuin aiheesta. Erilaisilla määrittelyperusteilla voi luoda ainutlaatuisia postikorttikokoelmia ja vaikka useampi keräilijä keräilisikin samaa aihetta,

58 Laakso & Östman 1999, 147.

59 Rahiala 1995, 8.

pienillä määritelmäeroilla kokoelmista voi tulla hyvinkin erilaisia ja uniikkeja. Erilaisten kuva-aiheiden lisäksi postikorttivalikoimaan variaatioita tuovat esimerkiksi eri postikorttitaiteilijoiden tekemät kortit tai eri painotaloilta tai eri yhdistyksiltä tuotetut kortit. Postikortteja on lukemattomilla erilaisilla tyyleillä ja tekniikoilla tehtyinä, niitä löytyy erilaisilla teksteillä höystettyinä ja jopa samaa korttia voi löytää erilaisilla tekstimuunnelmilla. Lisää hauskuutta keräilyyn tuovat myös virheelliset postikortit, joissa saattaa olla esimerkiksi painovirheitä tekstissä. Samaakin korttia voi siis olla kokoelmassa monenlaisilla eri muunnoksilla. Keräilyaiheita voi näin ollen todella varioida lähes loputtomiin ja jokaisella postikorttikeräilijällä mahdollisuudet uniikin kokoelman keräämiseen ovat täysin olemassa.⁶⁰

Näiden variaatioiden lisäksi vanhojen postikorttien keskuudessa myös ikä tai aikakausi ovat postikorttivalikoiman monipuolisuutta lisääviä määritelmiä. Koska postikortteja on julkaistu jo reilusti yli sata vuotta, niitä on myös säilytetty muistoina ja kerätty lähestulkoon yhtä kauan. Näin ollen myös postikorttien iän tai ilmestymisajankohdan mukaan voi rajata omaa aihettaan ja postikorttikokoelmaansa. Onkin yleistä, että ihmiset säästävät saamiaan postikortteja, minkä vuoksi yksityisillä henkilöillä voi olla tallessa hyvinkin vanhoja postikortteja vuosikymmenten takaa.⁶¹ Vanhoja postikortteja voi löytää myös esimerkiksi vanhoja tavaroita myyvistä liikkeistä, divareista ja kirpputoreilta, joissa iäkkäitä kortteja voi olla säilössä. Siispä iäkkäiden tai menneiden aikakausien postikorttien keräily on täysin mahdollista ja se on nostalgian kaipuiselle varmasti inspiroivaa. Vanhojen postikorttien metsästyksen voisi kuvitella tuovan keräilyyn myös kiinnostavaa lisähaastetta, kun kortteja ei voi suoraan mennä poimimaan tavaratalon postikorttihyllystä.

Jos postikortti onkin hyvä keräilykohde sen helpon saatavuuden, moninaisten aihepiiriensä ja loputtomien yhdistelmävariaatioidensa vuoksi, juuri siinä piilee myös postikorttikeräilyn ongelma. Yhtenä aineiston osana käyttämäni lehtiartikkelin keräilijä kertoo haastattelussaan, että tietyn aiheisten korttien lukumäärä voi olla niin valtava, ettei kukaan tiedä korttien todellista määrää⁶². Myös toinen keräilijä puhui tekemässäni suullisessa haastattelussa samasta ongelmasta ja mainitsi julkaistuista korteista tehtyjen listojen vähyyden vaikeuttavan keräilyä. Tämä tekee hankalaksi täydellisen korttikokoelman saavuttamisen, kun täydellisen korttikokoelman sisällöstä ja korttien lukumäärästä ei ole kenelläkään tarkkaa tietoa.⁶³

60 Laakso 1999, 149, 187.

61 Laakso 2009, 7.

62 Pohjanen, LS 4.7.2010.

63 Hannu Forsblomin haastattelu 14.4.2011.

Sanomalehden artikkelissa haastateltava keräilijä myös mainitsee, että Suomessa olevan vapaakappalelain mukaan kaikista Suomessa valmistetuista ja yleiseen levitykseen menevistä painotuotteista tulisi luovuttaa vähintään yksi ilmaiskappale Helsinkiin Kansalliskirjastoon arkistoitavaksi⁶⁴. Näihin painotuotteisiin kuuluvat luonnollisesti myös postikortit, joten tietyn aiheisten postikorttien lukumäärän jäljittäminen voisi olla periaatteessa mahdollista. Haastateltava kuitenkin arvelee, ettei kaikista julkaistuista korteista kuitenkaan lähetettäisi vapaakappaleita Kansalliskirjastoon sen vuoksi, että siinä tapauksessa kortteja täytyisi olla yksinkertaisesti niin valtavan suuret määrät, ettei niitä olisi mahdollista arkistoida mihinkään. Tämä olisi hyvä selvittää, sillä jos tällainen arkistointi todella pitäisi paikkaansa, se voisi tuoda merkittävää apua postikorttien keräilijöille ja mahdollisille tuleville postikorttitutkimuksille.

3.4. Postikorttikeräily-yhdistyksistä

Suomalaiset ovat perinteisesti innokkaita erilaisiin yhdistyksiin kuulujia, ja näin on mitä ilmeisimmin myös postikorttikeräilijöiden keskuudessa. Suomessa on kaksi suurta postikorttikeräilyyn keskittyntä yhdistystä, Suomen postikorttiyhdistys Apollo sekä Pohjanmaan Postikorttikeräilijät ry. Lisäksi on olemassa lukuisia eri aiheisiin, kuten esimerkiksi tunnettuihin suomalaisiin postikorttitaiteilijoihin, keskittyneitä postikorttien keräily-yhdistyksiä. Tällaisia ovat esimerkiksi Martta Wendelin Seura ry, Osmo Omenamäen keräilijäseura nimeltä Omppu-kerho, Rudolf Koivun Ystävät ry, Jaana Aallon Postikorttien ystävät ry, Virpi Pekkala-kerho sekä MLP-Fanit eli Marjaliisa Pitkärannan tuotannon keräilijät.⁶⁵

Tutkimuksessani mukana olleista keräilijöistä lähes kaikki kuuluivat johonkin keräily-yhdistykseen, olinhan löytänyt useimmat heistä keräily-yhdistyksen jäsenluettelosta. Vain yksi keräilijöistä ei kuulunut mihinkään viralliseen yhdistykseen, mutta hän oli kuitenkin mukana muunlaisessa keräilytoiminnassa. Hän kertoi kuuluvansa omien sanojensa mukaan "keräilykerhoon", jolla hän tarkoitti epävirallista, mutta kuitenkin aktiivisesti kokoontuvaa ja toimivaa keräilyseuraa, jonka piirisissä kerättiin muitakin aiheita kuin vain postikortteja⁶⁶. Tämän tutkimuksen osalta ei siis pysty tekemään johtopäätöksiä siitä, kuinka yleistä postikorttikeräily-yhdistyksiin kuulumisen postikorttikeräilijöiden keskuudessa yleisesti ottaen on johtuen osallistuneiden keräilijöiden löytymisestä juurikin postikorttiyhdistysten kautta.

64 Pohjanen, LS 4.7.2010.

65 Suomen Postikorttiyhdistys Apollo: <http://www.suomenpostikorttiyhdistys.fi/> (20.5.2011).

66 Erkki Salmisen haastattelu 27.12.2010.

Jonkinlaista viitettä yhdistystoimintaan kuulumisesta antaa kuitenkin se, kuinka suuria jäsenmääriä yhdistyksiin kuuluu. Esimerkiksi Pohjanmaan Postikorttikeräilijöiden jäsenmäärä on toisen haastattelussani olleen, yhdistykseen pitkään kuuluneen keräilijän mukaan noin neljäsataa henkilöä.⁶⁷ Apollo Postikorttiyhdistyksen jäsenmääristä en lopulta onnistunut saamaan tietoa internetistä yhdistyksen kotisivuilta enkä yhdistyksen puheenjohtajilta. Koetin ottaa heihin haastattelun toivossa yhteyttä pariin otteeseen, mutta lopulta ne jäivät kuitenkin saamatta. Toinen haastatelluista keräilijöistä kuitenkin kertoi Apollon olevan Suomen suurin postikorttiyhdistys⁶⁸ ja koska Apollolla on toimintaa kolmessa eri kaupungissa, voisi olettaa sen jäsenmäärän olevan suuri.

Miksi sitten keräilijän kannattaa kuulua johonkin postikortti- tai keräily-yhdistykseen?

Yhdistykseen kuulumisen tarjoaa postikorttien keräilijälle monenlaisia etuja. Ensisijaisesti se edesauttaa verkostoitumista muiden keräilijöiden kanssa. Se onkin postikorttiyhdistysten tavoitteena, esimerkiksi Apollon internetsivuilla yhdistyksen tavoitteista kirjoitetaan tähän tapaan: *"postikorttikulttuurin tunnetuksi tekeminen, postikorttikokoelmien rakentamisen edistäminen ja kartuttaminen, postikorttien tutkimus, jäsenmäärän lisääminen ja jäsenten välisen vuorovaikutuksen edistäminen."*⁶⁹ Verkostoituminen siis edistää ja auttaa keräilijöitä uusien keräilykohteiden hankinnassa ja puuttuvien kohteiden metsästämisessä. Kun keräilijät kokoontuvat johonkin yhdistyksen järjestämään tapaamiseen, toisten keräilijöiden apu voi edistää löytöjen tekemistä ja kokoelmien karttumista. Keräilijät voivat antaa toisilleen vinkkejä saatavilla olevista kohteista, käydä kauppaa toinen toisensa kanssa tai vaihdella kohteita keskenään. Eräs tutkimukseni keräilijöistä tiivistikin keräily-yhdistykseen kuulumisen hyödyt lyhyesti ja ytimekkäästi vastauksessaan: *"osto, myynti, vaihto"*⁷⁰.

Luonnollisesti myös omien aikaansaannosten jakaminen muiden asiasta kiinnostuneiden kanssa on varmasti innostavaa ja motivoivaa ja antaa lisäintoa kuulua yhdistyksiin. Lisäksi verkostoituminen muiden keräilijöiden kanssa tuo sosiaalisuutta muutoin aika yksinäiseen harrastukseen. Monet tutkimukseni keräilijöistä mainitsivatkin yhdistystoiminnan tuoneen mukanaan paljon uusia tuttavuuksia ja hyviä ystäviä. Myös tiedon kartuttaminen mainittiin tutkimukseen osallistuneiden keskuudessa yhdistyksiin kuulumisen eduiksi. Yhdistysten tapaamisissa voidaan järjestää postikorttien keräämiseen liittyviä luentoja, esimerkiksi Apollo mainitsee internetsivuillaan

67 Hannu Forsblomin haastattelu 14.4.2011.

68 Hannu Forsblomin haastattelu 14.4.2011.

69 Suomen Postikorttiyhdistys Apollo: <http://www.suomenpostikorttiyhdistys.fi/> (20.5.2011).

70 Hannu Forsblomin haastattelu 14.4.2011.

järjestävänsä luentoja tapaamisissaan. Lisäksi keräilijät levittävät luonnollisesti tietoa toisilleen. Joillekin keräilijöille harrastus ja tiedon karttuminen voikin yhdistyksen kautta laajeta lähes työksi asti, niin kuin oli käynyt erälle tutkimukseni kirjalliseen kyselyyn vastanneelle keräilijälle. Hän kertoi kysymyslomakkeen avoimessa lisätietoja koskevassa loppukysymyksessä postikorttien keräilyn johtaneen muun muassa keräilyaihetta koskevien kirjojen ja lehtiartikkelien kirjoittamiseen, oppaan töihin ja luento-kutsuihin.

Ehkä yhdistystoiminnan suosion takana voisi olla myös se, että yhdistykseen kuuluminen tuntuu tekevän harrastuksesta jollakin tavoin virallisempaa ja merkityksellisempää. Yhdistystoiminta oli selvästi vakavasti otettava asia tutkimukseni keräilijöiden keskuudessa, vaikka se koettiin mukavana harrastuksena. Voi olla niin, että yhdistystoiminta nostaa harrastuksen jollakin tavalla tavallisen arjen yläpuolelle ja tuo keräilyyn lisää intoa. Lisäksi säännölliset kokoukset tai tapaamiset voivat tuoda keräilyyn rytmiä ja antaa motivaatiota oman kokoelman rakentamiseen. Myös yhdistysten järjestämät kilpailut voivat olla motivoivia ja haasteita antavia tapahtumia, vaikka kaikki tutkimukseni keräilijät eivät niihin osallistuneetkaan. Esimerkiksi Apollo järjestää postikorttikilpailuja ja yhdistyksen piirissä myös koulutetaan näyttelytuomareita⁷¹.

4. Postikorttien keräily

4.1. Miksi juuri postikortti?

Koska maailmassa kuitenkin on valtavia määriä mitä erilaisimpia ja mielikuvituksellisimpia keräilykohteita, olin kiinnostunut siitä, miksi jotkut valikoivat juuri postikortit keräilykohteekseen. Kysyinkin tutkimuksessani mukana olleilta keräilijöiltä siitä, kuinka he päätyivät keräilemään juuri postikortteja. Tällä kysymyksellä koetin siis etsiä vastausta siihen, miksi kohteeksi valikoitui nimenomaan postikortti, ei siis se, millaisista postikorteista oli kyse. Tarkoituksena ei näin ollen ollut vielä selvittää postikorttien aiheiden valikoitumista, sitä kysymystä käsittelen myöhemmin. Yhdeltä kyselyyn vastanneelta keräilijältä en saanut kysymykseen vastausta ja artikkelilähteen keräilijän haastattelusta ei vastausta varsinaisesti löytynyt. Muut tutkimuksessa osallisena olleet keräilijät kertoivat monia erilaisia syitä postikortin valintaan keräilykohteikseen.

Hyvin yleinen syy oli lapsuus. Monille keräilijöille postikorttien kerääminen oli monia

⁷¹ Suomen Postikorttiyhdistys Apollo: <http://www.suomenpostikorttiyhdistys.fi/> (20.5.2011).

vuosikymmeniä kestänyt harrastus, joka oli alkanut jo lapsuudessa tai nuoruudessa. Peräti kuusi tutkimuksen keräilijöistä kertoi aloittaneensa postikorttien keräilyn lapsena tai nuorena. Kolme näistä kuudesta vastaajasta tarkensi keräilyn alkaneen siitä, kun he olivat lapsina saaneet postikortteja vanhemmiltaan tai sukulaisiltaan. Postikorttien keräilyn voisikin kuvitella olevan näille lapsesta asti sitä harrastaneille henkilöille todennäköisesti jo enemmän kuin pelkkä harrastus, ehkäpä sana elämäntapa kuvastaisi sitä paremmin. Vastauksista päätellen postikortteja ei siis välttämättä oltu tietoisesti valittu keräilykohteeksi, vaan postikortit valikoituivat kohteeksi tavallaan sattumalta. Tähän viittasi juurikin se, että postikortteja oli saatu muilta henkilöiltä, jolloin postikorttien keräämistä alettiin jatkaa näiden saatujen korttien pohjalta. Jos näitä valmiita korttimääriä ei olisi saatu, ei voisi ehkä varmuudella sanoa, olivatko nämä kyseisen henkilöt alkaneet kerätä laisinkaan postikortteja, jos olisivat ylipäänsä alkaneet kerätä mitään.

Yksi näistä lapsena keräilyn aloittaneista vastaajista mainitsi keräilynsä aloittamisen syyksi sen, ettei hänen lapsuudessaan nuorille ihmisille ollut juuri virikkeitä. Kyseinen henkilö oli syntynyt vuonna 1947. Tämä vastaus voi viitata siihen, mistä syystä valtaosa kyselyyni vastanneista keräilijöistä oli jo varttuneempaa väkeä. Yhdestätoista tutkimukseen osallistuneesta keräilijästä kahdeksan oli yli kuusikymmentävuotiaita, kolmen muun osallistuneen ikää en saanut selville. Etsiessäni keräilijöitä tutkimukseeni minulla ei ollut näistä mukaan saaduista henkilöistä muita etukäteistietoja kuin se, että he harrastivat postikorttien keräilyä ja nimen perusteella tietenkin tiesin sen, olivatko he miehiä vai naisia. Niinpä vastaajieni iät ovat sattumaa. Näin ollen voisi olettaa, että tutkimukseni keräilijöiden ikäjakauma antaa tietoa tai ainakin viitteitä postikorttikeräilijöiden ikäjakaumasta myös yleisellä tasolla. Tässä valossa katsottuna postikorttien keräilijöiden keski-ikä on siis suhteellisen korkea.

Tutkimukseni keräilijöiden keskuudessa oli toinen vielä yleisempi piirre, kun kysyin syitä postikorttien valikoitumiseen keräilykohteeksi. Suurimalle osalle vastanneista postikorttien kerääminen oli seurausta filateliasta eli postimerkkeilystä. Yhdestätoista keräilijästä seitsemän eli noin 64% osallistuneista oli kerännyt aiemmin tai keräsi edelleen myös postimerkkejä. Näistä seitsemästä kolme keräilijää kertoi keräävänsä lisäksi muitakin kohteita, kuten esimerkiksi kirjoja. Yhteys postimerkkeilyyn ja postikorttien keräämiseen onkin ilmeinen. Postimerkkeilijän on luontevaa ja helppoa laajentaa keräilyharrastuksena halutessaan myös postikortteihin, sillä kuuluvathan postikortti ja postimerkki luonnollisesti yhteen. Eräs tutkimukseni keräilijä nimittäin postimerkillä varustettua postikorttia "filateeliseksi kohteeksi". Myös keräilijöiden kertoessa muiden kysymysten yhteydessä keräilytapahtumista ja -messuista kävi ilmi, että esimerkiksi

postimerkkitapahtumiin liittyy myös postikorttien keräily. Monet postikorttien keräilijät vierailivatkin filateelisissa tapahtumissa metsästävässä postikortteja.

Koska lähetetty postikortti sisältää aina myös postimerkin, keräilijä voikin periaatteessa saada kaksi karpästä yhdellä iskulla ja kerätä yhtäaikaan kahta eri kokoelmaa. Lisäksi postileimojen kerääminen on lähellä postikorttien ja -merkkien keräilyä ja voi toimia kaikkia näitä keräilykohteita yhdistävänä tekijänä. Hyviä esimerkkejä postimerkkeilyn ja postikorttien keräilyn yhdistämisestä ovat molemmat suulliseen haastatteluuni osallistuneet keräilijät. Sattumalta kumpikin heistä kertoi lähes samanlaisen tarinan postikorttikeräilyharrastuksen aloittamisestaan. Molemmat haastatelluista kertoivat keränneensä aluksi pitkään postimerkkejä, toinen jopa vuosikymmenten ajan, toinen hieman vähemmän aikaa. He kertoivat kumpikin kuitenkin säästäneen myös kaikki postimerkkeilyn ohella kerääntyneet postikortit. Jossakin vaiheessa molemmat heistä olivat tulleet ajatelleeksi omistavansa postimerkkikokoelmiensa lisäksi myös suuret määrät näitä säästettyjä postikortteja, joilla ei ollut mitään käyttöä. Niinpä kumpikin oli päättänyt rakentaa niistäkin omat kokoelmansa. Sillä tavalla heistä tuli myös postikorttien keräilijöitä, tavallaan sattuman kautta tai ainakin postikorttien keräämisen aloittamista suuremmin suunnittelematta.

Joskus filatelian vaihtuminen postikorttien keräilyyn johtuu myös käytännöllisistä syistä. Eräs vuosia postimerkkejä kerännyt keräilijä kirjoitti postikorttien keräämisen aloituksestaan näin: "*--ikäntyneenä on helpompi kerätä isokokoisia postikortteja kuin pieniä postimerkkejä. Näkökyky on yksi tekijä. Kortit ovat halvempia ja helpommin löydettävissä kuin kalliit postimerkit. Näyttelyluokkia on tullut uusia ja postikortit ovat hyväksytyjä niissä. Filatelia taantuu, mutta korttikeräily on nousussa -vielä.*" Konkreettiset syyt voivat olla siis niinkin yksinkertaisia kuin näkökyky. Postikortteja on helpompi tutkia kuin pikkuruisia postimerkkejä, mikä voi olla monillakin filatelialla harrastaneilla syynä "alanvaihtoon". Samoin hinta ja saatavuus vaikuttavat. Postikorttien kerääminen tuntuukin olevan imagoiltaan filateliaa "tuoreempi" keräilyalue, jota korkeaksi nousseet hinnat tai vaikea saatavuus eivät vielä ole päässeet valloittamaan. Lisäksi vastaajan viittaamat postikorttien näyttelyluokat ovat todellakin tulleet Suomessa käyttöön vasta vuonna 2006, jolloin myös postikorttiluokka tuli mukaan kansallisen tason postimerkinäyttelyihin omana kilpailuluokkana⁷². Ehkä postikorttikeräilyn aloitus juuri filatelistien keskuudessa liittyykin tähän mahdollisuuteen jatkaa keräilyharrastusta jonkun samankaltaisen kuin postimerkkien, mutta silti kuitenkin niitä jollakin tavalla uudemmalta ja raikkaammalta tuntuvan keräilyn parissa.

72 Laakso 2009, 177.

Postikorttien ja postimerkkien ei kuitenkaan tarvitse kilpailla keräilyssä keskenään, sillä monet tutkimukseni keräilijät keräsivät niitä rinnakkain. Lisäksi on olemassa vielä kolmaskin vaihtoehto, josta toinen suulliseen haastatteluuni osallistunut keräilijä kertoi.⁷³ Tämä varsin uudistusmielinen vaihtoehto oli hänen keräämänsä kokoelma, joka oli siitä erikoinen, että siinä oli sekä postimerkkejä että postikortteja sekoitettuna keskenään. Kaikki postikortit ja -merkit olivat tietenkin samasta aiheesta. Postikortit ja -merkit olivat hänen kokoelmassaan siis sulassa sovussa rinnakkain ja muodostivat siten yhdessä yhtenäisen kokoelman. Kaksi erilaista keräilykohdetta voi siis myös hyvin yhdistää ja luoda siten jotain aivan uudenlaista. Tällöin keräily saa myös uudenlaisen muodon, joka venyttää niin postikorttikeräilyn kuin filateliankin rajoja ja tuo kokoelmiin moniulotteisuutta.

Myös muita syitä mainittiin postikorttien valinnalle keräilykohteeksi lapsuuden ja filatelian lisäksi. Suurimpana niistä mainittiin kiinnostus postikorttien kertomaan historiaan. Tämän mainitsi keräilyn aloittamisen syyksi kolme vastaajaa ja lisäksi yksi vastaajista puhui korttien sisältämästä historiasta erikseen toisen kysymyksen yhteydessä. Kaikki nämä yhteensä neljä keräilijää keräsivät jollakin tavalla Suomen käymiin sotiin tai Marsalkka Mannerheimiin liittyviä postikortteja. Esimerkiksi eräs keräilijöistä kertoi keräävänsä Talvisota-aiheisia postikortteja, sillä hän oli hyvin kiinnostunut Suomen lähihistoriasta. Hän perusteli valintaansa näin: *"Ko aiheesta meillä oli kymmeniä vuosia aika, jolloin lähihistoriaamme vääristeltiin, vaiettiin ja jopa valehdeltiin."* Postikortit ovat siis tässä tapauksessa välineitä, joilla keräilijä ikään kuin "näkee" ajassa taaksepäin ja pääsee käsiksi tähän kiinnostuksen kohteenaan olevaan historian hetkeen. Tavallaan postikortit tuovat keräilijälle kuvien muodossa suoraa informaatiota sota-ajasta ja toimivat siten dokumentteina menneistä tapahtumista. Postikorttien välityksellä keräilijä ehkä yrittää etsiä rivien välistä jonkinlaista totuutta sota-aikojen tapahtumista tai ehkä hän vain mielenkiinnolla seuraa tämän manitsemansa totuuden vääristelyn näkymistä postikorteissa. Postikortteja onkin käytetty propagandan välineenä sotien aikaan⁷⁴, joten näiden keräilijän keräämien postikorttien kuvitukset eivät välttämättä olekaan kovin objektiivisia näkemyksiä tapahtumista. Tästäkin syystä postikorttien sisältämä historian voi kuvitella olevan mielenkiintoinen aihe, sillä siihen liittyy monenlaisia kiinnostavia elementtejä, joilla voi tuoda kokoelmiin erilaisia näkökulmia.

Muutamit muutkin tutkimukseni keräilijöistä olivat valinneet postikortit keräilykohteikseen niiden

73 Hannu Forsblomin haastattelu 14.4.2011.

74 Laakso 2009, 9, 12-15.

sisältämän historian vuoksi, mutta he olivat kiinnostuneita historiasta eri näkökulmasta. Nämä keräilijät keräsivät eri paikkakuntiin tai kaupunkeihin liittyviä postikortteja, pääasiassa joko omaan kotiseutuunsa tai muuhun itselleen tärkeään paikkaan liittyen. Pääsääntöisesti he olivat kiinnostuneita näiden paikkakuntien menneisyydestä ja muuttumisesta ajan saatossa. Paikkakunta-aiheisten postikorttien keräily onkin selvästi hyvin yleistä, sillä kuusi vastaajaa yhdestätoista tutkimukseni keräilijästä kertoi keräävänsä johonkin tiettyyn paikkakuntaan tai kaupunkiin liittyviä postikortteja. Samoin Pohjanmaan Postikorttikeräilijöiden yhdistyksessä keräilykohteiksi lueteltuja paikkakuntia oli listattu 393 eri paikkakuntaa tai kaupunkia⁷⁵. Tässä täytyy vielä huomoida se, että samaa aihetta saattoi kerätä monesti useampikin henkilö, ja joitakin suosituimpia aiheita kuten esimerkiksi Lahti tai Turku- aiheisia postikortteja keräsi molempia yli kymmenen yhdistykseen kuuluvaa keräilijää. Oman tutkimuskeni tulos siis tukee tietoa siitä, että paikkakunta-aiheet todella ovat erittäin yleisiä.

Paikkakunta-aiheiset postikortit toimivat muiden historia-aiheisten postikorttien tavoin keräilijöille välineinä nähdä taaksepäin menneisyyteen ja kiinnostuksen kohteina olevien paikkojen aiempiin vaiheisiin. Eri aikoina otetut valokuvat tai piirrookset, joista on tehty postikortteja, antavat tietoa paikkakuntien tai kaupunkien muutoksista ajan saatossa ja valottavat näiden paikkojen historiaa eri aikoina muuttuvien maisemien muodossa. Postikortit on siis samalla myös dokumentteja, joihin paikkakuntien tai kaupunkien historiaa on tallennettuina. Tällaisten aiheiden keräämisessä on lisäksi suurta käytännön hyötä, sillä keräämällä tällaisia postikortteja keräilijät tallentavat samalla paikkakuntien historiaa kuvalliseen muotoon ja tekevät harrastuksellaan samalla tarpeellista työtä. Joitakin eri paikkakuntien ja kaupunkien historiikkeja onkin julkaistu postikorttikokoelmia hyödyntäen.⁷⁶

Kiinnostuksen tiettyyn taiteilijaan tai taiteilijan tuotantoon mainitsi postikorttien keräilyn syyksi puolestaan kaksi keräilijää. Eräs tutkimukseni keräilijä, joka keräsi useiden suomalaisten postikorttitaiteilijoiden tuotantoa, kertoi postikortin valinnasta keräilykohteeksi näin: *"Olen aina ihailnut taidetta ja postikortithan ovat kuin pieniä taideteoksia. --"* Toinen, monia erilaisia aiheita keräilevä keräilijä vastasi lähes samoilla sanoilla: *"Monet ovat kuin pieniä taideteoksia,--"*. Nämä vastaukset viittaavat siihen, että postikortilla on myös oma arvonsa nimenomaan postikorttina, eikä pelkästään välineellinen arvo jonkin toisen kohteen tai aiheen representoijana eli pelkkänä kuvana jostakin. Molemmat keräilijät kutsuvat vastauksissaan postikortteja "pieniksi taideteoksiksi".

⁷⁵ Pohjanmaan Postikorttikeräilijät ry 2002: *Jäsenluettelo no 2*.

⁷⁶ Esimerkiksi Aalto & Ihamäki 2009.

Postikortti on siis todennäköisesti näille keräilijöille itsessään keräilyn arvoinen objekti. Tosin eri asia on se, onko postikortti heidän mielestään pieni taideteos vain silloin, jos siinä on kuvattuna jokin taide-aihe vai onko postikortti joka tapauksessa taideteos. Ainakin päätellen ensimmäisen vastaajan keräilyaiheesta johon kuului useiden postikorttitaiteilijoiden tuotantoa, ei ole tästä varmuutta. Toinen vastaajista puolestaan keräsi mitä erilaisempia aiheita eikä hän maninnut missään niissä erityisesti taide-aiheisia kortteja, joten hänen kohdallaan voi päteä ajatus nimenomaa postikorttien keräämisestä niiden oman taidearvon takia. Pohdin tätä asiaa lisää taidepostikortteja käsittelevässä luvussa.

Olipa keräilyn aloittamisen syynä mikä tahansa, monen kohdalla se liittyi joka tapauksessa jollakin tavalla keräilijän henkilökohtaiseen kiinnostukseen kortin sisältämään kuva-aiheeseen ennemmin kuin postikorttiin objektina. Keräilijät eivät siis yleensä päättäneet aloittaa ensisijaisesti nimenomaan postikorttien keräilyn, vaan he päättivät aloittaa johonkin tiettyyn aiheeseen liittyvän materiaalin keräilyn. Postikortit ovatkin ehkä luonnollinen kohde minkä tahansa aiheen keräilyyn postikorttien kuva-aiheiden laajan valikoiman vuoksi. Voisiko siis ajatella, että postikortti on pääasiassa jonkinlainen väline kiinnostuksen kohteen "omistamiselle"? Postikorttien avulla keräilijä voi koota yhteen ikioman kokoelmansa näistä itseään kiinnostavista kohteista, esimerkiksi vaikkapa jonkun ihailemansa taiteilijan tuotannosta, vanhojen "amerikanrautojen" kuvista, koiraroduista tai mistä tahansa aiheesta. Mutta koska harvalla on varaa hankkia aitoja taiteilijoiden töitä, täyttää pihaansa antiikkisilla autoilla tai hankkia valtavaa määrää eritoutuisia koiria, postikortit antavat tähän kuitenkin mahdollisuuden toimimalla tavallaan näkemisen ja kohteiden omistamisen välikappaleina. Näin ajateltuna ne antaisivat siis keräilijälle välineet kerätä kattavan kokoelman aiheesta kuin aiheesta, vaikkakin ei varsinaisina objekteina vaan niiden kuvina.

Toki keräilyn aihe voi olla sellainenkin, ettei sille ole olemassa konkreettisia esineitä tai objekteja, joita kerätä. Tällaisia kohteita voivat olla esimerkiksi monien keräilijöiden suosimat joulu- tai pääsiäisaiheiset postikortit, paikkakunnat tai vaikkapa erään tutkimukseni keräilijän mainitsemat Partioliike-aiheiset kortit. Tällaisille periaatteessa aineettomille kohteille ei ole olemassa muuta tapaa keräilyyn kuin niistä julkaistut kuvat, joista ehkä postikortti on yleisin ja helpoimmin saatavilla oleva versio. Toki esimerkiksi jostakin tietystä paikkakunnasta voi olla kirjoitettu tai kuvitettu useita kirjoja tai kuvateoksia, mutta uskoisin kuitenkin, ettei yhdestä ja tietystä paikkakunnasta ole olemassa niin montaa teosta, että niistä olisi pitemmän ajan keräilyharrastukselle riittävästi materiaalia. Postikortti mahdollistaa siis myös tällaisten abstraktien aiheiden valinnan keräilykohteiksi ja toimii niiden keräilylle hyvänä ja kattavana materiaalina.

4.2. Aiheen valinnasta ja rajaamisesta

Postikorttikeräilyssä aiheen valinta ei ole kuitenkaan niin yksiselitteistä kuin miltä se ehkä voi kuulostaa. Voisi helposti ajatella, että joku koirista pitävä voisi päättää alkaa kerätä koirakortteja tai toinen autoista innostunut alkaa kerätä kaikenlaisia autoihin liittyviä postikortteja ja niin edelleen. Todellisuudessa postikorttivalikoimien ollessa niin valtavat mitä ne tänä päivänä ovat, jonkin aiheen täydellinen kerääminen on harvoin edes mahdollista. Jotteri kerättävää olisi tuhansittain ja taas tuhansittain ja jotteri joka toinen kaupan hyllyllä oleva postikortti sopisi valittuun aihepiiriin, täytyy aihetta kaventaa tarkentamalla postikorttien valintaperusteita. Näin keräilyaiheesta tulee hallittava ja keräilyssä säilyy kiehtova mahdollisuus täydellisen kokoelman saavuttamiseen. Valitusta aiheesta voi esimerkiksi rajata joitakin elementtejä kokonaan pois tai valikoida vain sellaiset kortit, joissa on vaikkapa jokin tietty koirarotu, tietynlainen auto tai kortin on tehnyt joku tietty tekijä tai esimerkiksi voi valikoida vain tietyn vuosikymmenen aikana julkaistuja postikortteja.

Minua kiinnosti tutkimukseni keräilijöiden asettamat rajausperusteet omille aihevalinnoilleen ja postikorttikokoelmilleen. Kysyinkin keräilijöiden keräilyaiheita ja heidän rajausperusteitaan valikoimilleen aiheille. Keräilijöillä oli hyvin monia ja hyvin erilaisia kokoelmien aiheita. Yhteinen piirre kaikilla keräilijöillä oli se, että aiheiden valintaa oli yleisesti ohjannut jokaisella henkilökohtaiset syyt aiheissa. Kukin keräilijöistä siis mainitsi aiheen valintaan vaikuttaneiksi seikoiksi jonkin itseensä liittyvän seikan, kuten esimerkiksi henkilökohtaisen kiinnostuksen johonkin tiettyyn historian tapahtumaan, sukuyhteydet johonkin paikkakuntaan tai oman kiinnostuksensa johonkukaan taiteilijaan tai tämän tuotantoon. Aiheita ei siis oltu valikoitu summittaisesti ottamalla vain jokin "hyvältä kuulostava" aihe monien joukosta, vaan valikointi on tapahtunut oman henkilökohtaisen mielenkiinnon sanelemana. Myöskin ne henkilöt, joilla postikorttien keräily oli alkanut lapsuudessa saaduista postikorteista, kertoivat sellaisista aiheista, jotka olivat henkilökohtaisesti heitä kiinnostavia. Voi olla, että nämä lapsuudessa saadut kortit ja aiheet niiden mukana ovat muuttuneet sittemmin henkilökohtaisiksi. Tosin voi olla niinkin, etteivät nämä kaikki keräilijät ehkä enää kerääkään näitä samoja lapsuudessaan saamiensa postikorttien aihepiirejä, tai jos keräävät, ehkä nämä kauan keräilykohteena olleet aihepiirit ovat muuttuneet henkilökohtaisiksi ja tärkeiksi ajan saatossa.

Eri keräilyaiheita nämä yksitoista mukana ollutta keräilijää kertoivat yhteensä 56 kappaletta, ja muutamaa aihetta keräsi kaksikin eri henkilöä, mikä oli varsin mielenkiintoista siihen nähden, että

kyseessä oli satunnaisotannalla valikoituneet keräilijät. Keräilijöiden luettelemiä aiheita ei voi luokitella mitenkään järkevästi esimerkiksi tiettyjen otsakkeiden alle, mutta niissä oli muutamia, jotka liittyivät samoihin aihepiireihin, joten koetin hahmottaa saadut vastaukset sitä kautta. Eniten kerättiin johonkin tiettyyn paikkakuntaan tai alueeseen liittyviä aiheita. Niitä mainitsi keräävänsä kuusi vastaajaa yhdestätoista. Näillä kuudella keräilijällä oli paikkakunta-aiheita yhteensä kymmenen erilaista, sillä eräällä oli jopa kolme eri paikkakunta-aihetta kerättävänä. Suuri lukumäärä ei ollut yllätys, sillä paikkakunta-aiheet ovat yleisin kohde postikorttikeräilijöiden keskuudessa⁷⁷. Toiseksi eniten tutkimuskeni keräilijöiden keskuudessa kerättiin taide-aiheisia postikortteja, näitä mainitsi keräävänsä viisi keräilijää. Yleisin taide-aihe oli tiettyjen tunnettujen taiteilijoiden tuotanto. Yksi vastauksista oli vaikeasti luokiteltava, sillä siinä keräilijä kertoi keräävänsä eräässä tietyssä kaupungissa esillä olevia patsaita. Kyseinen aihe voisi siis liittyä joko tähän tiettyyn paikkakuntaan tai patsaiden kautta taide-aiheeseen. Myös arkkitehtuuriin tietyllä alueella liittyviä aiheita oli kahdella vastaajalla, jolloin puhutaan oikeastaan kahdesta eri kategoriasta, rakennustaide-aiheesta ja paikkakunta-aiheesta yhtäaikaan. Näiden lisäksi sota-aiheet ja sotaan liittyvät henkilöt, pääasiassa marsalkka Mannerheim, olivat suosittuja aiheita. Niitä keräsi kolme vastaajaa, joista kaksi keräsi useampaa sota-aihetta yhtäaikaisesti.

Näiden aiheiden lisäksi oli valtavasti muita, hyvin sekalaisia aiheita, jotka niputan yhden otsakkeen alle mukailien Pohjanmaan Postikorttikeräilijöiden käyttämää aihelajittelua⁷⁸. Näin ollen kutsun niitä yleisesti nimellä "muut aiheet". Tämän otsakkeen alle mahtuu erilaisia aiheita laidasta laitaan, esimerkiksi urheilulajeihin, eläimiin, pyhäpäiviin kuten jouluun tai pääsiäiseen tai joihinkin hahmoihin liittyviä kortteja. Tällaisia muita aiheita oli yhteensä 31 kappaletta. Jotkut aiheista olivat laajoja, jotkut hyvin tarkkoja ja rajattuja. Yhteistä niillä ei juuri ollut muuta kuin se, että kaikki vastaajat kertoivat olevansa henkilökohtaisesti näistä aiheista kiinnostuneita esimerkiksi ammatin tai harrastuksen kautta tai sitten he olivat esimerkiksi viehtyneitä joidenkin korttien tunnelmasta.

Mielenkiintoinen seikka koskien tutkimukseni keräilijöiden postikorttikokoelmien aiheita on nimenomaan se, että lähes jokaisella osallistuneella keräilijällä oli monia valittuja aiheita ja siten myös kokoelmia oli useita erilaisia. Eräällä keräilijällä aiheita oli jopa yli kymmenen erilaista. Vain yhdellä keräilijällä oli ainoastaan yksi aihe, kaikilla muilla osallistuneilla aiheiden lukumäärä oli jotakin siltä väliltä. Keskimäärin laskettuna aiheita oli viisi kappaletta jokaista keräilijää kohden. Todellisuudessa lukumäärä on kuitenkin varmasti tätäkin suurempi, sillä monet keräilijöistä eivät

⁷⁷ Laakso 2009, 114.

⁷⁸ Pohjanmaan Postikorttikeräilijät ry 2002: *Jäsenluettelo no 2*.

kertoneet tutkimuksessa kaikkia keräilykohteitaan. He esimerkiksi kertoivat vain "pääkeräilystään" tai käyttivät aiheita luetellessaan ilmausta kuten "kaikkein mieluisimmat kokoelmat" tai aihehuettelon perässä lyhennettä "ym" tai sitten he esimerkiksi mainitsivat suurpiirteisen aiheen kuten "suomalaisia korttitaiteilijoita", jolloin yhteen aiheeseen mahtuu oikeastaan monta aiheita. Nämä kaikki viittaavat siihen, että keräilykohteita on heidän keskuudessaan vielä paljon lisääkin.

Suuri erilaisten kokoelma-aiheiden lukumäärä viittaa vahvasti postikorttikeräilyn luonteeseen "koukuttavana" harrastuksena, jota käsittelin yleistä keräilyä koskevassa kappaleessa.

Postikorttikeräilyssä, niin kuin muussakin keräilyssä, yksi keräilyaihe voi johtaa toiseen, uusia kiinnostavia aiheita voi osua eteen milloin tahansa ja sitä kautta keräilykokoelmien lukumäärä voi helposti alkaa pikkuhiljaa kasvaa. Toinen suulliseen haastatteluuni osallistunut keräilijä sanoikin aiheäärästään kertoessaan, että aiheita tulee jatkuvasti lisää. Hänellä oli jo kuusi niin kutsuttua pääaihetta, muita aiheita oli hänen sanojensa mukaan vielä lisääkin ja uusia oli ilmeisesti tulossa.⁷⁹ Siispä aiheita tutkiessa voisi sanoa, että postikorttien keräily on periaatteessa loppumaton harrastus, joka poikii uusia aiheita ja ideoita koko ajan.

Samasta syystä johtunee myös se, että keräilyharrastusta voi olla vaikea lopettaa aiheiden jatkuvuuden ja uusien ideoiden saamisen vuoksi. Toinen suullisen haastatteluni keräilijä sanoikin haastattelunsa lopussa antaneensa keräilykokoelmansa juuri pois, eikä hänellä ollut enää aikomusta jatkaa tätä pitkäaikaista harrastustaan. Kysyttäessä syytä tähän lopettamiseen hän huokaisi ja sanoi: *"Se on semmosta, että kun...siitä ei sitte koskaan pääse eroon. Jos ei sitä lopeta."*⁸⁰

Postikorttikeräilyn lopettaminen ei siis välttämättä ole helppoa, varsinkaan jos sitä on harrastanut niin kauan että se on jo lähes elämäntapa. Helppoa ei ole välttämättä aiheiden ja kokoelmien rajaaminenkaan. Aiheen rajaamisen jälkeenkin aihepiirit saattavat olla siltikin vielä niin laajoja, että kokoelmaa voisi kartuttaa loputtomiin. Erästä tutkimukseni keräilijää lainatakseni joistakin kokoelmista voisi sanoa, että *"--päättä ei oo näkyvissä"*. Tutkimukseni keräilijöillä oli luonnollisesti käytössään monia erilaisia rajausperusteita johtuen juuri siitä, että heillä oli kerättävänä monia samanaikaisia kokoelmiakin. Tämä teki niiden vertailusta hankalaa, sillä keräilijät saattoivat mainita vain yhden rajausperusteen, joka on kuitenkin voinut olla käytössä monessakin keräilijän kokoelmassa. Tämän vuoksi on vaikeaa koota yhteen yleisimmin käytössä olleita perusteluita siten, että niistä saisi jonkin yleispätevän tai suosituimmin käytössä olevan rajausperusteen. Toinen ongelma on myös siinä, että rajausperusteet ovat niin tapauskohtaisia, että totesin tarkkojen

79 Hannu Forsblomin haastattelu 14.4.2011.

80 Erkki Salmisen haastattelu 27.12.2010.

rajausperusteiden etsimisen olevan käytännössä mahdotonta ja tarpeetontakin. Rajaaminen tapahtuu kuitenkin pääsääntöisesti keräilijän omien intressien tai ehkä sattumankin mukaan. Sitä säätelevät monesti sellaiset syyt, jotka on ehkä vain päätetty ottaa mukaan rajaamaan kokoelmia, jotta ne olisivat hieman helpompia käsitellä. Näin ollen niitä on mahdotonta koota jonkin yleispätevän perusteen alle.

Joitakin suhteellisen yleisiä piirteitä kuitenkin vastauksista löytyi. Yleisimpänä aiheen valinnan rajausperusteena oli käytetty jonkinlaista alueellista rajausta, joka oli käytössä kuudella keräilijällä. Monilla heistä alueellinen rajaus saattoi olla rajausperusteena monessakin eri keräilykohteessa ja sitä käytettiin niissä hieman eri tavoin. Esimerkiksi eräs tietyn yhdistyksen julkaisemia taiteilijakortteja kerännyt henkilö keräsi vain suomalaisia taiteilijoita, kaksi tiettyyn rakennustaiteeseen liittyvää keräilijää oli rajannut korttinsa koskemaan rakennuksia vain tietyillä Suomen alueilla ja eräs keräilijä oli rajannut aiheensa koskemaan vain muutamista tietyistä maista olevia, tarkasti määritellyn aiheen mukaisia kortteja. Alueellinen rajausperuste voi siis tarkoittaa kahta asiaa: se voi tarkoittaa joko tietyn paikan tai alueen kohteita kuvaavia postikortteja tai sitten tietyn maalaisia tai tietyn maalaisen postikortintekijän postikortteja.

Myös postikorttien ikä tai ilmestymisajankohta oli useilla keräilijöillä rajausperusteena kokoelmissaan. Tutkimukseni keräilijöistä kolme mainitsi käyttävänsä ajallista rajausta joissakin keräilyaiheissaan. Kaksi näistä henkilöistä kertoi kelpuuttavansa mukaan joihinkin aiheisiinsa vain 1950-luvulla tai sitä ennen ilmestyneitä postikortteja. Toinen näistä keräilijöistä keräsi myös toista kokoelmaa, jossa oli 1900-luvulla ilmestyneitä postikortteja. Kolmas keräilijä rajasi sota-aiheiset postikorttinsa koskemaan vain sotavuotia 1939-1945. Ajallinen rajausperuste voi olla siis laaja ajanjakso, joka voi käsittää kokonaisen vuosikymmenen tai jopa vuosisadan, tai sitten se voi olla rajattu tiukemmaksi, esimerkiksi vain muutamien vuosien mittaiseksi pätkäksi.

Koska joukossa oli joitakin taide-aiheisten postikorttien keräilijöitä, heidän kohdallaan rajausperusteena oli luonnollisesti kohteena olevan taiteilijan tuotanto. Tällöin keräilijät keräsivät yleisesti taiteilijan koko tuotantoa, eikä aihetta kerrottu rajattavan sitä enempää, kuten esimerkiksi koskemaan jotakin tiettyä aikakautta tai aihepiiriä. Eräs keräilijä tosin lisäsi, että hänellä oli yhtenä rajausperusteenaan myös erään taiteilijan postikorttien eri tekstivaihtoehdot. Keräilijöiden joukossa oli lisäksi tämä jo aiemmin manittu henkilö, joka keräsi tietyn yhdistyksen julkaisemia taiteilijakortteja. Hän ei kerännyt ketään tiettyä taiteilijaa, vaan rajausperusteena oli vain suomalaiset taiteilijat. Taide-aiheiset kokoelmat eivät siis välttämättä ole aina vain jostakin tietystä taiteilijasta

tai taiteilijoista koottuja kokoelmia, vaan aiheet voivat olla rajattuja myös tämän pääasiana olevan taide-aiheen ulkopuolelta, kuten juuri vaikkapa korttien julkaisijan mukaan. Samoin oli tämän tietyn kaupungin patsas-kortteja keräilevän henkilön kohdalla. Hän rajasi tämän taide-aiheisen keräilykohteensa alueen mukaan, eikä esimerkiksi patsaan tekijän tai aiheen mukaan.

Muita yksittäisiä rajausperusteita keräilijöillä oli monia. Nämä syyt olivat esimerkiksi pieniä yksityiskohtia kuva-aiheessa, jotka rajasivat tehokkaasti muuten erittäin laajan keräilyaiheen. Esimerkiksi eräs enkeliaiheisia postikortteja kerännyt henkilö oli rajannut aiheensa koskemaan vain sellaisia enkelikortteja, joissa enkelit soittavat jotakin instrumenttia. Se onkin varmasti järkevää, sillä pelkästään enkelikortteja olisi todennäköisesti niin valtavat määrät, ettei kokoelmasta saisi hallittavan kokoista ja yhtäaikaan kattavaa millään tavalla. Muissa aiheissa rajaavana detaljina saattoi olla myös esimerkiksi kortin väriytyminen, kortissa olevan hahmon asuste tai erilaiset tekstivariaatiot. Lisäksi esimerkiksi tietty automerkki ja tietty koirarotu olivat tutkimukseni keräilijöillä käytössä olevia rajausperusteita.

Oli joukossa kaksi sellaista keräilijää, jotka eivät maininneet mitään erityisiä rajausperusteita kokoelmilleen. Toinen näistä keräilijöistä kertoi kelpuuttavansa mukaan kokoelmiinsa kaikki sellaiset postikortit, joissa oli jotakin vähänkin aiheeseen liittyvää. Toisaalta hänen keräämänsä aiheet olivat jo aihevalinnan kautta itsessään sillä tavalla rajautuneita, että korttimäärän suuruus todennäköisesti pysyy aisoissa ilman tarkempia lisärajauskohtia. Lisäksi kahdelta keräilijältä en saanut tähän rajausperusteita koskevaan kysymykseen vastausta laisinkaan. Toinen heistä oli artikkelilähteessä haastateltu keräilijä, joka ei haastattelussaan kertonut mitään aiheidensa rajaamisesta. Toinen vastaamatta jättänyt puolestaan keräsi niin ikään sellaisia aiheita, että tarkkoja rajausperusteita ei juuri tarvinnutkaan, sillä aiheet olivat selkeästi määriteltyjä jo itsessään.

4.3. Postikorttien hankintapaikat ja -tavat

Oleellinen asia postikorttien keräilyssä on tietenkin myös niiden etsiminen ja hankkiminen. Postikortteja voi löytää lähes mistä tahansa postikorttien yleisyyden vuoksi. Erilaisia postikortteja ovat kauppojen, tavaratalojen ja postitoimipisteiden korttitelineet pullollaan. Jos keräilee vanhempia postikortteja, niitä voi löytää esimerkiksi divareista, kirpputoreilta, isoäidin ullakolta tai erilaisista vanhojen tavaroiden myynti- ja säilytyspaikoista. Seija-Riitta Laakson teoksessa postikorttien hankintapaikoiksi nimettiin esimerkiksi vanhat albumit, ystävät, keräilytapahtumat,

postimerkkiliikkeet, huutokaupat, korttikaupat ja nykyaikaisimpana kanavana internetin eBay⁸¹. Samansuuntaisia korttien hankintapaikkoja oli myös oman tutkimukseni keräilijöillä.

Kaikki vastaajistani luettelivat useita erilaisia paikkoja ja tapoja korttiensa hankintaan. Kokosin vastaukset taulukoksi. (ks Kuva 1) Saamieni vastausten perustella kaikkein yleisin postikorttien hankintakanava oli toiset keräilijät. Jopa yhdeksän vastaajaa yhdestätoista kertoi toiset keräilijät hankintakanavakseen. Yleisimmin hankinta tapahtui vaihtokaupoilla, toisinaan myös ostamalla. Toiseksi yleisimmät tavat postikorttien etsimiseen ja hankkimiseen olivat huutokaupat ja ystävät, jotka molemmat mainitsi seitsemän keräilijää. Huutokauppojen apuna monet keräilijät mainitsivat huutokauppojen huutokauppaluettelot, joihin täytyi turvautua jos huutokauppa pidettiin esimerkiksi kaukaisella paikkakunnalla. Ystäviltä puolestaan saatiin postikortteja pääosin lahjoituksina. Esimerkiksi eräs keräilijä mainitsi ystäviensä lähettävän hänelle postitse kortteja, koska ystävät tiesivät hänen harrastuksestaan.

Hankintapaikka tai -tapa	Vastaajien määrä
Divarit	3
Antiikkiliikkeet	2
Kirpputorit	5
Alan liikkeet ja korttimyyjät	3
Huutokaupat	7
Alan messut ja tapahtumat	7
Kauppojen korttitelineet	1
Ystävät	7
Toiset keräilijät	9
Ulkomaiset näyttelyt	1
Postitse ulkomailta	1
Löytämällä	1
Taidemuseot ja -galleriat	2

(Kuva 1) Taulukko postikorttien hankintapaikoista ja -tavoista.

Saamissani vastauksissa korostuu hyvin keräilyn sosiaalinen luonne. Vaihtokauppojen tai ostosten teko tuttavilta tai muilta keräilijöiltä on oleellinen osa saamissain vastauksissa. Samoin vastaukset kertovat, että ystävien apu postikorttien hankinnassa on merkittävää. Keräilyn sanotaankin olevan

⁸¹ Laakso 2009, 174.

harrastus, jota ei oikeastaan voi harrastaa yksin, tai ainakin itsekseen se on varmasti vaikeampaa. Kari Rahiala kirjoittaa teoksessaan, että keräilykohteestaan tai -aiheestaan kannattaa kertoa lähiympäristölle tai muille keräilijöille esimerkiksi jonkin keräily-yhdistyksen kautta, koska silloin muut ihmiset saattavat sopivaan kohteeseen törmättyään vinkata sen olemassaolosta keräilijälle tai vaikkapa hankkia sen lahjaksi. Näin ollen ystävistä ja keräilytuttavista voi olla suurtakin hyötyä kokoelman karttumisessa.⁸² Keräilyn myötä kerääjän sosiaalinen elämä voi lisäksi vilkastua uusien tuttavuuksien myötä. Esimerkiksi käyttämässäni lehtiartikkelissa haastateltava keräilijä kertoo saaneensa keräilyharrastuksensa kautta useita kontakteja ja ystäviä, joista on ollut paljon apua kokoelman osasten löytämisessä ja hankkimisessa.⁸³ Niinpä en ollut yllättynyt siitä, että vastaajieni joukossa noin usea kertoi ystävät ja toiset keräilijät hankintakanavikseen.

*(Kuva 2) Kuvakortti Paletin järjestämän Verkatehtaan keräilytapahtumasta vuodelta 2009. Kortti on saatu eräältä tutkimukseen osallistuneelta keräilijältä.
Kuva: Paletti/Markku Wiik*

Erilaiset alaan liittyvät tapahtumat, kuten esimerkiksi keräilymessut, olivat niin ikään seitsemän vastaajan hankintakanavina (ks Kuva 2). Messut eivät välttämättä liittyneet pelkästään postikortteihin, vaan muutama vastaaja mainitsi myös postimerkkimessut hankintapaikakseen.

82 Rahiala 1995, 29.

83 Pohjanen, LS 4.7.2010.

Seuraavaksi suosituin hankintapaikka oli kirpputorit, joista viisi vastaajaa yhdestätoista ilmoitti tekevänsä hankintoja. Kolme vastaajaa kertoi korttien hankintapaikaksi divarit, kaksi vastaajaa mainitsi antiikkiliikkeet. Niin ikään vain kaksi vastaajaa kertoi hankkivansa kortteja taidemuseoista ja -gallerioista ja toiset kaksi internetin välityksellä. (Tosin toinen näistä vastaajista mainitsi internetin olevan hankinnassa "apuna", joten hän ei välttämättä tee suoranaisia hankintoja internetistä, vaan käyttää sitä mahdollisesti esimerkiksi tiedonhankintaan.) Lisäksi yksittäisiä mainintoja hankintatavoiksi oli neljällä vastaajalla. Yksi vastaaja kertoi hankintatavakseen "löytämisen", yksi hankki korttejaan kauppojen korttitelineistä, yksi ulkomaisista näyttelyistä ja yksi postin välitykseltä ulkomailta. Hankintapaikkojen kirjo on siis hyvin laaja ja voisikin sanoa, että postikortteja hankitaan mistä vain niitä sattuu löytämään.

Vastauksissa oli muutamia yllättäviäkin seikkoja. Koska vastaajieni joukossa oli myös erityisesti taideaiheisten korttien keräilijöitä, olin yllätynyt siitä, että vain kaksi mainitsi taidemuseot ja -galleriat postikorttien hankintapaikoikseen. Taideaiheisten korttien keräilijät mainitsivat keräävänsä erityisesti suomalaisten korttitaiteilijoiden tekemiä kortteja, joita saattaisi hyvinkin löytyä esimerkiksi joidenkin taidemuseoiden valikoimista. Uskoisin myös, että esimerkiksi sota-aiheisia tai Mannerheim-aiheisia kortteja, joita jotkut vastaajistani mainitsivat keräävänsä, voisi löytyä aihetta käsittelevistä museoista. Eräs vastaajista kuitenkin mainitsi "taidepaikat ja -museot" kysymyslomakkeeni toiseksi viimeisessä kysymyksessä, jossa kysyin ostopaikan merkityksestä taidepostikortin määritelmässä. Vastaaja oli sitä mieltä, että taidepostikortteja on *"hyvä olla myynnissä näissä paikoissa"*. Kyseinen vastaaja keräsi erään tunnetun suomalaisen korttitaiteilijan kortteja, mutta ei ollut maininnut näitä taidepaikkoja ja -museoita kuitenkaan hankintapaikkaa koskevassa kysymyksessä. Ehkä hän ei ollut tullut ajatelleeksi niitä sillä hetkellä, tai ehkä hän ei vain itse harrasta korttien metsästyä kyseisissä paikoissa. Yleisesti syynä taidemuseoiden ja muiden taidelaitosten puuttumiseen vastauksista voisi myös olla se, ettei niitä ehkä mielletä sellaisiksi paikoiksi, joista tehdään hankintoja, vaan joissa käydään pääasiassa katselemassa teoksia. Voi toki olla myös niin, että korttivalikoimat tällaisissa paikoissa rajoittuvat pääasiassa taidelaitoksen omistuksessa olevista teoksista tehtyihin kuviin, jolloin vastaajieni aiheisiin sopivia kortteja ei ehkä niistä aina löytyisikään.

Saamistani vastauksista kävi myös ilmi se, etteivät perinteiset kauppojen ja tavaratalojen korttivalikoimat ole erityisen suosittuja postikorttien hankintapaikkoja. Vain yksi keräilijöistä mainitsi ne hankintapaikakseen. Tämä kertonee siitä, että suuri osa vastaajistani keräilee sellaisia aiheita, joita ei perinteisesti myydä tavallisten kauppojen korttihyllyissä. Toisena ja merkittävänä

syynä voi olla myös se, että monet tutkimukseni keräilijät keräävät pääasiassa vanhoja postikortteja, joita ei luonnollisesti tavallisista kaupoista ole saatavilla. Voisiko syynä olla myös kauppojen korttihyllyjen tietynlainen liiallinen helppous ja haasteettomuus? Ehkä salapoliisityön ja etsimisen riemu katoaa, jos kortit voi käydä vain poimimassa suoraan ja helposti korttihyllystä. Haasteellisuus ja etsimisen ja löytämisen palkitsevuus ovat kuitenkin innostusta ylläpitäviä ja eteenpäinvieviä voimia niin keräilyssä kuin muissakin harrastuksissa.

Yllättävintä hankintapaikkojen vastauksissa oli kuitenkin mielestäni se, että vain kaksi kyselyni vastaajista kertoi hankkivansa keräilykohteitaan internetistä. Näistäkin vastaajista toinen ei ilmeisesti edes ostanut korttejaan sieltä, vaan hyödynsi internetiä muilla tavoin. Hän ei eritellet enempää millä tavalla, mutta voisi olettaa esimerkiksi tiedonhankintaan liittyvää käyttöä. Sen sijaan lehtiartikkelissa esiintynyt keräilijä kertoo hyödyntävänsä internetin huutokauppoja keräilyssään. Hän kertoo artikkelissa internetin muuttaneen jonkin verran keräilyn luonnetta mutta myös helpottaneen sitä, sillä nettihuutokaupoissa kortteja pääsee katselemaan etukäteen ja huudot voi tehdä kätevästi jälkeen päin.⁸⁴ Tämän artikkelin vuoksi ja Seija-Riitta Laakson mainittua teoksessaan yhtenä postikorttien hankintakanavana internetin ja erityisesti internetin tunnetun myynti- ja ostosivuston *eBayn*⁸⁵, olisin odottanut, että useampi oman kyselyni vastaajista olisi maininnut internetin omana hankintakanavanaan.

Luulen kuitenkin, että syynä internetin käytön vähyyteen oman tutkimukseni keräilijöiden keskuudessa voi olla jälleen kyselyni ja haastattelujeni vastaajien ikäjakauma. Koska suurin osa heistä oli jo varttuneempaa väkeä, internet ei ole heille ehkä niin tuttu ja luonteva kanava käyttää kuin mitä se voisi olla nuoremmille sukupolville tai tulevaisuudessa postikortteja kerääville henkilöille. Todennäköistä on, että muutos internetin käytössä keräilyn apuna tapahtuukin seuraavan sukupolven harrastaman postikorttikeräilyn yhteydessä. Nykypäivän lapsille ja nuorille internet on luonteva osa elämää ja se varmasti näkyy juuri esimerkiksi tulevaisuudessa keräilyharrastuksissa. Keräilyn luonteen muuttuminen voisi ollakin mielenkiintoinen tutkimuskohde tulevaisuuden postikortti- ja keräilytutkimuksille.

Toisena syynä internetin käytön vähyyteen tutkimukseni keräilijöiden keskuudessa voisi olla myös se, että keräilijät ehkä yksinkertaisesti vain haluavat harrastaa keräilyä niin sanotusti perinteisellä tavalla, kuten esimerkiksi etsimällä postikortteja divareista ja kirpputoreilta niin kuin moni oli

84 Pohjanen, LS 4.7.2010.

85 Laakso 2009, 174.

maininnut vastauksissaan. Ehkä divarien nostalginen tunnelma, postikorttikasojen selailu omin käsin ja kortin löytäminen ja konkreettinen kädessä pitäminen tuovat erilaista iloa ja tyydytystä kuin pelkkä tietokoneen näytöltä korttien kuvien selailu, vaikka se ehkä olisikin helpompaa ja yksinkertaisempaa. Internetin sivustojen selailu ei kuitenkaan tuo samanlaista tunnelmaa ja sen käyttö ehkä kadottaisikin keräilystä jotakin hyvin oleellista.

4.4. Ajan ja rahan käyttö postikorttikeräilyssä

Postikorttien keräilyyn niin kuin muuhunkin harrastustoimintaan voi saada kulumaan rutkasti aikaa. Harrastus voi "viedä mennessään" ja aika saattaa lentää kuin siivillä. Kysyin tutkimukseeni keräilijöiltä siitä, kuinka usein he viettivät aikaansa postikorttikeräilyn parissa sekä heidän harrastukseensa kerralla käyttämästään ajasta. Kysymykset olivat monivalintakysymyksiä, joissa pyysin vastaajia rastittamaan eniten oikeaan osuvan vastauksen. Kysymysten tarkoituksena oli saada selvyyttä siihen, kuinka ison osan vapaa-ajasta keräilyharrastus keskimäärin vie harrastajiltaan ja kuinka intensiivistä postikorttien keräily on.

Viimeistellessäni kysymyslomakkeita hetkeä ennen lähettämistä muutin vielä tuntimääriä viikottaista ajankäyttöä käsittelevään kysymykseen, sillä olin mielestäni laittanut hieman liian laveat aikamäärät vaihtoehtoiksi. Parannellessani kysymyslomakkeita oli kuitenkin käynyt niin, että muutamalle oli tarkastamisesta huolimatta päässyt lähtemään "vanhoilla" vastausvaihtoehtoilla varustettu kysymyslomake. Kolme vastaajaa sai siis kysymyslomakkeen, jossa yksi vastausvaihtoehtoista oli 2-3 tuntia kerrallaan, loput saivat samaan kohtaan yhdeksi vastausvaihtoehtoksi 1-2 tuntia kerrallaan. Onneksi kuitenkin vain yksi monivalinnan vastausvaihtoehtoista oli tunnin pidempi kuin muille vastaajille menneissä lomakkeissa, joten isoa vahinkoa ei lopulta päässyt syntymään. Vastaukset antavat virheestä huolimatta suuntaa yleisimmästä ajankäytöstä.

Yksi tutkimukseen osallistunut ei vastannut mitään siihen kuinka monta kertaa viikossa harrastukseen käytettiin aikaa ja artikkelilähteen keräilijältä ei löytynyt vastausta lehden haastattelusta kumpaankaan ajankäyttökysymykseen. Muilta vastaajilta sain vastaukset, eli yhteensä yhdeksän vastausta. Saamieni vastausten valossa keräilyharrastuksen kanssa vietetty aika viikossa jakautui melko tasaisesti näiden yhdeksän vastauksen kesken, sillä kolme keräilijää kertoi puuhastelevansa keräilyn kanssa päivittäin, toiset kolme kertoivat määräksi 4-6- kertaa viikossa ja loput kolme harvemmin kuin kerran viikossa. Kukaan ei ollut rastittanut kohtaa, jossa vaihtoehtona

oli 1-3- kertaa viikossa. Koska suurin osa vastanneista eli kuusi keräilijää kertoi harrastavansa keräilyä vähintään 4-6 kertaa viikossa ja osa heistä enemmänkin. Postikorttien keräilyä voi siis pitää intensiivisenä harrastuksena, johon paneudutaan useasti. Yleisesti keräilyä onkin luonnehdittu koukuttavaksi harrastukseksi⁸⁶ ja sitä se on selvästi myös postikorttien kohdalla.

Kerralla keräilyyn käytetty aika vaihteli saamissani vastauksissa jonkin verran, johtuen osaksi muutamasta virheellisestä matkaan päässeestä kysymyslomakkeesta. Näin ollen ne kolme vastaajaa, jotka olivat saaneet virheellisellä vastausvaihtoehdolla varustetun paperin, oli vastannut aikaa kuluvan kerralla 2-3 tuntia. Oikealla vastausvaihtoehdolla varustetun lomakkeen saaneista neljä käytti aikaa 1-2 tuntia kerrallaan ja kaksi 3-5 tuntia. Vain yksi vastaaja kertoi käyttävänsä aikaansa vain alle yhden tunnin kerrallaan ja yksi vastaaja kertoi käyttävänsä yhteensä viikossa 10-20 tuntia. Vastausten jakauma on siis hyvin suuri, mutta eniten vastauksia oli kuitenkin kahden tunnin molemmin puolin. Yhteensä seitsemän vastaajaa käytti aikaansa 1-3 tunnin sisälle mahtuvan jakson verran.

Huomasin kuitenkin tuloksia analysoidessani, että kysymys oli oikeastaan turha, sillä ajankäyttö on riippuvaista monista ulkoisista seikoista, joten suuntaa antava tuntimäärä voi vaihdella suurestikin. Monet vastaajista kertoivat ajankäyttönsä vaihtelevan tilanteen mukaan, esimerkiksi toinen haastatelluista keräilijöistä kertoi ajankäyttönsä jopa tuplaantuvan ja lähentelevän täysiä työpäiviä silloin, kun tiedossa on jokin postikorttikokoelmanäyttely- tai muu tapahtuma. Eräs kirjalliseen kyselyyn vastannut keräilijä sen sijaan kertoi postikorttikeräilynsä olevan kausiluonteista ja tapahtuvan silloin, kun on enemmän vapaata aikaa. Toinen vastaaja puolestaan kertoi käyttävänsä harrastukseensa enemmän aikaa talvisin. Ajankäyttö siis vaihtelee elämäntilanteen mukaan.

Kysyin tutkimukseeni osallistuneilta keräilijöiltä myös heidän tavoistaan käyttää rahaa postikorttien keräilyssään. Olin kiinnostunut siitä, kuinka kalliiksi halvaksi mainostettu harrastus lopulta käy ja myös siitä, ovatko ajan ja rahan käytöt suhteessa toisiinsa. Sain kaikilta kirjalliseen kyselyyn ja suulliseen haastatteluun vastanneelta keräilijältä tähän rahankäytön kysymykseen vastauksen. Vain artikkelilähteen keräilijän rahankäyttöä ei lehden haastattelusta selvinnyt. Sain siis yhteensä kymmenen vastausta. Olin yllätynyt suuresta vaihtelusta keräilijöiden rahankäytössä, sillä sain hyvin kahtia jakautuneita vastauksia. Neljä vastaajaa kertoi käyttävänsä rahaa 0-10 euroa kuukaudessa, kolme vastaajaa puolestaan kertoi rahaa kuluvan yli 100 euroa kuukaudessa. Lisäksi kaksi vastasi käyttävänsä rahaa 10-20 euroon ja yksi 30-50 euroon kuukaudessa. Näin ollen

86 Esimerkiksi Rahiala 1995, 15.

kuudella vastaajalla eli suurimmalla osalla keräilijöistä rahankäyttö jäi alle kahteenkymmeneen euroon kuukaudessa.

Käyttämässäni kirjalähteissä puhuttiin paljon postikorteista hyvänä keräilykohteena siksi, että ne ovat yleisesti ottaen niin halpoja hankkia.⁸⁷ Näin mitä ilmeisemmin onkin, mutta saamiani vastauksia tutkiessani voi todeta, että postikorttien keräilyyn voi silti saada kulumaan suuriakin summia rahaa niin halutessaan. Rahan menoa lisää esimerkiksi se, kuinka harvinaisia tai kalliita kortteja kokoelmiinsa havittelee. Esimerkiksi eräässä keräilijöille suunnatussa nettihuutokaupassa⁸⁸ on myytävänä muun muassa joidenkin kuuluisin suomalaisten postikorttitaiteilijoiden tekemiä alkuperäisiä postikortteja, joiden lähtöhinnat voivat olla jopa kolminumeroisia ja kasvaa huutojen myötä huomiksi summiksi. Lisäksi rahanmenoa keräilyssä lisäävät postikulut, joista toinen haastattelemani keräilijä kertoi. Hänen mukaansa esimerkiksi vaihtokaupan tai näyttelyn takia tehtävät postikorttien tai kokoelmien lähetykset täytyy laittaa postiin kirjattuina paketteina, mikä on kalliimpaa kuin tavallinen postitus. Lisäksi hän mainitsee rahanreikinä esimerkiksi huutokauppapalkkiot ja kokoelmien rakentamiseen tarvittavat tarvikkeet, kuten valokuvakulmat.⁸⁹ Niinpä itse postikorttien kerääminen ei välttämättä vie paljoakaan rahaa, mutta harrastukseen liittyvä oheistoiminta voikin vaatia suurempia summia.

Rahan ja ajankäytön suhde oli tutkimukseni keräilijöiden keskuudessa erikoinen. Alussa olettamukseni oli se, että keräilijä joka käyttää postikorttiharrastukseensa paljon aikaa, käyttäisi siihen mahdollisesti myös muita enemmän rahaa. Olettamukseni osoittautui kuitenkin mielenkiintoisella tavalla vääräksi. Kuusi keräilijää, jotka olivat vastanneet puuhastelevansa postikorttien parissa usein eli joko päivittäin tai 4-6 kertaa viikossa, käyttivätkin rahaa hyvin eri tavoin. Näistä viidestä kaksi kertoi käyttävänsä rahaa 0-10 euroa kuukaudessa, kaksi yli 100 euroa kuukaudessa ja yksi 30-50 euroa kuukaudessa. Lisäksi yksi heistä oli kirjoittanut monivalinnan viereen vastaukseksi summan vaihtelevan nolasta sataan euroon kuukaudessa. Vastaukset siis vaihtelivat suuresti. Sen sijaan ne kolme keräilijää, joiden ajankäyttö oli vähäisempää ja tapahtui harvemmin kuin kerran viikossa, vastasivat kaikki käyttävänsä rahaa alle 30 euroa kuukaudessa. Näin ollen tämän tutkimuksen valossa näyttää siltä, että ajan ja rahan käyttö eivät ole suorassa suhteessa toisiinsa silloin, jos harrastukseen käytetään paljon aikaa, mutta sitä vastoin vähäinen harrastuksen parissa vietetty aika on suhteessa vähäisempään rahankäyttöön.

87 Esimerkiksi Laakso & Östman 1999, 147.

88 Systeemi.net - Keräilijän kaveri vuodesta 1999, <http://www.systeemi.net/> (21.5.2011).

89 Hannu Forsblomin haastattelu 14.4.2011.

5. Kortit kokoelmaksi

5.1. Järjestelyperusteista

Kokoelman postikorttien järjestely on oleellinen osa keräilyä. Kerätyistä postikorteista keräilijä siis kokoaa jonkinlaisen kokoelman, ja hän jatkaa ja muuttaa kokoelmaansa sitä mukaan kun uusia postikortteja löytyy. Keskeneräisenä kokoelma on dynaaminen ja muuttuva kokonaisuus, jota kootaan, jotta päästäisi lähemmäksi täydellisen kokoelman ideaa. Postikorttikokoelman idea piilee siinä, että kortit on aseteltu kokoelmaan niin, että ne ovat merkityksellisessä suhteessa toisiinsa. Postikortit siis muodostavat keskenään ehyen kokonaisuuden ja tarinallisen jatkumon. Postikortit täydentävät kokoelmassa toisiaan ja ovat kokonaisuutena merkityksellinen, mutta kokoelmasta irrotettuna yksittäisen kortin merkitys katoaa. Keräilijät käyttävät kukin omaa logiikkaansa postikorttiansa järjestelyyn ja tekevät kokoelmastaan omannäköisensä. Korttien järjestely antaa keräilijälle mahdollisuuden luovuuden käyttöön kun hän rakentaa korteista haluamaansa kokonaisuutta. Järjestely ei kuitenkaan ole kaikille keräilijöille välttämättä erityisen merkityksellinen seikka, sillä jotkut painottavat keräilyssä eri asioita, kuten vaikkapa korttien hankkimista tai niiden tutkimista. Tässä suhteessa keräilytapoja on niin monta kuin on keräilijöitäkin.⁹⁰

Kokoelman rakentamiseen on määritelty tarkat säännöt postikorttikokoelmakilpailuissa. Ensinnäkin sääntöjen mukaan kokoelmassa olevien korttien tulee olla nimenomaan määritelmän mukaisia postikortteja, eli niiden täytyy olla ilman erillistä kirjekuorta lähetettävissä olevia. Korteissa tulee olla jokin kuva, ja kulkeneissa eli postissa käsitellyissä korteissa tulee lisäksi olla jokin merkintä tästä käsittelystä, esimerkiksi postileima. Jos korttia ei ole koskaan lähetetty, siinä täytyy kuitenkin olla näkyvissä postikortille ominaiset osoiteviivat tai muut merkinnät osoittamassa, että kortin voi lähettää myös postitse. Postikorttien tulee lisäksi olla parhaassa mahdollisessa kunnossa saatavuuteensa nähden, eikä esimerkiksi risaisia, sotkettuja, kuluneita tai vaikkapa nastalla rei'itettyjä postikortteja katsota hyvällä. Tosin vanhojen postikorttien kohdalla tässä voidaan kuitenkin olla suvaitsevaisempia.⁹¹

Kokoelman konkreettiseen rakentamiseen annetaan myös selkeät ohjeet, joista tärkein lienee se, että kokoelmalla täytyy olla jokin idea tai juoni. Pelkästään suuri määrä samaa aihetta käsitteleviä

90 Laakso & Östman 1999, 154-5, 160; Pearce 1995, 20, 256-7.

91 Laakso 2009, 164-5, 178-185.

postikortteja ei siis käy kokoelmasta, vaan korttien täytyy muodostaa jonkinlainen tarina. Tarinan ei tarvitse kuitenkaan liittyä suoraan postikorttien kuviin, vaan se voi muodostua esimerkiksi jonkun taiteilijan tuotannon esittelystä tietyltä ajanjaksolta. Postikorttien asettelun avulla tarinan tulee kulkea loogisesti eteenpäin ja sen tulee olla helposti ymmärrettävissä ja luettavissa. Korttien alle voidaan myös kirjoittaa joitakin tietoja jos se on tarpeen, esimerkiksi tekijän tiedot tai ilmestymisajankohta. Näyttelysäännöissä postikorttikokoelman vaaditaan sisältävän lisäksi erikseen otsikon ja mahdollisesti joitakin alaotsikoita. Hyvän postikorttikokoelman tulee olla myös näyttävä ja kiinnostava, mikä kysyy tekijältään taitoa ja luovuutta.⁹²

Läheskään kaikki postikorttien keräilijät eivät kuitenkaan näihin kokoelmankilpailuihin osallistu, eivätkä he näin ollen välttämättä rakenna kokoelmiaan sen tarkemmin näyttelysääntöjen mukaan. Omassa tutkimuksessani yhdestätoista mukana olleesta keräilijästä neljä oli osallistunut johonkin postikorttinäyttelyyn ja lisäksi yksi vastaajista suunnitteli näyttelykokoelman rakentamista. Ehkä syynä tähän näyttelyihin osallistujien vähyyteen on siinä, että postikorttikilpailuun osallistuminen vaatii aika lailla työtä, eivätkä kaikki keräilijät välttämättä tahdo tehdä harrastuksestaan niin "vakavaa". Monet tutkimukseni keräilijöistä nimenomaan painottivat vastauksissaan postikorttien keräilyn olevan mukava harrastus, jota tehdään kun on vapaata aikaa. Sanomalehtiartikkelissa esiintynyt postikorttikeräilijä muotoilikin asian osuvasti sanomalla keräilyn olevan "*--huonon sään hyvä harrastus.*"⁹³

Tutkimukseeni osallistuneilla keräilijöillä oli monenlaisia erilaisia järjestelyperusteita postikortteilleen. Yhdeltä kyselyyn osallistuneista en saanut järjestelyperusteita käsittelevään kysymykseen laisinkaan vastausta, mutta muut vastasivat vähintäänkin yhdellä perustelulla. Suurimmalla osalla vastaajista oli käytössään useita erillisiä järjestelytaktiikoita, johtuen monista eri keräilyaiheista ja joidenkin järjestelyperusteiden sisäkkäisyydestä. Mielenkiintoista oli, että kaikista kysymykseen vastanneista vain yksi kertoi laittavansa postikortit kokoelmaansa mielivaltaisessa järjestyksessä. Muilla vastaajilla oli jokin konkreettinen peruste, minkä mukaan kortit lajiteltiin, ryhmiteltiin tai järjesteltiin järkeväksi kokoelmaksi.

Hallitseva peruste järjestelyyn oli postikorttien aika- tai ikäjärjestys, sen mainitsi yhteensä kuusi keräilijää eli yli puolet. Aikajärjestys onkin ehkä kaikkein loogisin ratkaisu korttien järjestelyyn. Aikajärjestys ilmeni monella eri tavalla, useimmiten aika kulki kokoelmissa menneestä

92 Laakso 2009, 164-5, 178-185.

93 Pohjanen, LS 4.7.2010.

nykyisyyteen tai vanhasta uuteen. Lisäksi aikajärjestyksen sisällä saattoi olla muitakin järjestelyperusteita, kuten monen käyttämä kortin tekijän mukainen järjestys. Tässäkin oli variaatiota, sillä esimerkiksi kaksi keräilijää mainitsi lajittelevansa taiteilijoiden tekemät kortit korttien ilmestymisajankohdan mukaan, yksi taiteilijoiden syntymävuosien mukaan. Yksi puolestaan mainitsi lajittelevansa patsaita käsittelevät kortit patsaan paljastamisajankohdan mukaan. Myöskin paikkakunta-aiheiset kortit järjesteltiin aikajärjestyksessä, ilmeisestikin korttien esittämien ajankohtien eikä korttien ilmestymisaikojen mukaan. Eräässä kokoelmassa kortit laitettiin niitä kuvaavan tarinan mukaisessa, tarinan tapahtumia kronologisesti seuraavassa järjestyksessä.

Toinen tärkeä järjestelyperuste olikin juuri korttien muodostama tarina tai juoni, jonka mainitsi neljä keräilijää. Juonelliset perustelut olivat usein aikajärjestyksen sisällä, juonellisia järjestelyperusteita käytettiin samaan ajalliseen kohtaan sijoittuvien korttien järjestelyyn. Tällaisia juoneen sidottuja perusteita olivat esimerkiksi korttien valmiit tekstipätkät, jotka saattoivat olla tarinaan kuuluvia lauseita. Tällaisia olivat esimerkiksi Raamatun säkeet, kuten oli seimi-aiheisten postikorttien kokoelmassa. Tällöin kortit sijoiteltiin näiden säkeiden mukaisessa järjestyksessä niin, että ne kertoivat yhtenäistä tarinaa kronologisessa järjestyksessä.

Kaksi eri maiden kortteja kerännyttä vastaajaa kertoi lajittelevansa kortit maittain, mikä on myös looginen järjestelyperuste. Myös aihepiirien mukaisessa järjestyksessä lajiteltiin kortteja, esimerkiksi yksi keräilijöistä kertoi järjestävänsä urheiluaiheiset korttinsa urheilulajeittain. Myös postikorttien kuvaustapa oli erään keräilijän käyttämä järjestelyperuste, tällä tarkoitettiin piirrosten ja valokuvien mukaista järjestystä. Kaksi keräilijää mainitsi kustantajan tai jonkin liiton mukaisen järjestelyn perusteinaan. Lajitteluperusteet siis vaihtelivat erittäin paljon ja ne riippuivat kulloisestakin aiheesta ja kuhunkin aiheeseen parhaiten sopivimmasta tavasta järjestellä kortteja. Kaikkia perusteita kuitenkin hallitsi jollakin tavalla aika- tai ikäjärjestys. Aikaa seuraava kronologia oli monessa perusteessa tavallaan "taka-alalla" vaikka pääperusteena olisikin ollut joku muu syy.

5.2. Kokoelman säilytyksestä

Myös kokoelman ulkomuodolle ja säilytykselle on olemassa omat tarkat ohjeensa näyttelysäännöissä. Ohjeissa sanotaan, että kokoelma on koottava mahdollisimman tukeville kartongeille, ja niiden värin tulee olla vaalean sävyinen. Kirkkaan valkoista väriä ei kuitenkaan suositella. Fonttikokojen tulee olla helposti luettavissa olevia, eli ne eivät saa olla liian pieniä, suuria tai koukeroisia. Postikorttien kiinnittäminen kartongeille tulee tehdä erillisiä

valokuvakulmia käyttäen, eikä siis missään tapauksessa esimerkiksi liimaamalla suoraan kartonkiin.⁹⁴

Kysyin tutkimukseni keräilijöiltä heidän käyttämistään tavoista säilyttää postikorttikokoelmiaan. Yksi kyselyyn osallistuneista ei antanut kysymykseen lainkaan vastausta, mutta kaikki muut vastaajat sen sijaan antoivat keskenään hyvin samansuuntaisia vastauksia. Kaikista vastaajistayhdeksän henkilöä kertoi kokoavansa postikorttinsa kansioon. Näistä yhdeksästä vastaajasta kolme kertoi käyttävänsä kansiossa erillisiä muovitaskuja joihin kortit laitetaan. Eräs vastaaja tosin tarkensi käyttävänsä muovitaskuja ainoastaan vaihtokauppaan menevien korttiensa säilytykseen. Neljä vastaajaa kertoi kiinnittävänsä kortit kansion sivuille, tosin näistä vastaajista kaksi käytti kiinnitykseen sekä muovitaskuja että kartongeille kiinnitystä. Niin ikään kaksi vastaajaa jätti mainitsematta erikseen muita tietoja käyttämistään kiinnitystavoista. Liimaamista ei tehty missään tapauksessa, siitä kysyttäessä eräs haastateltava suorastaan kavahti ja sanoi sen olevan ehdoton ei. Lisäksi eräs vastaaja kertoi erikseen käyttävänsä valokuvakulmien lisäksi erillisiä taustakartonkeja, joihin kortit kiinnitettiin varovaisesti. Taustakartongit ehkäisivät korttien kulmien rispaantumista, mitä tapahtuu herkästi varsinkin jos korttia poistetaan usein valokuvakulmista toisiin kokoelmaa muunneltaessa.

Viisi vastaajaa mainitsi kansioiden lisäksi säilytystavoikseen erilliset säilytyslaatikot, kenkälaatikot tai muut laatikot. Laatikkosäilytys on ilmeisesti ainakin joiden vastaajien kohdalla varattu vähemmän tärkeille tai "huonommille" postikorteille. Näin voisi päätellä ainakin siitä, että eräs vastaaja sanoi säilyttävänsä laatikoissa "massakortteja", jotka voisi tässä yhteydessä tulkita vähemmän arvokkaiksi ja helposti saataviksi postikorteiksi. Sama vastaaja mainitsi tässä yhteydessä myös kirjekuorissa säilyttämisen laatikoiden ohella. Eräs vastaaja mainitsi myös laatikkosäilytyksen olevan käytössä sellaisilla korteilla, joista ei ole vielä rakennettu kokoelmaa.

Laatikkoon ei kuitenkaan sullota kortteja summanmutikassa, vaan niihinkin kortit voidaan lajitella. Yksi vastaaja mainitsi laittavansa postikortit eri laatikoihin taiteilijoiden mukaan ja muut kortit numeroituina järjestykseen toisiin laatikoihin. Laatikko- tai kirjekuorisäilytys eivät kumpikaan ole kuitenkaan korttikokoelman selailun ja järjestelyn osalta niitä parhaita tai helpoimpia ratkaisuja, vaan ne soveltuvat ehkä paremmin pelkkään arkistointiin ja säilytykseen tulevan käytön varalle. Näin ollen laatikoihin tai kirjekuoriin voisi ajatella menevän sellaiset postikortit, jotka eivät ole ainakaan sillä hetkellä niin tärkeässä asemassa tai vaikkapa kovin arvokkaita tai jotka eivät

94 Laakso 2009, 194-199.

esimerkiksi sovellu käsillä olevaan kokoelmaan, mutta jotka ovat tallessa arkistoituina esimerkiksi vaihtokauppaa, myyntiä tai myöhempää käyttöä varten.

Eräs vastaajista mainitsi säilytystavakseen myös pergamiinipussit, joita hän käytti korttien pitkäaikaiseen varastosäilytykseen. Pergamiinipussit ovat kokonaan selluloosasta valmistettuja pusseja tai taskuja, joita myydään esimerkiksi postikorttien ja -merkkien keräilyyn erikoistuneissa nettikaupoissa. Ne ovat tarkoitettuja nimenomaan postikorttien tai muiden samantyylisten keräilykohteiden pitempiaikaista säilytystä varten. Pergamiinipussit ovat antistaattisia ja kemikaalittomia, joten ne ovat turvallisia eivätkä vaurioita säilytettäviä postikortteja.⁹⁵ Olinkin yllättynyt, että vain yksi vastaajistani mainitsi tällaisen säilytystavan, sillä selatessani keräilyyn kohdistuvien nettikauppojen valikoimia, tällaisia säilytysratkaisuja on myynnissä valtavia määriä. Olisin siksi olettanut niiden olevan enemmän yleisessä käytössä.

Vain yksi vastaajista mainitsi pankkilokeron arvokkaiden postikorttien säilytyspaikkana, mikä ei sinänsä ole yllättävää. Voisi kuvitella, että niin sanottu tavallinen postikorttien keräilijä ei ehkä omista niin arvokkaita postikortteja, että ne vaatisivat näin tarkkaa ja turvallista säilytyspaikkaa. Sen sijaan kokoelman vakuuttaminen voi olla paikallaan kaikilla keräilijöillä, varsinkin, jos rahaa on kulunut kokoelmaan tavallista enemmän. Postikorttikokoelmien näyttelysäännöissäkkin mainitaan erikseen postikorttikokoelman vakuuttaminen ja sitä suositellaan kaikille⁹⁶. Olin hieman harmissani kun en ollut laittanut kirjalliseen kyselyyni erikseen kysymystä kokoelman vakuuttamisesta, sillä en osannut pitää sitä kyselyä tehdessäni kovin tärkeänä seikkana. Olisi ollut kuitenkin kiinnostavaa tietää siitä enemmän. Kukaan kyselyni vastaajista ei kuitenkaan maininnut erikseen vakuuttaneensa kokoelmaansa. Sen sijaan sanomalehtiartikkelissa esiintynyt keräilijä kertoo haastattelussaan vakuuttaneensa kokoelmansa.⁹⁷ Lisäksi toinen haastatelluistani kertoi erikseen kysyttäessä kokoelmiensa kuuluvan kotivakuutuksensa piiriin. En osaa sanoa, kuinka yleistä erillisten, nimenomaan kokoelmille tarkoitettujen vakuutusten ottaminen todellisuudessa on. Uskoisin kuitenkin, että tavalliselle harrastelijalle yleisempi käytäntö on nimenomaan kotivakuutus, joka kattaa tarpeen tullen myös kokoelmat.

6. Esimerkkikokoelmat

Käsittelen tässä luvussa kolme erilaista esimerkkiä postikorttikokoelmista. Esittelen

95 Esimerkiksi Vm-tarvike, <http://www.finnserver.com/vmtarvike/> (15.3.2011).

96 Laakso 2009, 194-199.

97 Pohjanen, LS 4.7.2010.

korttikokoelmien aiheet, rakenteen ja kokoamisperiaatteet. Kiinnitän myös huomiota ulkomuotoon ja siihen, minkälaisilla tekniikoilla kortit on laitettu esille. Sain kahdelta tutkimukseni postikorttikokoelmalta heidän kokoelmansa käyttöni, jotta pääsisin kunnolla tutustumaan erilaisiin postikorttikokoelmiin. Sain kyseisiltä keräilijöiltä myös luvan käyttää kokoelmia esimerkkeinä tutkimuksessani. Yksi kokoelmista on luonnollisesti isoisäni kokoelma, jonka aiheena ovat evankeliumi-aiheiset postikortit. Kaksi muuta esimerkkikokoelmaa ovat erään pitkään postikortteja keränneen henkilön kokoelmien joukosta. Niiden aihepiireinä ovat Mikkelin patsaat ja suomalaiset arkkitehdit. Kolme esimerkkikokoelmaani ovat siis aiheiltaan hyvin erilaisia, samoin ne ovat rakenteiltaan poikkeavia esimerkiksi korttien lajitteluperiaatteiden suhteen. Näin ollen ne havainnollistavat hyvin sen, kuinka eri tavoin postikorttikokoelman voi tehdä.

Mielenkiintoista on se, kuinka keräilijän persoonan voi nähdä kokoelmista, esimerkiksi korttien asetelutavasta ja kokoelmiin liittyvien tekstien tyyleistä ja sisällöstä. Kuvateksteinä voi olla tarkkoja informaatiopätkiä yhtä hyvin kuin muutama lause tarinasta. Suurena erona kokoelmien kesken ovat myös niiden koot. Kolmen esimerkin sisään mahtuu yksi hyvin suuri, yksi keskikokoinen ja yksi suppea kokolma. Kokoelmissa käytetyt rajausperusteet havainnollistavat hyvin sen, kuinka määritelmiä tiukentamalla kokoelman sisältö kapenee ja samalla tiedon laatu muuttuu. Suuri ja löyhä määritelmä mahdollistaa hyvin erilaiset postikortit ja luo yleisen katsauksen erilaisiin mahdollisuuksiin antaen yleistävää ja kokonaisuutta valottavaa tietoa, kun taas tiukka rajaus antaa tarkkaa tietoa juuri siitä kohteesta, jota on tarkasteltu.

6.1. Esimerkki nro 1: "Matteuksen ja Markuksen evankeliumit"

Kokoelman nimi on "Matteuksen ja Markuksen evankeliumit" ja siihen kuuluu noin 400 erilaista postikorttia. Kokoelman aihe on erittäin laaja, sillä joulukuun liittyviä postikortteja on olemassa valtavat määrät, jonka vuoksi kyseinen kokoelma on keskeneräinen eikä sitä todennäköisesti ole mahdollista saada koskaan valmiiksi. Kokoelman rajat on määritelty siten, ettei mukana saa olla kahta samanlaista korttia eikä huonokuntiosia kortteja. Lisäksi mukana olevat postikortit eivät saa keräilijän omien sanojen mukaan olla "*hyvän maun vastaisia*", eli kuvan tulee olla säädyllinen. Kokoelmaan mahtuu kuitenkin kortteja laidasta laitaan koska sille ei ole määritelty tarkkoja rajoja, ja näin ollen kokoelmaan pääsevien postikorttien lukumäärä on todennäköisesti rajaton. Toisaalta löyhät kriteerit korteille mahdollistavat sen, että samasta kuva-asetelmasta voi olla monia useita variaatioita (Ks. Liite 3). Se tekee kokoelmasta mielenkiintoisen katsauksen erilaisten tyylien sekamelskaan. Kokoelmassa postikortin määritelmä on myöskin suhteellisen laaja, sillä joukossa on

kaksiosaisia kortteja sekä pieniä pakettikortteja, jotka eivät kuuluisi oikeaoppiseen, näyttelysääntöjen mukaiseen postikorttikokoelmaan. Tämän kokoelman kohdalla oikeaoppisen näyttelykokoelman tekeminen ei kuitenkaan ole ollut tarkoituksena, vaan mukaan on tietoisesti hyväksytty erimallisia kortteja.

Vaikka mukaan hyväksytyjen korttien määrä on valtava, ne ovat silti tarkkaan ryhmiteltyjä ja niistä syntyy juoneen sidottu tarina. Siksi postikortit muodostavat kokoelman. Kokoelmassa on selkeä alku josta tarina etenee, mutta loppu on avoin, sillä kokoelman kartuttaminen jatkuu edelleen. Tarina seuraa kokoelman nimen mukaisesti Matteuksen ja Markuksen evankeliumeja, joista postikorttien kuvat esittävät kohtauksia. Juonta siivittävät erikseen kirjoitetut ja korttien joukkoon sijoitetut katkelmat evankeliumeista (Ks. Liite 4). Tekstikatkelmat on aseteltu korttien joukkoon siten, että katkelmissa kerrotaan seuraavilla sivuilla tulevien korttien sisältämistä tapahtumista, jolloin tarinan rakenne on looginen. Kokoelma on siis joettu osiin tarinoiden kohtausten mukaan, ja tekstikatkelmat toimivat näin ollen esipuheina jokaiselle osalle.

Korttikokoelma on ulkomuodoltaan suurikokoinen ja osaksi keskeneräinen, sillä kaikki kortit eivät vielä ole päässeet kartongeille vaan ne odottavat vielä kiinnitystään. Kokoelma on rakennettu suureen kansioon, jossa on harmaat kartongit sivuina. Yhdelle sivulle mahtuu useita postikortteja. Kortit on kiinnitetty valokuvakulmilla ja tekstikatkelmat on liimattu sivuille. Ideana kokoelman kartuttamisessa on, että uusia kartonkisivuja voi liittää kansioon oikean tekstikatkelman kohdalle sitä mukaan, kun kokoelma karttuu. Yksittäisten korttien tietoja ei ole erikseen kirjattu.

6.2. Esimerkki nro 2: "Mikkeli, patsaat ja muistomerkit"

Kokoelma nimeltä "Mikkeli, patsaat ja muistomerkit" oli keräilijän mukaan osa "Minun kulttuurikaupunkini" -näyttelyä. Kokoelma on tutkielmamainen katsaus Mikkelin kaupungin alueella olevista patsaista ja muistomerkeistä. Kokoelmalle on tehty tarkka sisällysluettelo ja alkusanat (Ks. Liite 5), joissa kerrotaan kokoelmasta ja sen synnystä. Myös kokoelman sisällöstä ja laajuudesta kerrotaan taustatiedot. Kokoelma on lajiteltu kolmeen osaan sen mukaan, millaisista patsaista on kyse. Luokkien sisällä postikortit on lajiteltu patsaan tai muistomerkin tekoajankohdan mukaisessa järjestyksessä. Kokoelmaan kuuluu myös kartta, josta selviää postikorttien patsaiden ja muistomerkkien sijaintipaikat.

Kokoelma on rakennettu vaaleille kartongeille siten, että kullakin sivulla on yksi kortti (Ks. Liite 6).

Sivuille on korttien lisäksi kirjoitettu tiedot kustakin kuvatusista kohteista sekä kustakin postikortista kuvatekstin muodossa, mikä on erona evankeliumikokoelmaan. Tässä kokoelmassa on jokaisella kortilla oma tietoiskunsa kuvatekstin muodossa, kun taas evankeliumikokoelmassa oli yksi laaja kuvateksti, joka käsitteli suurta ryhmää tekstin aiheen mukaisia kortteja.

Kokoelma eroaa evankeliumiaiheesta lisäksi täysin erilaisen aihepiirin sekä tiukan määritelmänsä ja kokonsa takia. Yleisesti postikorttikokoelmien voisi ajatella olevan valtavan laajoja, joissa olisi kerättyinä mahdollisimman paljon kaikkia aiheeseen liittyviä kortteja. Näin ei kuitenkaan aina ole, sillä kerättävien korttien aihepiiri voi olla sellainen, ettei siitä ole välttämättä olemassakaan suurta määrää erilaisia kortteja. Esimerkiksi juuri tässä kokoelmassa kortteja on vain kolmesta. Joukkoon ovat päässeet vain sellaiset postikortit, joissa on kuvattuna Mikkelin kaupungissa sijaitsevan patsaan tai muistomerkin kuva. Määritelmä on rajannut aiheen kapeaksi ja tarkaksi. Kokoelma on näin pieni, koska keräiltäviä kohteita on vähän, samoin kuin on kohteista tehtyjä postikorttejakin. Kahdessa kokoelman kortissa on sama kohde kuvattuna, joten kovin suurta variaatiota erilaisten samaa kohdetta kuvaavien korttien kesken ei kokoelmasta löydy. Evankeliumikokoelmassa taas erilaisia kuvavariaatioita pystyi vertailemaan rinnakkain, kun samasta aiheesta oli kerätty useampi kortti. Kokoelmien lähtökohdat ovat siis hyvin erilaiset; toinen kokoelma esittelee yhden selkeän kokonaisuuden kun toinen puolestaan esittelee useita erilaisia näkökulmia samasta kohteesta.

6.3. Esimerkki nro 3: "Suomalainen arkkitehti - meillä ja muualla"

"Suomalainen arkkitehti - meillä ja muualla" -kokoelma poikkeaa kahdesta edellisestä esimerkikokoelmasta merkittävästi siinä suhteessa, että kokoelmassa on monia samaan aiheeseen liittyviä mutta erilaisia keräilykohteita. Kokoelmassa on sulassa sovussa sekoitettuna postikortteja sekä postimerkkejä, joukossa on lisäksi esimerkiksi postimerkkivihon kansi sekä puhelinkortti. Kokoelma onkin oikeastaan postimerkkikokoelma, johon on liitetty postikortteja ja muita keräilykohteita.

Kokoelman rakenne on kerrottu heti kansilehdillä, kokoelmassa on tarkka sisällysluettelo sekä esipuhe, jossa kerrotaan kokoelman synnystä ja sisällöstä. Kokoelma on jaettu kahteen osaan: ensimmäinen osio käsittelee laajemmin arkkitehti Alvar Aaltoa ja toinen osa suppeammin muita suomalaisia arkkitehtejä, kuten esimerkiksi Wivi Lönniä sekä Eliel Saarista. Sisällysluettelosta näkee selkeästi kaikki aihepiirit ja alaotsikot. Osana sisällysluetteloa on lisäksi kerrottu kuinka

paljon kukin aihepiiri sisältää filateelisia ja ei-filateelisia kohteita. Kokoelmassa on filateelisia kohteita yhteensä 76 ja ei-filateelisia kohteita eli postikortteja, puhelinkortteja ynnä muita sellaisia yhteensä 12.

Kokoelma on rakennettu vaaleille kartongeille siten, että yhdellä sivulla voi olla useitakin kohteita. Kokoelman sisään on lisätty kuvateksteihin tietoja kohteista, joten kokoelma on hyvin opettavainen. Kuvatekstit ja otsikot on kirjoitettu erillisille kartongeille käsin ja ne on liimattu taustakartongeille. Kohteet on liitetty kartongeille valokuvakulmilla. Sivuille on sekoitettu eri keräilykohteita keskenään, esimerkiksi eräällä sivulla on liitettynä yksi käytetty postimerkki, kuuden käyttämättömän postimerkin sarja sekä samaa aihetta kuvaava valokuvapostikortti. Lisäksi niiden keskelle on lisätty erilliselle pahvinpalalle käsinkirjoitettu kuvateksti aiheesta (Ks. Liite 7). Eräällä toisella sivulla puolestaan on käsitelty Alvar Aaltoa siten, että sivulle on liitetty pieni tietoisku, puhelinkortti, postimerkkivihon kansi sekä käytetty postimerkki (Ks. Liite 8). Postimerkkiä ei ole irrotettu kortistaan vaan taustakartonkiin on leikattu neliskanttinen reikä, josta takapuolelle kiinnitetystä kortista näkyy postimerkki.

7. Taidepostikorteista

7.1. Mikä on taidepostikortti?

Tutkimukseni alkuvaiheessa luin paljon teoksia, jotka käsittelivät postikortteja, keräilyä, postikorttitaiteilijoita ja muuta tutkimukseni aiheeseen liittyvää materiaalia.⁹⁸ Lisäksi keskustelin paljon postikorttien keräilystä useiden eri henkilöiden kanssa pohtiessani ja tarkentaessani tutkimukseni aihetta ja sen rajaamista. Teoksissa ja varsinkin keskusteluissa tuli useasti esiin käsite "taidepostikortti", josta en oikein tiennyt, mitä sillä tarkkaan ottaen milloinkin tarkoitettiin. Mikä on taidepostikortti? Onko taidepostikortti sellainen postikortti, missä on taideteoksen kuva? Vai onko se taiteilijan piirtämä postikortti? Vai ovatko kaikki postikortit taidetta? Jos eivät, niin mitä kriteereitä taidepostikorteilla on? Nämä kysymykset mielessäni lähdin selvittämään asiaa, aluksi vain pintapuolisesti, sitten tarkemmin kun päätin ottaa aiheen mukaan tutkimukseeni.

Lähdekirjallisuuteni käsitteli postikortteja ja taidetta monesti rinnakkain vetämättä juurikaan rajaa erilaisten postikorttien välille. Esimerkiksi Seija-Riitta Laakso kirjoittaa postikorttien olevan

⁹⁸ Lähdeluettelosta löytyvät teokset.

"parhaimmillaan upeaa taidetta" ja hän nimittää kaikkia postikortteja yleisesti *"taide-esineiksi"*. Laakson mukaan postikortti kuvastaa samalla tavalla oman aikansa ilmiöitä, ajatuksia ja maailmaa kuin taidekin, ja siksi se lasketaan samalle viivalle kuin muukin taide.⁹⁹ Myös Ville Laakson ja Jan-Ola Östmanin mukaan postikortti, *"niin kuin kaikki taide"*, sitoutuu väistämättä aikansa traditioon ja jo olemassa olevaan tyyliin kuvata ja merkitä asioita. Se siis kuvastaa aina aikansa kulttuuria jostakin näkökulmasta. Niinpä myös postikorttien sisältämää kuvastoa voidaan tutkia esimerkiksi suhteessa aikakautensa kirjallisuuteen ja muuhun kuvataiteeseen. Lisäksi postikortit voivat sisältää monenlaisia intertekstuaalisia viittauksia aikansa ilmiöihin tai tunnettuihin teoksiin. Esimerkiksi postikorttien kuvitus voi käsitellä vaikkapa yhteiskunnallisia asioita tai viitata vaikkapa raamatun kertomuksiin. Nykyaikana postikortit voivat myös viitata esimerkiksi viihdemaailman ilmiöihin, kuten elokuvateollisuuteen tai sarjakuviin.¹⁰⁰

Näiden lähdeostosten innoittamana aloin selvittää taidepostikorttien tarkempaa määritelmää kysymällä asiasta postikorttien keräilijöiltä. Tämän lisäksi koetin ottaa yhteyttä erääseen postikortteja valmistavaan painotaloon kesällä 2010, mutta en saanut usean yrityksen jälkeen vastausta. Päätin jättää painotalon ajatukset siis syrjään, vaikka ne olisivatkin tuoneet mielenkiintoisen lisän tutkimukseeni. Lähestyin aihetta näin ollen vain postikorttien keräilijöiden kautta, joten tutkimukseni heijastaakin lähinnä heidän näkemyksiään taidepostikorteista.

Käsittelin lähettämissäni kyselylomakkeissa taidepostikortin käsitettä kahden kysymyksen verran. Tarkoitukseni oli saada selville postikorttien keräilijöiden omat mielipiteet siitä, mitä taidepostikortti heille merkitsee. En tahtonut ohjailla vastauksia tai antaa heille valmiita sanoja joihin olisi helppo vain myöntyä. Tämä kuitenkin vaikeutti kysymysten asettelua, sillä kaikki kysymykset tuntuivat johdattelevan vastauksia. Lopulta pitkän pohdinnan jälkeen päädyin siihen, että pyysin keräilijöitä kirjoittamaan omin sanoin määritelmän käsitteelle taidepostikortti. Tämän kysymyksen jälkeen kysyin tarkentavana kysymyksenä postikortin ostopaikan merkityksestä. Tein näin siksi, että testatessani taidepostikortin määritelmän kysymystä ulkopuolisilla henkilöillä ennen varsinaista kyselylomakkeiden lähettämistä, lähes kukaan koehenkilöistä ei ottanut ostopaikkaa huomioon tai tullut edes ajatelleeksi sitä. Niinpä kysyin keräilijöiltä toisena kysymyksenä heidän mielipidettään siitä, vaikuttaako ostopaikka taidepostikortin määritelmään ja jos vaikuttaa, niin millä tavalla.

99 Laakso 2009, 7, 17, 88.

100 Laakso & Östman 1999, 31-34.

Alkuun olin hieman epävarma siitä, onnistuisiko taidepostikortti-osuus ollenkaan ja ymmärtäisivätkö vastaajat mitä kysymyksilläni tarkoitin. Kysely onnistui kuitenkin ensimmäisen, taidepostikortin määritelmää käsittelevän kysymyksen osalta hienosti, sillä vain yksi vastaaja oli jättänyt vastaamatta siihen. Kaikki muut vastaajat kirjoittivat jonkinlaisen määritelmän, jotkut yhdellä lauseella, jotkut hyvinkin laveasti. Sen sijaan ostopaikkaa käsittelevässä kysymyksessä olisi selvästi pitänyt olla vaikkapa muutamia esimerkkejä mahdollisista ostopaikoista, joita vastaajat olisivat voineen vertailla keskenään. Se olisi saattanut selkeyttää kysymystä, mutta toisaalta se olisi ollut johdatteleva. Pelkkä kysymys ostopaikan merkityksestä ei kuitenkaan ilmeisesti avautunut kaikille, sillä kolme vastaajaa ei ollut vastannut kysymykseen mitään, yksi heistä oli kirjoittanut vain ettei ymmärtänyt kysymystä. Otinkin tämän seikan huomioon kysyessäni samaa asiaa myöhemmin suullisissa haastatteluissa ja annoin haastatelluille muutaman esimerkin mahdollisista ostopaikoista.

Suullisissa haastatteluissa käsittelin taidepostikorttia muutenkin hieman kysymyslomakkeita enemmän. Pyysin haastateltavia aluksi määrittelemään omin sanoin taidepostikortin käsitteen niin kuin olin kyselylomakkeessakin tehnyt. Toisena kysymyksenä oli ostopaikka-kysymyksen sijaan tarkentava kysymys, jossa oli monta eri vastausvaihtoehtoa. Kysymys oli tällainen:

"Onko postikortti mielestänne taidetta jos...

...kortti on kopio tai valokuva jostakin tunnetusta taideteoksesta tai kuvituksesta?

...kortin valokuvan on ottanut tunnettu valokuvaaja mistä tahansa kohteesta?

...kortin on kuvittanut tunnettu taiteilija tai kuvittaja? (nimenomaan postikortiksi)

...kortin on kuvittanut tuntematon taiteilija tai kuvittaja? (nimenomaan postikortiksi)"

Tämän kysymyksen tarkoituksena oli päästä pohtimaan taidepostikortin merkitystä hieman syvemmältä ja saada jonkinlaista selvyttä siitä, millaisia postikortteja keräilijät pitivät taiteena ja mihin voisi vetää rajaa taiteen ja ei-taiteen välille postikorteissa. Kysyin haastatelluilta samasta asiasta myös toisinpäin kysymällä, millainen postikortti sitten ei ole taidepostikortti. Koetin asiaa pyörittämällä saada asiaa aukeamaan lisää ja vastaajia pohtimaan asiaa monelta kannalta. Sainkin aikaan hyvän keskustelun, josta oli hyötyä aiheen käsittelyssä. Ainut harmittamaan jäänyt asia oli se, etten ollut kysellyt kyselylomakkeissa enemmän tästä aihealueesta, sillä olisin voinut selvästikin saada vastaajilta vielä lisää mielipiteitä ja saanut siten vielä laajemman aineiston taidepostikortin osalta. Se olisi ollut varsin mielenkiintoista, sillä selkeästi lähes kaikilla vastaajilla oli jotakin sanottavaa asiasta.

Kysyin haastatteluissa vielä siitä kumpi on tärkeämpää postikorteissa, itse kuva vaiko se kuka kuvan on tehnyt. Tämän kysymyksen tarkoituksena oli saada selvyttä siihen, merkitseekö kuvan tekijä keräilijälle enemmän kuin kuvan sisältö. Analysoidessani vastauksia myöhemmin ymmärsin kuitenkin tämän kysymyksen ja sen vastausten olevan periaatteessa turhia, sillä vastaukset ovat suorassa suhteessa valittuun keräilykohteeseen ja näkökulmaan, jonka keräilijä on ottanut kokoelmaansa. Esimerkiksi henkilö, joka kerää paikkakunta-aiheisia postikortteja, ei todennäköisesti välitä siitä kuka kortin kuvan on ottanut tai muuten tehnyt kortin, kunhan kortissa on kuvattuna haluttua paikkakuntaa kun taas puolestaan henkilö, joka kerää jonkin taiteilijan kuvittamia kortteja, on luonnollisesti kiinnostuneempi taiteilijasta kuin siitä, mitä kortin kuvassa on. Kaikki riippuu siis aiheen määrittelystä. Kysymyksiä laatiessani ajatuksenani oli ollut selvittää sitä, kumman syyn takia postikortteja pääasiassa kerätään enemmän, kuva-aiheiden vaiko niiden tekijöiden tähden. Tutkimusta aloitellessani ajatukseni olivat olleet siis selvästi paljon lyhytnäköisempiä, mutta haastatteluiden jälkeen ymmärsin asian laajemmin. Totesin, ettei tällaiseen kysymykseen varsinaisesti voi saada mitään kunnollista ja yleispätevää vastausta. Vastauksiahan olisi yhtä monta kuin olisi keräilijöitäkin.

Millainen sitten on taidepostikortti? Kysyessäni keräilijöiden määritelmää taidepostikortin käsitteelle sain monia hyvin erilaisia vastauksia. Yksi keräilijä ei siis vastannut kysymykseen mitään ja artikkelissa esiintyneeltä keräilijältä en luonnollisesti saanut vastausta, sillä hän ei käsitellyt aihetta haastattelussaan. Jotkut kysymykseen vastanneista keräilijöistä vastasivat monellakin eri määrittelyllä, joten yhden keräilijän vastaukset on laskettu mukaan useaan eri vastausvaihtokohtaan. Tämän vuoksi yhteenlaskettuina määritelmä-kysymyksen vastauksia on enemmän kuin mitä oli vastaajia.

Eräs vastaaja kiteyttää vastauksessaan melkein kaikki saamani määritelmävaihtoehdot. Hän antaa ensin hyvin lavean määritelmän taidepostikortille, jonka jälkeen hän tiukentaa määritelmää koko ajan suppeammaksi. Hänen määritelmänsä taidepostikortille oli seuraavanlainen:

"Postikorttitaiteilijaksi voi nimittää lähes jokaista. On piirtämällä tai muulla tavoin valmistanut alkuperäistyön. Ahtaasti ottaen taidepostikortti on matrikkeltaiteilijan tai siihen verrattavan alkuperäistyöstä tehty postikortti. Vielä tiukemmin taidepostikortti on vain kuvataiteilijan itse tekemä kortti, jota on vain yksi kappale ja joka on kulkenut postissa, mutta silloin se on myös jo taideteos. (taiteilijat tekevät usein esim. uniikkeja joulukortteja)."

Vastaajan antaman ensimmäisen määritelmävaihtoehdon mukaan taidepostikortteja voivat siis olla periaatteessa kaikki postikortit. Joku (tunnettu tai tuntematon) tekijä on piirtänyt tai muulla tavoin valmistanut alkuperäisen kuvan, jota sitten on kopioitu postikortiksi. Epäselvää on kuitenkin se, tarkoittaako vastaaja tällä alkuperäistyöllä sellaista kuvaa, joka on tarkoitettu nimenomaan postikortiksi vaiko mitä tahansa alkuperäistä taideteosta, joka on vain kopioitu ja sitten tehty postikortiksi. Oletan kuitenkin, että hän tarkoittaa nimenomaan postikortiksi tarkoitettua alkuperäistä kuvaa. Tutkimukseeni osallistuneista tämän mielipiteen jakoi kyseisen vastaajan kanssa kaksi muutakin keräilijää, joista toinen määritteli kaikkien postikorttien olevan *"eräänlaisia taideteoksia"* ja toinen sanoi taidepostikortin olevan jokin *"Piirretty taideteos, taikka maisemateos, kukkia, huumoria taikka alastonkuvia ym."* Hän jätti ottamatta kantaa siihen, kenen tekijän kortti on, joten oletettavasti sillä ei ole hänelle merkitystä määritelmän kannalta. Samoin eräs kolmas keräilijä, joka keräsi useiden suomalaisten postikorttitaiteilijoiden tuotantoa, kertoi aiemmassa vaiheessa kyselylomakkeessa postikortin valintaa keräilykohteeksi käsittelevässä kysymyksessä näin: *"Olen aina ihaillut taidetta ja postikortithan ovat kuin pieniä taideteoksia. --"*. Myös eräs neljäskin, monia erilaisia aiheita keräilevä keräilijä vastasi samaiseen keräilykohteen valintaa koskevaan kysymykseen lähes samoilla sanoilla sanoen keräävänsä nimenomaan postikortteja, koska: *"Monet ovat kuin pieniä taideteoksia,--"*.

Nämä vastaukset viittaavat siihen, että näille keräilijöille kaikenlaiset postikortit ovat jonkinlaista taidetta. Jälkimmäisissä vastauksissa kolmas keräilijä kertoo ensin ihailevansa taidetta ja rinnastaa postikortit taiteeseen kutsumalla niitä "pieniksi taideteoksiksi". Samoin neljäs vastaaja kutsuu postikortteja taiteeksi, mutta sana "monet" vastauksen alussa viittaa siihen, etteivät ehkä kaikki postikortit ole kuitenkaan hänen mielestään taidetta. Näistä vastauksista voi kuitenkin päätellä, että kyseiset keräilijät näkeävät postikortit vain *kuin* taiteena, toisin sanoen jonakin taiteeseen rinnastettavana asiana. Onko siis niin, että postikortit kyllä muistuttavat paljon taidetta ja ovat siihen verrattavissa, mutta eivät aivan kuitenkaan kuulu samaan kategoriaan? Milloin postikortit sitten voisivat olla taidetta eivätkä vain siihen verrattavia tuotteita vai voivatko ne olla sellaisia?

Palaan takaisin vastaajan antamaan määritelmään taidepostikortista. Kaikkien postikorttien taiteellisuutta käsittelevän määritelmän jälkeen keräilijä tiukentaa määritelmänsä. Hänen mukaansa taidepostikortti voisi olla matrikkeltaiteilijan tai sellaiseen verrattavan alkuperäistyöstä tehty postikortti, eli ammattitaiteilijan tekemästä alkuperäisestä kuvasta tehty kortti. Tällöin rajautuisivat pois kaikki ne postikorttien tekijät, joilla ei ole mainetta taiteilijana. Näin ollen tuntemattomien tekijöiden postikortit eivät voisi olla taidepostikortteja, vaan ollakseen taidepostikortti kortin on

täytynyt tehdä joku sellainen henkilö, joka tunnustetaan yleisesti taiteilijaksi.

Tämän vastaajan lisäksi viisi muutakin tutkimukseeni osallistunutta keräilijää määritteli taidepostikortin olevan taiteilijan postikortiksi tekemä teos, joskaan kukaan heistä ei vaatinut taiteilijan olevan martikkelitaiteilija. Näille vastaajille kuitenkin oli merkitystä sillä, että alkuperäinen työ on nimenomaan suunniteltu postikortiksi eikä joksikin muuksi teokseksi, josta sitten olisi vain tehty postikortti. Lisäksi neljä vastaajaa mainitsi taidepostikortin kriteeriksi myös sen, että taidepostikortista täytyy löytyä taiteilijan signeeraus. Signeeraus olisi siis todiste siitä, että alkuperäisen kuvan on todella tehnyt taiteilija ja näin ollen myös postikortti olisi tunnistettavissa taiteilijan itsensä tekemäksi. Eräs vastaaja vielä tarkensi, että tällaista taiteilijan tekemää, signeerattua postikorttikuvaa voidaan toki kopioida levikkiin. Näin ollen tällaisen taidepostikortin arvoa ei vähentäisi se, että siitä tehdään massatuote, kunhan alkuperäinen kuva vain on postikortiksi suunniteltu taideteos. Siis toisin sanoen, laajaan levikkiin kopioitu massapostikortti voi olla taidepostikortti, jos kortin alkuperäinen kuva on taiteilijan postikortiksi suunnittelema, mieluiten signeerattu taideteos.

Tässä tulee huomioida se, että postikortti on kuitenkin pohjimmiltaan populaarituote, joka on nimenomaan tarkoitettu laajaan levikkiin ja käytettäväksi. Siksi olisikin hullua rajata taidepostikortin määritelmästä pois kaikki sellaiset taiteilijoiden tekemät postikortit, jotka ovat alkuperäisen kuvan kopioita, sillä oikeastaan silloin ei jäisi jäljelle taidepostikortteja juuri laisinkaan. Silloin taidepostikortin määritelmään jäisi vain yksittäisiä alkuperäiskappaleita jokaisesta postikortista, joista sitten otetaan kopioita. Nämä otetut kopiot putoaisivat jonkinlaiseen "massakorttien" kategoriaan ja ne menettäisivät siinä samalla taidepostikortin statuksensa. Voisiko siis taidepostikortin määritelmä olla se, että alkuperäisen työn on tehnyt taiteilija nimenomaan postikortiksi ja tarkoittanut kortin sittemmin massatuotantoon?

Mielenkiintoista on se, että kolme tutkimukseni keräilijää määritteli taidepostikortteiksi myös sellaiset postikortit, joissa on valokuva mistä tahansa taideteoksesta. Heille ei siis ollut merkitystä sillä, onko alkuperäinen teos suunniteltu postikortiksi vai ei. Tällöin esimerkiksi aiemmin puhumani patsas-aiheiset postikortit, rakennustaidetta käsittelevät arkkitehtuuri-postikortit ja muut vastaavat olisivat myös taidepostikortteja. Eräs tätä mieltä ollut vastaaja määrittelikin taidepostikortin näin: *"-- Kaikki valokuvatut kortit jostakin taideteoksesta, siis se on sitte sama onko se patsas vai onko se seinäreliefi vai onko se maalaus vai onko se etsaus, se on ihan sama mikä se on. Se on mikä tahansa kuva, mikä on otettu mistä tahansa taideteoksesta.--"* Toisin sanoen tämän määritelmän

mukaan kaikki mikä lasketaan taiteeksi ja kuvataan postikorttiin, tekee postikortista taidepostikortin. Tässä kohtaa rajaavaksi seikaksi taidepostikortin määritelmässä nousee siis vain se perinteinen ja mahdoton kysymys siitä, mikä kaikki on taidetta.

Jos siis oletetaan, että taidepostikortti on mikä tahansa sellainen kortti, jossa on kuvattuna jokin taideteos, niin silloin juuri esimerkiksi erään käyttämäni esimerkikikokoelman kaupunkeihin sijoitelluista veistoksista tehdyt postikortit ovat taidepostikortteja, sillä onhan veistos taideteos siinä missä muutkin. Ajatellaan kuitenkin vaikkapa New Yorkissa matkalla olevaa turistia, joka haluaa lähettää kotiväelleen postikortin matkamuistoksi. Yksi New Yorkin tunnuskuviosta on luonnollisesti Vapaudenpatsas ja oletetaan, että turisti tahtoo lähettää kotiin sellaisen postikortin, jossa on kuva patsaasta kauniissa kesäsäässä siniset vedet ympärillään ja kaupungin siluetti taustallaan. Onko Vapaudenpatsas taidetta? Oletettavasti tähän vastataan myöntävästi. Onko siis sitä kuvaava postikortti taidepostikortti? Uskoisin, että suurin osa ihmisistä vastaisi tähän kuitenkin ei, sillä korttia todennäköisesti pidettäisi lähinnä matkamuistona. Tällöin logiikkani taidepostikortin olemuksesta menee vikaan, sillä jos Vapaudenpatsasta kuvaava kortti ei ole taidepostikortti, ei voi olla muutenkaan taideteoksia kuvaavat postikortit.

Toisaalta voi olla niin, että kortissa olevan teoksen konteksti on erottava tekijä taidepostikorttien ja ei-taidepostikorttien välillä. Otetaan Vapaudenpatsas-kortin rinnalle esimerkiksi vaikkapa taiteilija Kaj Stenvallin Ankka-aiheiset postikortit. Tieto siitä, että alkuperäisen Ankka-kuvan on tehnyt Kaj Stenvall ja kortti on tehty suoraksi kopioksi tuosta taideteoksesta, tuo kortille taideteosmaisen aseman. Kortissa ei näy esimerkiksi Ankka-teoksen kehyksiä eikä seinää, johon teos on ripustettu, jolloin kortti on tavallaan "kontekstiton" ja viittaa vain sisältämäänsä taiteeseen. Ankka-kortti toimii alkuperäisen teoksen jäljennöksenä, jolloin kaikilla on mahdollisuus saada oma Ankkansa ja oma pieni taideteosjäljennöksensä ja vaikkapa ripustaa sen sienälleen. Sen sijaan Vapaudenpatsas-kortissa ideana ei ole antaa ihmisille omaa jäljennöstään patsaasta vaan muisto tai todiste siitä, että on omin silmin nähnyt patsaan. Vapaudenpatsas kortin kuvana on ennemminkin viittaus New Yorkiin ja Yhdysvaltoihin ja Vapaudenpatsaan symboliikkaan kuin Vapaudenpatsaaseen taiteena. Kuvassa mahdollisesti näkyvä kaupunkimaisema on ensisijainen merkitys kortissa, koska tarkoituksena on kuvata Amerikkaa, vaikka kuva olisikin kohdistettu patsaaseen. Patsas on vain edustamassa kyseistä paikkaa ja turistin siellä viettämää lomaa. Kuva on ehkä taitavasti otettu valokuva patsaasta ja valokuvan taiteellisuus on asia erikseen, mutta Vapaudenpatsas-kortti ei ole varsinaisesti jäljennös taiteesta, vaan ensisijaisesti valokuvakortti tai muisto New Yorkista.

Tästä voi vetää johtopäätöksen, että taidepostikortti voisi siis olla myös jäljennös jostakin erillisestä taideteoksesta, kuten vaikkapa jostakin maalauksesta, joka ei ole postikortiksi alunperin tarkoitettu. Taidepostikortti voi siis olla kopio jostakin taiteilijan tekemästä teoksesta, mutta kuitenkin vain siinä tapauksessa, että kuvassa on vain ja ainoastaan itse teos eikä siinä kuvata esimerkiksi teoksen ympärillä olevaa miljöötä tai muuta kontekstia siten, että siitä tulee matkamuistomainen nähtävyysskortti. Kuvatessaan jotakin itsenäistä taideteosta taidepostikortti viittaa siis vain itse taideteokseen, ei mihinkään muuhun, kuten esimerkiksi teoksen sijaintipaikkaan. Eri asia tietenkin on se, kuinka esimerkiksi Vapaudenpatsasta voisi edes kuvata ilman kontekstiaan eli maisemaa tai vettä sen taustalla, sillä valokuvatessa maisema tulee joka tapauksessa mukaan kuvaan. Ehkä tässä tapauksessa taidepostikortin ja ei-taidepostikortin raja on häilyväinen ja riippuu kortin muista elementeistä, kuten vaikkapa kortin teksteistä. Jos Vapaudenpatsas-kortissa lukee esimerkiksi "New York", se todennäköisesti kallistuisi enemmänkin matkamuistopostikortin kuin taidepostikortin kategoriaan. Myös valokuvataiteen kriteerit tulisivat todennäköisesti mukaan tähän määritelmään ja vaikuttaisivat omalta osaltaan Vapaudenpatsas-korttien taidepostikorttimääritelmään.

Palaan takaisin aiemmin käsittelemääni erään vastaajan antamaan tiukkenevaan taidepostikorttimääritelmään. Siinä vastaaja rajaa taidepostikortin määritelmää vieläkin enemmän, ja sanoo, että taidepostikortti voisikin olla vain sellainen taiteilijan tekemä postikortti, joka on uniikki. Samaa mieltä oli myös toinen suulliseen haastatteluuni osallistunut keräilijä. Tämä määritelmän antaja kuitenkin mielenkiintoisesti lisää uniikkiuden vaatimuksen lisäksi, että kortti olisi myös kulkenut postissa, jolloin taidepostikortti olisi hänen mukaansa silloin "*jo taideteos*". Hän siis päätyy määritelmässään siihen, että ollakseen taidepostikortti postikortin tulisi olla uniikki taiteilijan tekemä postikortti. Kyseessä ei tällöin kuitenkaan ole vielä varsinaisesti taideteos, vaan vasta nimenomaan taidepostikortti. Mutta sellainen uniikki taiteilijan tekemä postikortti eli taidepostikortti, joka on täyttänyt suunnittelun tarkoituksensa eli kuljettanut viestin postilaitoksen lävitse ja saapunut vastaanottajalleen, muuttuu vastaajan mukaan taidepostikortista taideteokseksi. Näin ollen postikortilla olisi kolme kriteeriä, jotka täyttämällä siitä tulisi varsinaisesti taideteos eikä vain taiteeseen verrattavaa, *kuin* taidetta oleva objekti. Ensimmäinen kriteeri olisi se, että postikortin on tehnyt taiteilija, toinen kriteeri olisi että postikortti on alkuperäinen uniikki työ eikä työn kopio ja kolmantena kriteerinä olisi se, että postikortti on täyttänyt tehtävänsä viestinviejänä.

Näin ollen tullaan juuri siihen ajatukseen, että taidepostikorttien kategoriassa postikortteja olisikin suhteellisen vähän, sillä ne olisivat kaikki yksittäiskappaleita. Niiden kopiot siis menisivät johonkin toiseen kategoriaan, ehkäpä johonkin "taidejäljennös-postikortit" - kategoriaan. Mutta jos

taidepostikortin määritelmäksi otetaan tämä uniikkiuden vaatimus, näin ollen olisi siis olemassa erikseen taidepostikortteja ja myös sellaisia taidepostikortteja, jotka tarkoitetun tehtävänsä tehtyään nousevat "seuraavalle asteelle" ja ovat sitten jo laskettavissa taideteoksiksi. Mielenkiintoista on se, eikö taiteilijan postikortiksi tekemä uniikki teos ole jo itsessään taideobjekti? Miksi kortin täytyy kulkea postin lävitse tullakseen varsinaiseksi taiteeksi? Postikortilla on toki erilainen tehtävä kuin vaikkapa sellaisella taideteoksella, joka on suunniteltu seinälle ripustettavaksi tai jalustalle asetettavaksi. Postikortin perimmäinen tarkoitushan on kuljettaa viesti postiorganisaation läpi lähettäjältä vastaanottajalle. Tämä tehtävä on täysin riippumaton postikortin kuvasta tai tekijästä. Käyttötarkoituksen täyttämisen siis lopulta tekee tässä määritelmässä viimeisen silauksen postikortin laskemiseksi "oikeaksi" taiteeksi, sillä silloin postikortista tulee tavallaan valmis. Ilman tehtävänsä täyttämistä postikortti jäisi ehkä vajaaksi ja tarkoituksettomaksi, sillä jos taiteilija on sen postikortiksi tarkoittanut, on sille samalla määrätty muukin tehtävä kuin vain taiteena oleminen ja katsottavaksi tuleminen. Niin kuin eräs keräilijä omassa vastauksessaan postikortista sanoi: "- - eihän postikorttia voi tehdä muuta kun lähetettäväksi."

Yhteenvetona voi siis lopulta saada viisi vaihtoehtoista taidepostikortin määritelmää, joista yksi on kuitenkin kaikkein suosituin. Ensimmäinen määritelmä ottaa mukaan kaikki postikortit eli kaikki postikortit voivat olla taidepostikortteja. Tässä määritelmässä ei välitetä siitä, kuka kortin on tehnyt. Tämä määritelmä ei kuitenkaan pidä taidepostikortteja taiteena vaan "kuin-taiteena" eli jonakin sellaisena alueena, joka on verrattavissa taiteeseen vaikka ei kuitenkaan aivan ole sitä. Toisen määritelmän mukaan taidepostikortteja ovat kaikki sellaiset postikortit, jotka on tehnyt jokin tunnettu taiteilija ja alkuperäinen työ on nimenomaan postikortiksi suunniteltu. Tämä määritelmä oli suosituin ja siksi varteenotettavin vaihtoehto. Kolmannen määritelmän mukaan taidepostikortti voi olla sellainen kortti, jossa on kuvattuna mikä tahansa taideteos, mutta kuitenkin siten, että kortti viittaa vain itse teokseen. Kolmessa ensimmäisessä määritelmässä ei ole merkitystä sillä, onko kortti kopioitu levikkiin, mutta neljännessä määritelmässä taidepostikortiksi voidaan laskea vain sellainen kortti, joka on uniikki taiteilijan tekemä alkuperäistyö, joka on nimenomaa postikortiksi tehty. Viides määritelmä vie neljännen määritelmän vielä asteen pidemmälle, eikä se ole oikeastaan enää määritelmä taidepostikortille vaan määritelmä postikortille omana taiteenlajinaan. Sen mukaan postikortti on taide-objekti, kun se on uniikki taiteilijan tekemä, postikortiksi tarkoitettu alkuperäistyö, joka on täyttänyt postikortin tehtävänsä ja kulkenut postissa lähettäjältä saajalleen.

7.2. Hankintapaikan merkitys ja institutionaalinen taideteoria

Edellisessä kappaleessa sain määriteltyä taidepostikortille viisi erilaista määritelmää. Määrittelemisen lisäksi olin kiinnostunut taidepostikorttien ostopaikkojen merkityksestä siinä suhteessa, vaikuttaako erilainen ostopaikka jollakin tavalla taidepostikortin määritelmiin. Minua kiinnosti, minkälaisia merkityksiä erilaisilla ostopaikoilla oli määritelmien kannalta vai oliko merkitystä laisinkaan. Ovatko taideaiheiset postikortit taidepostikortteja riippumatta siitä, mistä ne on ostettu? Erilaisilla hankintapaikoilla tarkoitan pääasiassa kahdenlaisia paikkoja, joko sellaisia paikkoja jotka ovat luettavissa taideinstituutioiksi, kuten esimerkiksi taidemuseot, taidegalleriat ja taidenäyttelyt, tai sitten sellaiset paikat, jotka eivät ole erikoistuneet taiteeseen kuten vaikkapa tavalliset tavaratalot, postit, kirpputorit tai kirjakaupat.

Lähestyin kysymystä pohtimalla taidepostikortin määritelmää institutionaalisen taideteorian valossa. Institutionaalinen taideteoria pitää taiteen kriteerinä teoksen saamaa hyväksyntää taidemaailmassa eli toisin sanoen jokin on taidetta vasta kun niin sanottu taideinstituutio sen päättää. Institutionaalisen taideteorian kehittäjä George Dickie kirjoittaa teoksessaan *Estetiikka. Tutkimusalue, käsitteitä ja ongelmia* (1971) amerikkalaisesta filosofista ja taidekriitikosta Arthur Dantosta. Dickie sanoo Danton pohtineen eroja taiteen ja ei-taiteen välillä antaen institutionaaliseen taideteoriaan perustuvan määritelmän taiteelle.¹⁰¹ Danton näkemys taideteoksen määrittelystä on seuraavanlainen: taideteos on artefakti, jonka taidemaailman edustajat ovat asettaneet ihmisille ehdolle arvostamisen kohteeksi¹⁰². Eli siis ollakseen taidetta objekti tarvitsee tietynlaisen taiteellisen piirin eli taidemaailman hyväksynnän. Danto käyttää tästä esimerkkinään ranskalaissyntyisen dadaistin Marcel Duchampin kuuluisia ready-made-teoksia pisuaarista ja lumilapiosta¹⁰³. Danton mukaan tuollaisista tavallisen elämän esineistä tulee taidetta kun niille tehdään "*pieniä toimenpiteitä*", eli esimerkiksi ripustetaan seinälle tai kiikutetaan taidemuseoon.¹⁰⁴ Miten asian laita on postikortin osalta? Onko postikortti automaattisesti taidetta jos sitä myydään vaikkapa taidemuseon museokaupassa? Voidaan myös muistella aiemmin käsittelemiäni Kaj Stenvallin ankkapostikortteja. Jos sellaisen ripustaa kehyksissä seinälle, tuleeko siitä taideteos?

Amerikkalainen filosofi John Dewey pohtii samansuuntaisia ajatuksia Danton kanssa. Hänen mukaansa nykyajan teollisuuden ja kapitalismin valloittamassa maailmassa taide on rajautunut vain museoihin ja gallerioihin, vaikka todellisuudessa taidetta on esillä ympärillämme koko ajan. Dewey

101 Dickie 1971, 83-91.

102 Dickie 1971, 86.

103 Marcel Duchamp: "*Fountain*" (1917), Tate Modern sekä "*In Advance of the Broken Arm*" (1915), originaali kadonnut, jäljennöksiä esillä esim. Yale University Art Galleryssa New Yorkissa.

104 Dickie 1971, 86-91.

on sitä mieltä, ettei sitä vain osata tai haluta mieltää taiteeksi.¹⁰⁵ Tällaisella taiteella Dewey tarkoittaa monenlaista populaarikulttuurin materiaalia sarjakuvastripeistä Hollywood-elokuvaan ja jazz-musiikkiin. Tällaista taidetta on perinteisesti pidetty "rahvaanomaisempana" sen massatuotannon, halpuuden ja tietynlaisen helppouden takia, mutta Deweylle yhtä kaikki sekin on taidetta. Eikö tällä perusteella Dewey oletettavasti laskisi myös postikortit taiteeksi? Postikorttihan on loistava esimerkki tällaisesta Deweyn tarkoittamasta taidemaailman "ulosrajamasta" taiteesta, jota ei vain osata sellaisena nähdä. Näin ollen postikortti olisi laskettavissa taide-esineeksi ilman, että se ostettaisiin jostakin taideinstituution alaisesta paikasta tai olisi jonkun taideinstituution hyväksymän tekijän tekemä.

Jos katsoo tavaratalojen postikorttihyllyjä voi todeta, että suurin osa postikorttien suunnittelijoista on vähemmän tunnettuja tai täysin anonyymeja tekijöitä. Postikorteista saa yleensä helposti selville kortin tehneen painotalon nimen, mutta alkuperäisen kuvantekijän nimeä ei välttämättä kortista löydä laisinkaan. Postikortteja ei arvotakaan yleensä tekijänsä mukaan toisin kuin taideteoksia, joissa yleensä tärkeimpänä seikkana on juuri taiteilija. Tästä täytyy tietoenkin poislukea sellaiset postikortit, joiden tekijä on joku erityisesti tunnettu taiteilija tai kuvittaja kuten vaikkapa Martta Wendelin tai Rudolf Koivu, sillä heidän tekemiensä postikorttien asema on luonnollisesti erilainen kuin tuntemattomien korttisuunnittelijoiden kortit maineikkaan tekijän takia. Uskallan kuitenkin väittää, että postikorttien arvottaminen tapahtuu yleisemmin kuvan sisällön kautta kuin tekijänsä kautta, sillä tavalliselle kuluttajalle on todennäköisesti postikortin oletettua käyttötarkoitusta ajatellen tärkeämpää se, millainen kortin kuva on kuin se, kuka kortin on tehnyt. Tietenkin poikkeuksena on sellainen tilanne, jos kuluttaja jostakin syystä nimenomaan tahtoo lähettää jonkun tunnetun kuvittajan kortin vaikkapa esimerkiksi kyseisen kuvittajan postikorttien keräilijälle.

Kaikki postikortit ovat kuitenkin aina jonkun suunnittelema, joten näin ajateltuna ne ovat jonkun tekemää taidetta vaikka massatuotantoa tai anonyymien henkilöiden tekemiä olisivatkin. Ehkä kuitenkin on niin, että postikorttien kuvien mahdollisesti sisältämät markkinoinnilliset taka-ajatukset ovat erottavana tekijänä perinteisen taiteenteon ja postikorttisuunnittelun välillä. Englantilaisen tohtorin Malcolm Barnardin mukaan kaupallisiin suunniteltuihin objekteihin on tehty erilaisia "*sisäänkoodattuja merkityksiä*", joita suunnittelijat ovat ujuttaneet kuviinsa houkuttellakseen kuluttajia kuluttamaan. Niiden ensisijainen tehtävä on siis kuluttajien ostohalujen herättäminen.¹⁰⁶ Vaikka Barnard puhuukin pääasiassa mainoksien sisältämisestä koodeista, massatuotteiden, kuten

105 Korsmeyer 1998, 14-16.

106 Jenkins 1995, 29-39.

juuri postikorttien, suunnitelluun voisi kuvitella pätevän samankaltaisen mallin. Ovathan tavanomaiset laajan levikin postikortit kuitenkin ensisijaisesti myyntiartikkeleita, ja koska korttien kirjo on niin laaja, eri painotalot luonnollisesti kilpailevat keskenään tuotteidensa menekistä. Monien postikorttien suunnittelussa pääasiana onkin siis todennäköisesti kortin myyvyys, jolloin kuvan sisältö, tyyli ja korttiin mahdollisesti tuleva teksti valikoidaan ensisijaisesti kuluttajien oletettuja intressejä ajatellen eikä vain kortin suunnittelijan taiteellisen vision mukaan. Näin ajateltuna postikortti ei olisi oikeastaan taidetta perinteisessä mielessä, sillä se ei ole puhtaasti taiteilijan taiteellista ilmaisua, vaan sitä ovat värittäneet ulkopuolelta tulevat tekijät.

Ville Laakso ja Jan-Ola Östman kirjoittavat postikorttien taiteellisuudesta mielenkiintoisesti vastustaen tätä näkemystä. He kirjoittavat teoksessaan näin: *"Tiedämme, että kuuluisista taideteoksista ja hyvistä valokuvista tehdään postikortteja, mutta postikortin teko sinänsä harvoin tulee kadunkulkijalle mieleen omana taidelajinaan. Kuitenkin on selvää, että samalla tavalla kuin esimerkiksi postimerkkien suunnitteluun suhtaudutaan erityistaitoja vaativana taiteellisena tuottamisena, postikorttiinkin varta vasten suunniteltuna on helppo liittää erityistaitoja vaativan taiteellisen prosessin näkökulma."*¹⁰⁷ Kirjoittajien mukaan tähän postikorttien teon taiteelliseen prosessiin kuuluu nimenomaan myyvyuden huomioiminen juurikin siksi, että postikortti on ensisijaisesti kulutustavara ja sen tarkoitus on käydä kaupaksi. Niinpä kirjoittajien mukaan postikorttien tekijöiden on ujutettava korttien kuviin *"ihmisten mielissä jonkinlaista rituaalista kauneutta tai jonkinlaisia asioita kiteyttävää tavoitavuutta."*¹⁰⁸ Ehkä postikorttien taiteellisuus tuleekin siis esiin juuri siinä, kuinka kortin suunnittelija pystyy yhdistämään oman taiteellisen visionsa ja nämä myyntiä edistävät elementit.

Entä sitten se ostopaikka? Vaikuttaako se postikortin asemaan taidepostikorttina ja jos vaikuttaa, niin millä tavalla? Pohdin tässä yhteyssä lisää Arthur Danton näkemyksiä taiteesta ja siitä, miten paikka vaikuttaa taiteen määritelmään. Danto käsittelee erään baltimorelaisen eläintarhan kasvatin, Betsy-nimisen simpanssin, 1950-luvulla tekemiä maalauksia, jotka oli ripustettu luonnontieteellisen museon seinälle.¹⁰⁹ Danto oli sitä mieltä, että luonnontieteellisessä museossa ollessaan simpanssin teokset eivät olleet muuta kuin simpanssin tekemiä sattumanvaraisia tuherruksia, mutta jos ne

107 Laakso & Östman 2001, 25-6.

108 Laakso & Östman 2001, 26.

109 Dickie 1971, 89-90. Huomautuksena, että sittemmin Betsy-simpanssin teoksia on ollut esillä ainakin American Dime Museumissa Baltimoressa. Teoksia on myyty 40\$ kappalehintaan. (Lähteet: Baltimore Sun -verkkolehden artikkelikokoelma (<http://www.baltimoresun.com>), Fred Rasmussen 17.8.1997: *"Remember when Betsy the Chimp's brush with greatness Zoo."* (22.2.2011) sekä The John Hopkins News-Letter -verkkolehden artikkelikokoelma (www.jhunewsletter.com), David Avruch 2.6.2004: *"Dime museum artist paints like a chimp."* (22.2.2011).)

olisivat olleet esillä taidemuseossa, ne olisivat olleen ehkä jotakin muuta, esimerkiksi eläinten tekemää taidetta. Onko näin myös postikorttien osalta? Ovatko postikortit taidetta, jos ne ovat esillä tai ne jos on ostettu taidemuseosta tai jostakin muusta, taideinstituution sisällä olevasta paikasta? Entä jos taidepostikortti onkin ostettu esimerkiksi lähikaupasta, onko kortilla enää taidearvoa? On siis kyse siitä, onko taidegalleriasta tai -museosta ostetulla postikortilla taidearvo itsessään, vaikka kortti ei edes liittyisi ns. taide-aiheisiin tai toisinpäin, onko taideaiheisella postikortilla taidearvoa, jos se on ostettu jostakin taidemaailmaan kuulumattomasta paikasta.

Kysyin tutkimuksessani mukana olleilta keräilijöiltä heidän mielipidettään ostopaikan merkityksestä taidepostikortin määritelmässä. Artikkelilähteen keräilijältä en luonnollisesti saanut tähän kysymykseen vastausta, sillä hän ei käsitellyt taidepostikorttiaiheita haastattelussaan. Muista kymmenestä mukana olleesta keräilijästä kuusi vastaajaa oli sitä mieltä, että ostopaikalla ei ole merkitystä, yksi vastaajaa puolestaan piti sitä merkittävänä seikkana, yhden keräilijän vastaus ei oikeastaan ottanut kantaa asiaan ja kaksi vastaajaa jätti kokonaan vastaamatta kysymykseen.

Vastausten yhteenvedoksi voi siis sanoa, että kymmenestä vastaajasta jopa puolet oli sitä mieltä, ettei postikortin ostopaikalla ole merkitystä taidepostikortin määritelmässä. Toisin sanoen voi olettaa, että heidän mielestään taidepostikortin arvo on sama riippumatta siitä, onko kortti ostettu jostakin taideinstituution sisällä olevasta paikasta, kuten vaikkapa taidemuseosta vaiko jostakin arkielämään liittyvästä paikasta, kuten vaikkapa tavaratalosta tai kirpputorilta. Kaksi vastaajista mainitsikin, että kortti on sama riippumatta siitä, mistä sen ostaa. Toinen heistä mainitsi lisäksi, että eri asia ovat ne kortit, jotka ovat uniikkeja signeerauksella varustettuja taidekortteja. Hänen mukaansa niiden ostopaikka voi olla mikä tahansa. Tällaisen kortin kohdalla ostopaikka tuskin merkitseekään mitään, sillä signeeratun uniikkikortinhan todettiin jo aiemmin olevan verrannollinen mihin tahansa muuhun taiteenlajiin.

Vaikka oman tutkimukseni otanta onkin suhteellisen suppea, tämä kuitenkin antaa jonkinlaista viitettä ostopaikan merkityksestä taidepostikortin määritelmässä. Jos puolet kysymykseen vastanneista piti ostopaikkaa merkityksettömänä ja vain yksi piti sitä merkittävänä seikkana, se kertonee ainakin alan harrastajien näkemyksestä asiaan. Näin ollen taidepostikortin määritelmävaihtoehtoihin voisi lisätä vielä huomatuksiksi sen, että ostopaikka ei ole merkityksellinen seikka olettaen tietysti, ettei kyseessä ole uniikkikortti, niin kuin tiukimmissa taidepostikortin määritelmävaihtoehtoissa oli.

7.3. Suosituimmat taideaiheet postikorttikeräilyssä

Tutkiessani erilaisia taideaiheita postikorteissa tulin siihen tulokseen, että aiheiden käsittelyä helpottaakseni postikorttien keräilyssä taiteeseen liittyvät keräilyaiheet voi jakaa kahteen ryhmään. Päädyin tähän jaotteluun sen perusteella, että huomasin vaihtelua keräiltyjen taideaiheiden painotuksessa joko kortin tekijään tai itse kuvaan. Toinen ryhmä ovat taiteilijapostikortit eli sellaiset kortit, jotka ovat jonkun taiteilijan tekemiä ja siksi keräilykohteena. Samaa taiteilijapostikortti-termiä käytettiin yleisesti myös Seija-Riitta Laakson teoksessa ¹¹⁰. Toisessa ryhmässä ovat muut taideaiheiset postikortit eli kaikki sellaiset postikortit, joissa kortin tekijä ei ole oleellinen vaan se, että kuvassa on jokin taideaihe. Aiheena voi siis olla esimerkiksi kuva jostakin taideteoksesta tai arkkitehtuurikohteesta tai kuvana voi olla vaikkapa taiteellinen valokuva.

Keräilyaihe voidaan siis rajata koskemaan kaikkea tietyn taiteilijan tekemää tuotantoa, kuten esimerkiksi Martta Wendelinin koko postikorttituotantoa, niin kuin eräällä tutkimukseni keräilijällä oli aiheenaan. Toisaalta aiheen voi rajata koskemaan esimerkiksi kuvanveistotaidetta tietyllä alueella tai jonkin muun tekijän yhdistämiä, eri taiteilijoiden tekemiä postikortteja, jolloin taiteilijoilla itsellään ei sinänsä ole merkitystä. Oman tutkimukseni piirissä olevista keräilijöistä löytyi hyviä esimerkkejä tästä. Heidän joukossaan oli juurikin näitä taiteilija-kortteja kerääviä henkilöitä sekä sellaisia, jotka keräsivät esimerkiksi erään liiton julkaisemia, useita eri taiteilijoita käsittäviä postikortteja ja lisäksi erään kaupungin sisällä olevaa patsastaidetta kuvaavia postikortteja. Yleisesti ottaen kaikissa taideaiheisissa postikorteissa painopiste voi siis olla joko kortin tekijässä tai kuvan sisällössä, jolloin taideaihetta voidaan tutkia ja keräilyaihetta rajata joko taiteilijan tai kortissa olevan taideteoksen kautta.

Ville Laakson ja Jan-Ola Östmanin mukaan tyypillisimmillään postikorttikeräilyssä kerätään juuri jonkin tunnetun taiteilijan tuotantoa, esimerkiksi Martta Wendelinin tai Rudolf Koivun tekemiä postikortteja¹¹¹. Myös useat postikorttitaiteilijoihin keskittyneet keräily-yhdistykset, joita käsittelin postikorttiyhdistyksiä koskevassa luvussa, viittaavaat taiteilija-aiheisten postikorttien suureen suosioon postikorttikeräilyssä. Tästä kertoo myös Pohjanmaanpostikorttikeräilijöiden jäsenluettelosta¹¹² löytyvä pitkä keräilyaiheluettelo. Siinä on lueteltuna yhteensä 121 eri taiteilijaa, joiden tekemiä kortteja yhdistyksen piirissä kerätään. Näiden lisäksi luettelossa oli kolme keräilijää,

110 Laakso 2009.

111 Laakso & Östman 1999, 147-8.

112 Pohjanmaan Postikorttikeräilijät ry 2002: *Jäsenluettelo no 2*. Lukumäärät eivät välttämättä ole tänä päivänä samoja, sillä luettelo on kuitenkin jo usean vuoden vanha. Uusia lukuja en pystynyt saamaan käsiini.

joiden aiheena olivat "suomalaiset taiteilijat" ja kahdella keräilijällä aiheena oli "kotimaiset taiteilijat". Ilmeisesti he keräsivät useita korttitaiteilijoita yhtäaikaaisesti ja olivat siksi maininneet vain yleisen aihepiirin. Kun koko vihkosessa oli mainittu yhteensä 871 eri keräilyaihetta, yhteensä 123:n taiteilija-aiheen (kun mukaan lasketaan myös nämä yleistävät taiteilija-aiheet) osuus on hyvin suuri. Vain paikkakunta-aiheet veivät suuremman osuuden 393 aiheellaan, niiden osuus on kaikista aiheista hieman alle puolet.

Kaikkein eniten Pohjanmaan postikorttiyhdistyksessä taiteilijakorttien keräilijöitä oli juuri Martta Wendelinillä, jonka tekemiä postikortteja oli ilmoittanut keräävänsä jopa 103 yhdistykseen kuuluvaa keräilijää. Tässä kohden täytyy muistaa, että yhdistyksessä oli jäseniä parhaimmillaan reilut 400 henkilöä¹¹³, jolloin Wendelinin osuus koko joukosta on todella suuri. Myös Marjaliisa Pitkärannan tekemiä postikortteja keräsi tämän luettelon mukaan 89 keräilijää, Osmo Omenamäen keräilijöitä oli 76 ja Rudolf Koivun kortteja keräsi vain 34 keräilijää. Koivun kohdalla luku oli mielestäni omituisen pieni, koska Koivu on niin tunnettu taiteilija myös postikorttien kuvittajana ja koska Koivusta puhuttiin paljon postikorttikeräilijöidenkin keskuudessa¹¹⁴.

Yhdistyksen luettelossa kaikki muut aiheet on rajattu yhden yleispätevän ja hieman epämääräisen otsakkeen alle. "*Muut korttiaiheet*" käsittää keräilyaiheita enkelikorteista Mannerheimiin ja joulukortteihin. Tämän otsikon alle kuului kuitenkin joitakin sellaisia aiheita kuten esimerkiksi "naivistit", "nykygraafikot", "taidekortit", "taiteilijakortit", "Porvoon taiteilijat" ja "kuvataiteen kortit" jolloin tähän sekalaiseen joukkoon on laskettu siis mukaan myös taiteilija- ja muita taideaiheisia postikortteja. Tällaisia aiheita oli lueteltu "muissa korttiaiheissa" yhteensä 16 kappaletta. Tämän lajittelutyylin vuoksi on vaikeaa tai jopa mahdotonta saada kunnollista käsitystä siitä, kuinka suuren osuuden taideaiheet ja taiteilija-aiheet postikorttien kerääjien keskuudessa todella vievät. Varmaa on vain se, että kyseisen yhdistyksen tietojen valossa taiteeseen ja taiteilijoihin liittyvät postikortit ovat joka tapauksessa suosituimpia keräilyaiheita ja käytetyimpiä rajausperusteita postikorttikeräilyssä, ja että taiteilijakortteja kerätään huomattavasti enemmän kuin muita taideaiheita.

Omassa tutkimuksessani keräilijät keräsivät sekä taiteilija-aiheisia että muita taideaiheisia postikortteja. Taiteilija-aiheisia postikortteja kertoi keräävänsä kaksi henkilöä, joista toinen keräsi jopa viiden eri postikorttitaiteilijan tuotantoa. Lisäksi yksi keräilijä kertoi keräävänsä postikortteja

113 Hannu Forsblumin haastattelu 14.4.2011.

114 Rudolf Koivun nimi tuli esiin esimerkiksi molemmissa tekemissäni suullisissa haastatteluissa.

"tekijän mukaan" ja kolmas kertoi keräävänsä erään liiton julkaisemia eri taiteilijoiden tekemiä postikortteja. Siis yhteensä neljä henkilöä mainitsi keräävänsä taiteeseen jollakin tavalla liittyviä postikortteja. Näin ollen yhdestätoista keräilijästä kolme keräsi taiteilijakortteja ja yksi taideaiheisia kortteja, joissa taiteilijat olivat toissijainen valintakriteeri. Muita taideaiheisia kortteja puolestaan kertoi keräävänsä kaksi keräilijää, joista toisella oli kaksi taideaihetta. Näiden keräilijöiden taideaiheet liittyivät lähinnä arkkitehtuuriin ja veistotaiteeseen eikä taiteen tekijä ollut heille lainkaan määrittelyperusteena. Lisäksi eräänä aiheena tutkimukseni keräilijöillä oli Kalevala, joka liittyy myös tähän taideaihepiiriin. Taiteilija-aiheet ja taideaiheet olivat siis suosittuja keräilykohteita myös oman tutkimukseni osanottajien keskuudessa, mutta taiteilijakorttien osuus kaikista taide- tai taiteilija-aiheisista korteista ei ole niin suuri kuin mitä se oli Pohjanmaan Postikorttikeräilijöiden listassa.

Tässä tulee kuitenkin huomioida se, että vaikka tutkimuksessani tai Pohjanmaan postikorttikeräilijöiden listassa muut keräilijät mainitsivatkin mitä erilaisimpia keräilyaiheita, heidän kokoelmissaan saattaa olla silti paljon taideaiheisia kortteja tai taiteilijakortteja. Näille keräilijöille taide-elementillä ei kuitenkaan ole merkitystä, sillä heidän määritelmänsä tai rajausperusteensa eivät koske taidetta tai taiteilijaa vaan jotakin muuta osa-aluetta, jolloin taiteella ei ole oikeastaan mitään merkitystä asian kanssa. Eri asia on sitten se, lajittelevatko he omien kokoelmiensa sisällä kortteja myös esimerkiksi tietyn taiteilijan mukaan, jos taiteilijoiden tekemiä kortteja sattuu olemaan näiden muiden postikorttien joukossa. Lajitteluperusteethan olivat oman tutkimuksenikin mukaan monesti sidoksissa myös korttien tekijään, vaikka kortin tekijä tai taiteilija ei olisikaan ollut keräilyssä aiheena tai määrittelyperusteena.

8.Päätäntö

Tärkeimmät tutkimuskysymykseni olivat millaista on postikorttien keräily ja kuinka postikorttikokoelma tehdään. Näihin sain vastaukset tarkentavien kysymysten avulla. Ne koskivat keräilykohteen ja -aiheen valintaa sekä rajaamista, kokoelman järjestelyperusteita, rahan ja ajan käyttöä sekä kokoelman säilyttämistä. Lisäksi käsittelin taidepostikortin määritelmää, sekä yleisimpiä taideaiheita postikorttikeräilyssä.

Postikortille on määritelty tarkat kriteerit, joiden mukaan kaikki kuvalliset kortit eivät ole luettavissa postikortteiksi. Postikortti on sellainen kulttuurinen tuote, joka on standardikokoinen,

postitse ilman kuorta lähetettävissä oleva, yleensä pahvinen kortti, jonka ensisijaisena tarkoituksena on kuljettaa viesti lähettäjältä vastaanottajalle. Keräilykohteena postikortti on erittäin suosittu ja monipuolinen, koska erilaisista postikorteista voi aiheita ja kokoelmamääritelmiä muokkaamalla luoda rajattomat määrät uniikkeja kokoelmia. Postikorttikeräily on myös harrastuksena monipuolinen, sillä se antaa keräilijälleen mielekästä tekemistä, tuo hallinnan ja pystyvyyden tunteita ja luo sosiaalisia suhteita esimerkiksi keräily-yhdistysten kautta. Postikorttikeräily jatkuu yleisimmin vuosia tai jopa vuosikymmeniä ja yleisimmin keräilijät ovatkin jo keski-ikä ylittäneitä. Postikorttien keräilyharrastuksen voi lisäksi laajentaa postikorttiyhdistysten tai muiden keräily-yhdistysten toimintaan. Postikorttien keräilyssä voi lisäksi kilpailla kokoelmakilpailuissa. Keräily onkin hyvin sosiaalinen harrastus, vaikka kokoelman kasaaminen on aina keräilijän henkilökohtainen projekti.

Tutkimukseni tulokset antoivat vastauksen kaikkiin esittämiini tutkimuskysymyksiin. Yleisimpiä syitä postikortin valintaan keräilykohteeksi tutkimukseni keräilijöiden keskuudessa olivat jo lapsuudessa alkanut tapa korttien keräämisestä, filatelian seurauksena noussut innostus postikortteihin, kiinnostus korttien sisältämään historiaan tai kuvattuun paikkakuntaa tai kiinnostus jonkun taiteilijan tuotantoon. Useimmille keräilijöille postikorttien keräily oli jo vuosia tai jopa vuosikymmeniä jatkunut harrastus. Postikorttien aiheiden valintaan vaikuttivat pitkälti samat seikat kuin postikortin valintaan kohteeksi, sillä korttien aiheet olivat sidoksissa siihen, miksi keräilijät olivat valinneet postikortit yleisesti keräilykohteikseen. Toisille aihe valikoitui lapsuudesta heränneen kiinnostuksen mukaan, toisille sattuman kautta. Yleisintä oli kiinnostus kotiseutuun tai johonkin itselle tuttuun paikkakuntaan, joka innoitti keräämään paikasta tehtyjä postikortteja. Aiheiden rajausperusteena kokoelmissa oli monesti juuri alueellinen rajaus. Monet rajasivat keräiltävät kortit koskemaan jotakin tiettyä aluetta tai paikkaa kuvaaviin kortteihin. Alueellinen rajaus oli perusteena myös taiteilijakortteja keräävien keskuudessa esimerkiksi siten, että he keräsivät vain suomalaisia taiteilijoita tai vain tietyn julkaisijan painattamia kortteja. Kokoelman rajausperusteena käytettiin myös ajallista rajausta, esimerkiksi kortteja hyväksyttiin kokoelmaan vain tietyltä vuosikymmeneltä. Myös korttien kuvien yksityiskohdat saattoivat olla rajausperusteina, kuten esimerkiksi väritys tai tietyt kuvaelementit.

Postikortteja hankittin eniten toisilta keräilijöiltä ostamalla ja vaihtamalla. Myös ystävät, alan messut ja tapahtumat sekä huutokaupat olivat tärkeitä hankintapaikkoja. Lisäksi kortteja hankittiin esimerkiksi kirpputoireilta ja divareista. Harvemmin ostoksia tehtiin taidegallerioista tai -museoista. Rahaa keräilyharrastukseen käytettiin vaihtelevasti, osa käytti jopa sata euroa kuukaudessa, osa alle

kymmenen euroa. Enemmistön rahankäyttö jäi kuitenkin alle 20:n euroon kuukaudessa.

Ajankäyttöä koskevassa kysymyksessä oli tapahtunut virhe vastausvaihtoehdoissa. Siitä huolimatta tulokset kertoivat, että enemmistö käytti harrastukseensa kerrallaan aikaa yhdestä kolmeen tuntiin. Suurin osa käytti aikaa postikorttien parissa 4-6 kertaa viikossa, osa enemmänkin. Saamieni tulosten mukaan ajan ja rahan käyttö eivät olleet suorassa suhteessa toisiinsa, jos harrastukseen käytettiin paljon aikaa, mutta sitä vastoin vähäinen harrastuksen parissa vietetty aika oli selkeästi suhteessa vähäisempään rahankäyttöön.

Kokoelmia rakentaessa postikortit järjesteltiin pääasiassa ajallisen perusteen mukaan. Kortit laitettiin esimerkiksi ilmestymisajankohtansa tai tekijän syntymävuoden mukaisessa järjestyksessä. Tärkeitä järjestelyperusteita olivat myös korttien muodostama juoni tai tarina ja alueellinen sijoittelu, esimerkiksi maittain. Kokoelmat rakennettiin suurimmaksi osaksi kansioihin ja kortit kiinnitettiin kartonkisivuille valokuvakulmilla, ei koskaan esimerkiksi liimaamalla. Oikeaoppisen kokoelman rakentamiseen ja siihen mukaan hyväksyttävien postikorttien määrittelemiseen on annettu selkeät ohjeet postikorttikokoelmakilpailujen näyttelysäännöissä. Kaikki tutkimukseni keräilijät eivät kuitenkaan tehneet sääntöjen mukaisia kokoelmia, sillä he eivät ottaneet osaa kilpailuihin.

Tutkimukseni täytti tarkoituksensa, sillä se antoi konkreettista tietoa postikorttien keräämisestä ja siihen käytetyistä metodeista. Saamieni tulosten perusteella pystyy muodostamaan käsityksen siitä, millaista postikorttien kerääminen yleisesti on. Tutkimuksen teko oli pitkä ja ajoittain hankala prosessi, mutta samalla se oli erittäin opettavainen ja onnistumisten hetkellä palkitseva. Huomasin tutkimusta tehdessäni oppivani esimerkiksi poimimaan oleelliset tiedot suuresta määrästä turhaa informaatiota ja yhdistelemään tiedonmurut järkeviksi kokonaisuuksiksi. Haasteellisinta tutkimuksessani oli erilaisten aineistojen tutkiminen rinnakkain. Internetin, kirjallisten kyselyiden, suullisten haastatteluiden, artikkelilähteen ja lähdeteoksien käyttäminen ja analysoiminen yhtäaikaan oli aluksi hankalaa, mutta kun löysin itselleni järkevän tavan koota tuloksia taulukoksi, sisällön hahmottaminen helpottui. Toisaalta erilaiset aineistot ja monet erilaiset tavat kerätä tietoa olivat myös tutkimukseni parasta antia, sillä sain niistä monipuolista kokemusta.

Virheiltäkään ei välttytty, mikä tuli esiin muutamaankin kyselylomakkeeseen jääneestä virheellisesti vastausvaihtoehdosta. Onneksi virhe ei ollut niin merkittävä, että se olisi suuresti vaikuttanut tuloksiin. Kohtasin tutkimusta tehdessäni muitakin ongelmia, esimerkiksi olisin tahtonut ottaa tutkimukseen laajemmin mukaan postikorttiyhdistyksiä käsittelevän osan sekä haastatella myös

erään postikorttien painotalon asiantuntijaa koskien taidepostikortteja. En kuitenkaan saanut kaikilta toivomiltani tahoilta vastausta useisiin yhteydenottoihini. Niinpä jouduin karsimaan tutkimuksestani pois joitakin osa-alueita. Toisaalta tutkimusta tehdessäni totesin sen olevan lopulta hyvä asia, sillä huomasi aineistoa kertyneen jo enemmän kuin tarpeeksi.

Taidepostikorttien osalta tarkoitukseni oli koota määritelmä käsittelle "taidepostikortti". Onnistuin tavoitteessani, sillä sain koottua saamistani vastauksista määritelmän. Kaikkein yleisimmin taidepostikortiksi määriteltiin sellainen postikortti, jossa on jonkin taiteilijan tekemä, alkuperäisesti postikortiksi suunniteltu työ. Mieluiten kortin tuli olla myös signeerattu. Taidepostikortille oli myös vaihtoehtoisia määritelmiä, jotka olivat vähemmistön mielipiteenä. Taidepostikortti saattoi laajimmillaan kattaa kaikki postikortit, jotka olivat *kuin* taidetta. Taidepostikortti saattoi olla myös uniikki taiteilijan postikortiksi tekemä alkuperäistyö tai tiukimmillaan uniikki taiteilijan postikortiksi tekemä alkuperäistyö, joka on kulkenut postissa. Ostopaikalla ei ollut enemmistön mielestä merkitystä taidepostikortin määritelmässä. Postikortin taiteellisuuteen ei siis vaikuttanut se, oliko kortti hankittu taideinstituution alaisesta laitoksesta vaiko lähikaupasta. Institutionaalinen taideteoria ei siis tästä näkökulmasta päässyt vaikuttamaan taidepostikortin määritelmään.

Tutkimukseni jättää aukkoja, joista saa aiheita jatkotutkimuksiin. Esimerkiksi taidepostikorttiaihetta voisi syventää laajemmaksikin tutkimukseksi. Samoin postikorttiyhdistysten ja etenkin postikorttitaiteilijoihin keskittyneiden yhdistysten laajaa tietämystä keräilystä, postikorttitaiteilijoista ja heidän tuotannostaan kannattaisi hyödyntää tulevissa tutkimuksissa, sillä keräilijöiden tietomäärä keräilyaiheistaan on selvästi valtava. Omasta tutkimuksestani on toivottavasti hyötyä esimerkiksi aloitteleville postikorttien keräilijöille. Tämä tutkimus toimi ainakin itselleni innostavasti ja valaisevasti ja antoi selkeää käytännön tietoa siitä, kuinka keräilyä voi harrastaa "oikeaoppisesti" ja tosissaan. Tutkimuksen myötä ymmärsin myös, että keräilyharrastukseen kuuluu paljon enemmän kuin olin etukäteen kuvitellut. Se ei olekaan yksinäistä pölyisten korttien selailua ja liiimailua, vaan opettavaista ja kiinnostavaa etsivän työtä, josta parhaimmillaan voi saada riemastuttavia onnistumisen kokemuksia, sisältöä elämäänsä, tekemistä sadepäiville ja paljon uusia tuttavuuksia.

Lähdeluettelo

Painamattomat lähteet:

Jyväskylän yliopisto (JY), Yhteiskuntapolitiikan oppiaine (YKP), Ari Pöyhtäri 1994. *Keräilyn Kokoelma. Näkökulmia keräilyyn*. Pro gradu -tutkielma.

Jyväskylän yliopisto (JY), Yhteiskuntapolitiikan oppiaine (YKP), Ari Pöyhtäri 1996a. *Keräilyn temaattinen analyysi*. Licensiaatintyö.

Jyväskylän yliopisto (JY), Markkinoinnin oppiaine (MA), Anu Savolainen 1999. *Postikortin ostopäätökseen vaikuttavat tekijät ja ostopäätöksen mallintaminen*. Pro gradu -tutkielma.

Haastattelut:

Forsblum, Hannu 14.4.2011 Pieksämäki

Salminen, Erkki 27.12.2010 Pieksämäki

Painetut lähteet:

Aalto, Matti & Ihamäki, Pauli 2009: *Rakkaudesta Heinolaan. Postikorttien kertomaa*. Karisto Oy, Hämeenlinna.

Dickie, George 1971: *Estetiikka. Tutkimusalue, käsitteitä ja ongelmia*. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Karisto Oy, Hämeenlinna.

Granö, Veli 1997: *Esineiden valtakunta, keräilijöitä ja kokoelmia*. Kustannus Pohjoinen, Oulu.

Hietalahti, Antti 2004: *Postikorttien Kokkola*. Keski-Pohjanmaan kirjapaino.

Jansson, Tove 1948: *Taikurin hattu*. WSOY.

Jenkins, Chris 1995: *Visual Culture*. Routledge, USA & Canada. Korsmeyer, Carolyn (toim.) 1998: *Aesthetics: The Big Questions*. Blackwell Publishers Ltd, USA & UK.

Karto Oy: <http://www.karto.fi/karto.php?hid=9> (12.9.2010)

Laakso, Seija-Riitta 2009: *Postikorttien keräilystä kokoelman rakentamiseen*. Oy Nord Print Ab, Helsinki.

Laakso, Ville & Östman, Jan-Ola (toim.) 1999: *Postikortti diskurssina*. Korttien talo. Karisto Oy, Hämeenlinna.

Laakso, Ville & Östman, Jan-Ola (toim.) 2001: *Postikortti sosiaalisessa kontekstissa*. Korttien talo. Karisto Oy, Hämeenlinna.

Lukin, Karina 2008: *Uskonnollinen puhe ja aiheet joista ei puhuta*. Teoksessa Fingerroos, Outi & Kurki, Tuulikki 2008: *Ääniä arkistosta. Haastattelut ja tulkinta*, s. 54-83. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

Mikkonen, Kai 2005: *Kuva ja sana. Kuvan ja sanan vuorovaikutus kirjallisuudessa, kuvataiteessa ja ikonoteksteissä*. Tammer-Paino Oy, Tampere.

Pearce, Susan M. 1995: *On Collecting. An investigation into collecting in the European tradition*. Routledge, London & New York.

Pohjanen, Risto 2010. "Revontulten maa loimuaa keräilijän korteissa" Länsi-Savo (LS) 4.7.2010, 14-15.

Pohjanmaan Postikorttikeräilijät ry 2002: *Jäsenluettelo no 2*.

Postimuseo: <http://www.posti.fi/postimuseo/kokoelmat/postikortti/> (22.2.2011).

Pöyhtäri, Ari 1996b: *Keräilystä kokoelmaan. Sosiologia ja filosofia näkökulmia keräilyyn*. Kopijyvä Oy, Jyväskylä.

Pöysä, Jyrki 2006: *Kilpakirjoitukset muistitietotutkimuksessa*. Teoksessa Fingerroos, Outi & Haanpää, Riina & Heimo, Anne & Peltonen, Ulla-Maija (toim.): *Muistitietotutkimus. Metodologisia kysymyksiä*, s. 221-244. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

Rahiala, Kari 1995: *Onnellinen keräilijä*. Kustannusosakeyhtiö Ajatus, Hyvinkää.

Rantala, Päivi 2008: *Menneisyyden portinvartijat - Kotiseutumiehet Jalmari Puoskari ja Arvid Oukka "Kalkkimaan pappia" koskeman perinteen välittäjinä*. Teoksessa Fingerroos, Outi & Kurki, Tuulikki 2008: *Ääniä arkistosta. Haastattelut ja tulkinta*, s. 207-233. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

Suomen Postikorttiyhdistys Apollo: <http://www.suomenpostikorttiyhdistys.fi/> (22.9.2010)

Systeemi.net - Keräilijän kaveri vuodesta 1999: <http://www.systeemi.net/> (21.5.2011)

Tuuva-Hongisto, Sari 2008: *Oili ja tietoyhteiskunnan tilatut tarinat*. Teoksessa Fingerroos, Outi & Kurki, Tuulikki 2008: *Ääniä arkistosta. Haastattelut ja tulkinta*, s. 181-204. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

Ukkonen, Taina 2006: *Yhteistyö, vuorovaikutus ja narratiivisuus muistitietotutkimuksessa*. Teoksessa Fingerroos, Outi & Haanpää, Riina & Heimo, Anne & Peltonen, Ulla-Maija (toim.): *Muistitietotutkimus. Metodologisia kysymyksiä*, s. 175-198. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

Vm-tarvike: <http://www.finnservice.com/vmtarvike/> (15.3.2011)

Liitteet

Liite 1: Kyselylomake

Liite 2: Suullisen haastattelun kysymykset

Liite 3: Erilaisia variaatioita samasta kuva-aiheesta

Liite 4: Tekstikatkelmat kokoelmassa

Liite 5: Sisällysluettelo

Liite 6: Esimerkkisivu kokoelmasta

Liite 7: Postimerkkejä, postikortti ja kuvateksti

Liite 8: Tietoisku, puhelinkortti, postimerkkivihko ja käytetty postimerkki

Liite 1: Kyselylomake

Haastattelulomake

15.7.2010

Hei!

Ohessa on haastattelulomake koskien postikorttien keräilyä. Teen Pro gradu-tutkimusta postikorttikeräilystä Jyväskylän yliopistoon taidehistorian oppiaineeseen Taiteiden ja kulttuurintutkimuksen laitokselle. Kerään tutkimusaineistoa haastattelemalla postikorttien keräilijöitä ja mahdollisia muita aiheesta tietäviä henkilöitä. Olisin erittäin kiitollinen, jos saisin käyttää tietämystänne postikorttikeräilystä. Keräämäni tutkimusaineisto tulee vain omaan käyttööni graduani varten ja haastateltavien nimiä ei käytetä tutkimuksessa. Jos teillä on mitä tahansa kysyttävää haastattelusta, minuun voi ottaa yhteyttä sähköpostitse sini.salminen@jyu.fi tai soittamalla numeroon 045-2615295.

Kiitos paljon jos voitte vastata haastatteluuni!

Ystävällisin terveisin,

Sini Salminen

taidehistorian yo

Taiteiden ja kulttuurintutkimuksen laitos TAIKU

Jyväskylän yliopisto

Voitte kirjoittaa vastauksenne heti kysymysten perään. Jos tarvitsette lisää kirjoitustilaa, voitte jatkaa papereiden kääntöpuolille. Postittakaa täytetty lomake palautuskuoressa. Osoite ja postimerkki ovat jo valmiina.

1. Miksi olette valinnut juuri postikortit keräilykohteeksenne?

2. Mitä aihetta keräätte?

3. Kuinka olette rajannut aiheenne?

4. Miksi olette valinnut kyseisen aiheen?

5. Mistä tai millä tavalla hankitte postikortteja kokoelmaanne?

6. Kuinka usein vietätte aikaa keräilyharrastukseenne parissa? Laittakaa rasti (X) oikeaan kohtaan.

- a) päivittäin
- b) 4-6 kertaa viikossa
- c) 1-3 kertaa viikossa
- d) harvemmin kuin kerran viikossa

7. Kuinka paljon aikaa käytätte kerralla keräilyharrastukseenne parissa? Laittakaa rasti (X) oikeaan kohtaan.

- a) alle yhden tunnin kerrallaan
- b) 1-2 tuntia kerrallaan
- c) 3-5 tuntia kerrallaan
- d) enemmän kuin 5 tuntia kerrallaan

8. Kuinka paljon rahaa kulutatte keskimäärin keräilyharrastukseenne kuukaudessa? Laittakaa rasti (X) oikeaan kohtaan.

- a) 0-10€/kk
- b) 10-30€/kk
- c) 30-50€/kk
- d) 50-80€/kk
- e) 80-100€/kk
- f) yli 100€/kk

9. Minkälaisilla perusteilla ryhmittelette, luokittelette tai järjestelette postikortteja kokoelmassanne?

10. Millä tavalla säilytätte kokoelmaanne?

11. Mikä on mielestänne taidepostikortti? Kirjoittakaa lyhyt määritelmä.

12. Onko postikortin ostopaikalla merkitystä taidepostikortin määritelmässä? Perustelkaa vastauksenne.

13. Jos tahdotte kertoa vielä jotakin postikorttien keräilystä, voitte kirjoittaa sen tähän.

Kiitos!

Liite 2: Suullisen haastattelun kysymykset

POSTIKORTTIEN KERÄILY

1. Keräilykohteesta

Kuinka kauan olette kerännyt postikortteja?

Miksi keräilette juuri postikortteja?

Mistä keräilyenne alkoi?

Mitä aihetta keräätte?

Miksi keräilette juuri kyseistä aihetta?

Onko kokoelmallanne nimeä? Mikä?

Millä tavalla olette rajannut aiheenne?

2. Keräilystä

Mistä hankitte tai saatte postikortteja kokoelmaanne?

Käyttekö internetiä keräilyn apuna? Millaista hyötyä tai haittaa siitä on?

Ovatko taidegalleriat, -näyttelyt tai -museot paikkoja, joista hankitte kortteja kokoelmaanne?

Millaisia kortteja ette hyväksy kokoelmaanne? (Esimerkiksi kunto/ikä/tyyli jne.)

Onko kokoelmassanne erityisiä harvinaisuuksia?

Millä tavalla olette saanut harvinaisuudet käsiinne?

Kuinka paljon keräilyenne menee rahaa kuukaudessa keskimäärin?

Kuinka paljon aikaa keräilyenne vie? (Kerralla/viikossa)

Millä tavalla järjestellette tai ryhmittelette kokoelmaanne? Onko perusteena esimerkiksi korttien muodostama tarina/juoni/jokin muu?

Millä tavalla säilytätte kokoelmaanne?

Kuulutteko johonkin keräily-yhdistykseen? Jos kuulutte, millaista hyötyä siitä on keräilyssänne?

Oletteko osallistunut johonkin postikorttinäyttelyyn tai -kilpailuun kokoelmallanne? Millaiseen?

Oletteko vakuuttanut kokoelmanne?

TAIDEPOSTIKORTTI

Määritellä omiin sanoihin käsite "taidepostikortti"? Millaisia kriteereitä antaisitte sille?

Onko postikortti mielestänne taidetta jos...

...kortti on kopio tai valokuva jostakin tunnetusta taideteoksesta tai kuvituksesta?

...kortin valokuvan on ottanut tunnettu valokuvaaja mistä tahansa kohteesta?

...kortin on kuvittanut tunnettu taiteilija tai kuvittaja? (nimenomaan postikortiksi)

...kortin on kuvittanut tuntematon taiteilija tai kuvittaja? (nimenomaan postikortiksi)

Onko mielestänne (taide-aiheisessa) postikortissa tärkeämpää itse kuva vai se, kuka kuvan on tehnyt?

Millainen postikortti ei ole mielestänne taidepostikortti?

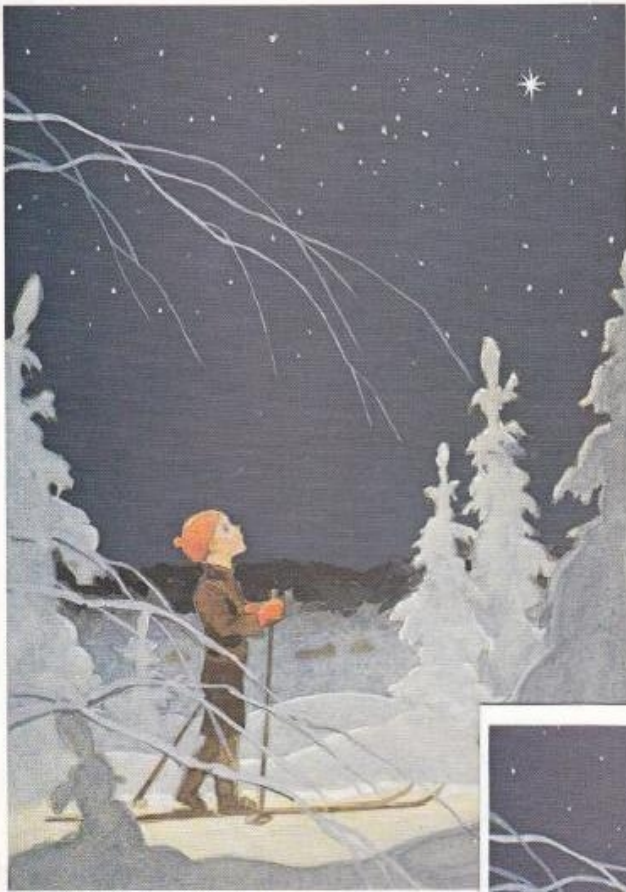
Vaikuttaako postikortin ostopaikka mielestänne taidepostikortin käsitteeseen? Miten?
Verratkaa esimerkiksi taidegalleriaa, postia tai tavaratalon korttihyllyä ostopaikkana.

Kiitos!

Liite 3: Erilaisia variaatioita samasta kuva-aiheesta.

Postikorttien aiheena Rudolf Koivun "Joulutähti" / Hannu Forsblomin kokoelma.

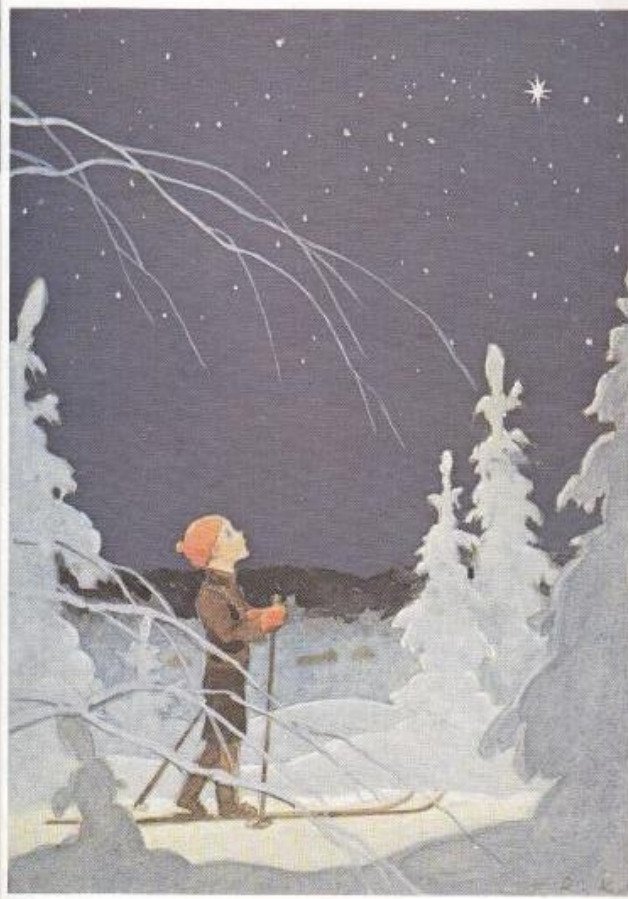

Hyvästä yhteistyöstä kiittäen
toivomme
Rauhallista Joulua
ja
Menestyksellistä Uutta Vuotta

TAITOKAUKKI v. 1969.
YKKEINEN KOKKI TEKSTILINEN,
ALIN TEKSTIILIN
TAUSTATEKSTI HANNA
N° 65-27
RUDOLF KAINU (NEDY) -LIVINGSTONE

KORTIN KUVA-AINE +
JOLUTÄHTI

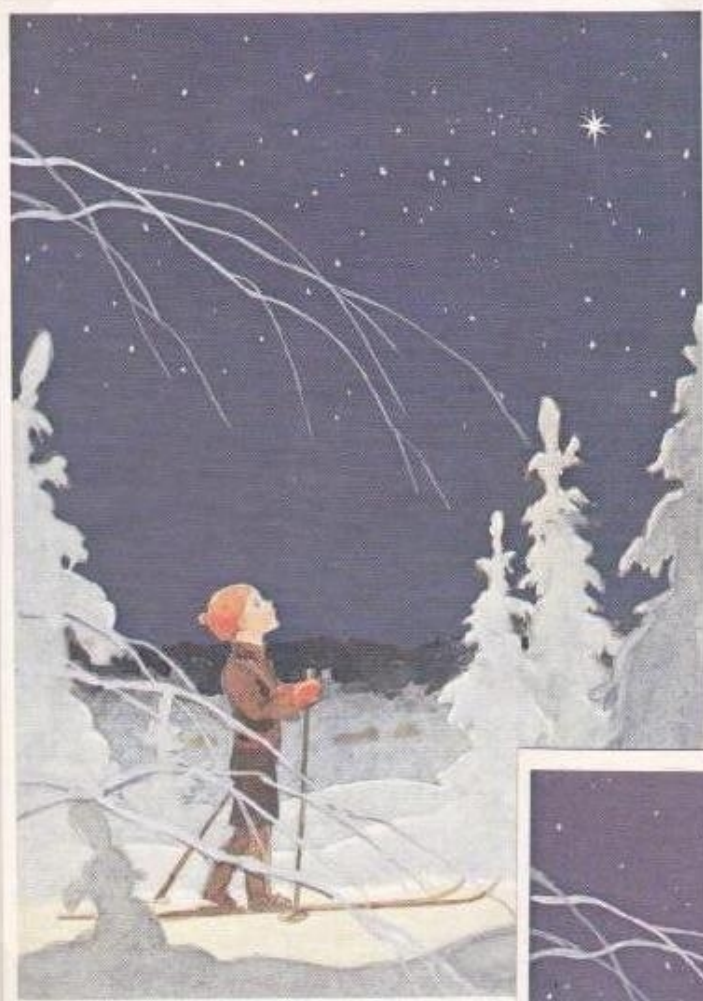

LIVINGSTONE ID. MOUNTAINIDE
NO 65-9
TRUSTAVARI: HARRIS
KAPPEI: PAKU, KARLHARTON

LIVINGSTONE
NO 65-9
TRUSTAVARI HARRIS, OMSI INC. PAO.

LIVINGSTONE * KOKKONEN
N° 65-9
TAUSTAVÄRI HARMAA
OHUT PAPERI, SILEX

KORTIN AIHE: Joulutähti

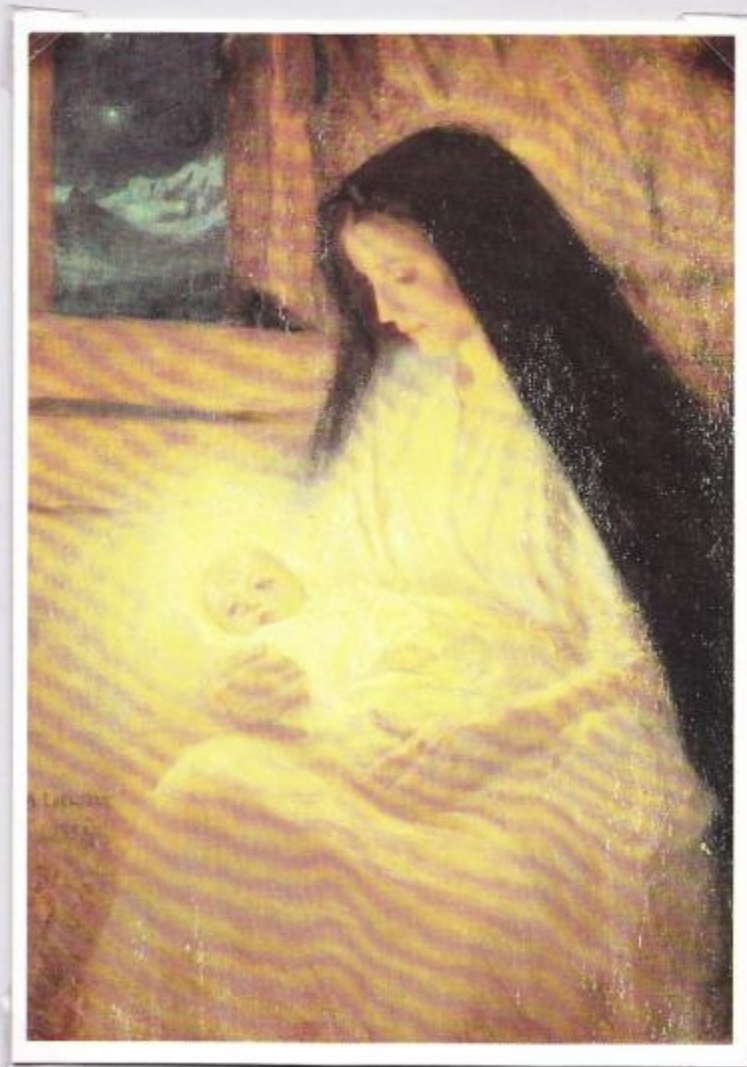
LIVINGSTONE
N° 65-9
TAUSTAVÄRI RUSKEA

Liite 4: Tekstikatkelmat kokoelmassa

Ote Erkki Salmisen kokoelmasta.

6. Niin tapahtui heidän siellä ollessaan, että Marian synnyttämisen aika tuli.

7. Ja hän synnytti pojan, esikoisensa, ja kapaloi hänet ja pani hänet seimeen, koska heillä ei ollut sijaa majatalossa.

Liite 5: Sisällysluettelo

Ote Hannu Forsblomin kokoelmasta.

MIKKELI, PATSAAT JA MUISTOMERKIT
MINUN KULTTUURIKAUPUNKINI

SISÄLLYSLUETTELO:

			Leht.	Koht.
Kansilehti			1	1
Sisällysluettelo			1	-
Kartta postikorttikohteista			1	-
A. SOTIEMME KUVAPATSAAT JA MUISTOMERKIT				
No	Valm.	Nimi		
k.	vuosi			
2	1920	Sankaripatsas 1918 sodassa kaatuneille	9	11
5	1929	Jousimies	9	9
6	1939	Nuijamiesten patsas	1	1
12	1961	Rauhaan	1	1
B. NIMETYILLE HENKILÖILLE OMISTETUT PATSAAT				
8	1954	Otto Manninen	1	1
15	1976	C.G.E Mannerheim / Päämajapatsas	5	5
C. MUUT MUISTOMERKIT				
1	1911	Nuori nainen	3	3
4	1929	Epätoivo	2	2
7	1953	Mikkelin pit.kirkon muistomerkki	1	1
27	1956	Karjalaan jääneiden vainajain muistom.	10	11
10	1960	Nelisiipi	10	11
13	1963	Vesileikki	1	1
32	1964	Mikkelin laivaliikenne 100 v.	2	2
		Yhteensä	48	49

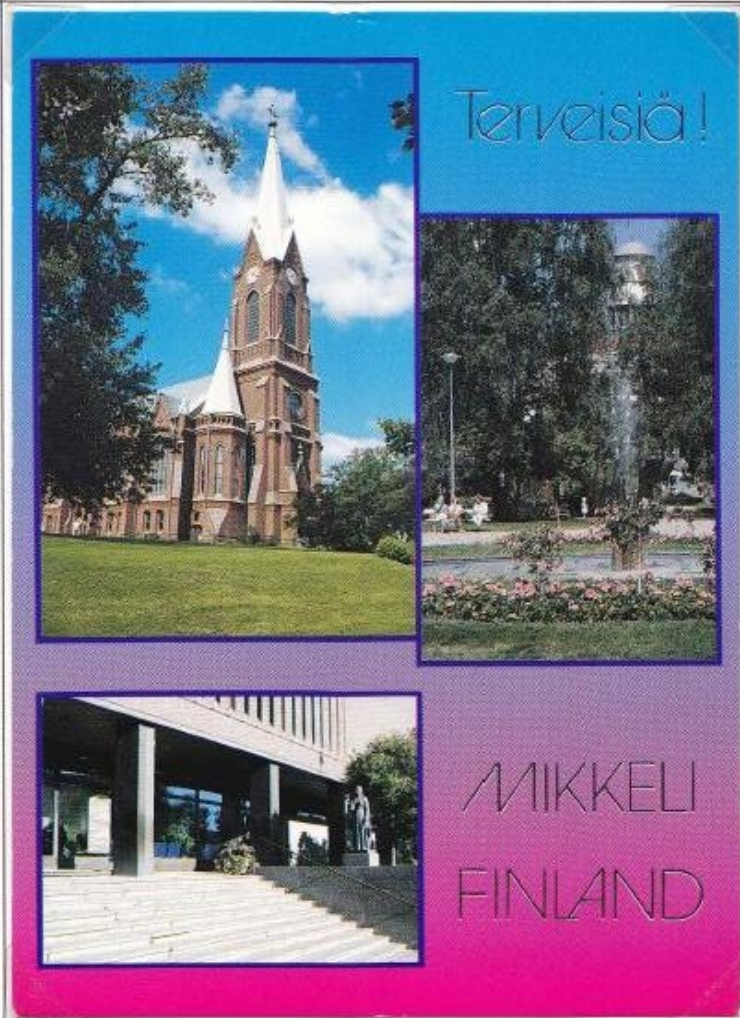
Haukivuorella 20.03.2000

Liite 6: Esimerkkisivu kokoelmasta

Ote Hannu Forsblomin kokoelmasta.

MIKKELI, PATSAAT JA MUISTOMERKIT
MINUN KULTTUURIKAUPUNKINI

C. MUUT MUISTOMERKIT
NELISIIPPI

Myynnistä poistetussa kortissa oik.keskellä Neli-
siipi patsas Kirkkopuistossa Mikkeliissä
Vas.ylh. Mikkelin tuomiokirkko, mutta vas.alhaalla
KUOPION KIRJASTON PORTAAT JA MINNA CANTIN PATSAS.
Kortti No M 1198, valmistaja Paperitaide.

Liite 7: Postimerkkejä, postikortti ja kuvateksti

Ote Hannu Forsblomin kokoelmasta.

A1. KOTIMAISET RAKENNUKSET

ENTINEN LOUNAIS-JUOMEN TUOKSUKULOSSI/PARAVITOLA, NYK. PAIMION SAIRAALA, JONKA SUUNNITTELIINI KUUTTI ALVAR AALTO KILPAUSSA 1928-1929. RAKENNETTIIN 1929-1933 JA MUODOSTUI SUOMALAISEN FUNKTIONALISMIN KAYSÄINVAIKSEKSI HERKKITEOKSEKSI. KUVULIISA OY N.M. PAINION TUOLI (NO. 2) AVUOLI N° 41 / ARTEK.]

Liite 8: Tietoisku, puhelinkortti, postimerkkivihko ja käytetty postimerkki.

Ote Hannu Forsblomin kokoelmasta.

SUOMALAINEN ARKKITEHTI -MEILLÄ JA MUUALLA

A. AKATEEMIKKO ALVAR AALTO

AKATEEMIKKO, PROFESSORI, ARKKITEHTI
#UGO, ALVAR, HEINRIK AALTO
S. 03.02.1898
K. 11.05.1976

